

**TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE
KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN
TEZENE TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN
BAĞLAMA ÇALMA BECERİLERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Servet YAŞAR

Sanatta Yeterlik Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Hamit ÖNAL

Haziran, 2011

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
SANATTA YETERLİK TEZİ

TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE
KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE
TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN BAĞLAMA ÇALMA
BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Hazırlayan
Servet YAŞAR

Danışman
Yrd. Doç. Hamit ÖNAL

AFYONKARAHİSAR – 2011

Bu Tez Çalışması BAPK’ça Desteklenmiştir. Proje No: “09.Devkon.02”

YEMİN METNİ

Sanatta Yeterlik tezi olarak sunduğum “**Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerilerine Etkisinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10.06.2011

Servet YAŞAR

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Hamit ÖNAL
Jüri Üyeleri : Prof.Dr.A.Bülent ALANER
: Prof.Dr.İsmet DOĞAN
: Yrd.Doç.Dr.Mustafa Öner UZUN
: Yrd.Doç.Dr.İlhan ERSOY

İmza

.....
.....
.....
.....
.....

Müzik Ana Sanat Dalı Sanatta Yeterlik öğrencisi Servet YAŞAR' ın “**Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerilerine Etkisinin İncelenmesi**” başlıklı tezini değerlendirmek üzere 10.06.2011 günü saat 13:00’da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir

Prof.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

ÖZET

TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN BAĞLAMA ÇALMA BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Servet YAŞAR

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Haziran 2011

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Hamit ÖNAL

Bu araştırma, bağlama öğretiminin temel aşamasına ilişkin olarak hazırlanan ‘Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan ve Önerilen Tezene Tekniği’ şeklinde ifade edilen iki tezene öğretim tekniğinin karşılaştırmalı sonuçlarını içermektedir.

Araştırma kapsamında öncelikle literatür taramasına gidilmiş ve bu doğrultuda hazırlıklar yapılmıştır. Üniversitelerin müzik birimlerinde bağlama dersi veren uzman öğretmenlere uygulanan anket sonuçları doğrultusunda ‘Kullanılmakta Olan Tezene Tekniği’ belirlenerek *kontrol gurubu*, ‘Önerilen Tezene Tekniği’ kapsamında ise *deney gurubu* oluşturulmuştur.

Çalışmanın örneklemini, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümünde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında eğitim almaya hak kazanan öğrenciler oluşturmaktadır. 16 hafta süresince toplam 32 dersten oluşan ders müfredatı ise temel bağlama öğretiminde *başlangıç*, *orta* ve *ileri düzey*’i kapsayan konulardan oluşmaktadır. Toplam 8 konu başlığı içeren altında verilen ders müfredatı 4 öğrenciye uygulanmıştır.

Dersler devam ederken belirlenen sınav programları doğrultusunda 3 sınav uygulanmıştır. Bu sınavlar temel bağlama öğretimi sürecinde öğrencilerin başlangıç, orta ve ileri düzey konuları kapsamında gerçekleştirilmiştir. Her bir sınav kendi içinde 4 aşamadan meydana gelmiş ve çeşitli üniversitelerden bir araya gelen uzman öğretmenler (Jüriler) tarafından hazırlanmıştır. Jürilerin sınava yönelik ölçme ve değerlendirme sonuçları kapsamında bulgular ve yorum bölümü oluşturulmuştur. Sınav jürilerinin yanı sıra, çalışmanın güvenilirliğinin sağlanabilmesi için sınav esnasında tutulan video kayıtları farklı uzman öğretmenler tarafından tekrar dinlenerek sınavların ‘güvenirlilik testi’ yapılmıştır. Bu aşamalar doğrultusunda sınav sonuçlarına ilişkin veriler sonuç bölümünde karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Müziği, Çalgı Eğitimi, Bağlama Eğitimi, Tezene Tekniği.

ABSTRACT

INVESTIGATING EFFECT OF PLECTRUM TECHNIQUE, USED AND RECOMMENDED IN BASIC BAĞLAMA TEACHING, ON STUDENTS SKILLS AND ATTIDUTES IN PLAYING BAĞLAMA

Servet YAŞAR

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
MUSIC MAIN ART BRANCH**

June 2011

ADVISOR : Asst. Prof. Hamit ÖNAL

This research contains the comparative results of two teaching technique expressed as “Used and Recommended Plectrum Technique in Basic Bağlama Teaching”.

Primarily literature review is done and accordingly the preparations is made within the scope of the research. By the results of the questionnaire, applied to the expert tutorials at the music departments of universities and teaching on bağlama, the control group was created by determining the used plectrum technique. The experimental group was created according to “Recommended Plectrum Technique”

Sample of this study is students which are eligible to receive education on Turkish Folk Music Department of the State Conservatory of Afyon Kocatepe University, 2009- 2010 academic year. 16-week course consisting of a total of 32 courses in the basic bağlama education curriculum beginning, intermediate and advanced level consists of covering the issues. The course curriculum including 8, titles is applied to 4 students.

While lessons continued at regular intervals 3 exams were applied. These examinations are in the process of training students in basic bağlama beginner, intermediate and advanced levels were within the scope of issues. Each exam in

itself, composed of 4 phases, and each of it is prepared by the expert teachers (juries). By the scope of the results of the assessments and evaluations of the juries findings and comments section is created. As well as the exam juries to ensure the reliability of the study exam-held video recordings during the resting examinations reliability test was performed again by a different expert instructors. As a result of this phase, comparative information about examination results is presented in the conclusion section.

Keywords: Turkish Folk Music, Musical Instruments Training, Education of Bağlama, Technique of Plectrum.

ÖNSÖZ

Akademik eğitim veren kurumlarda öğrencinin çalgısındaki gelişimi, iyi bir öğreticinin yanı sıra, teknik, yöntem, sistem ve bunların hepsinin bir arada bulunduğu metodik çalışmalara da bağlıdır. Öğrencinin zamanı doğru kullanması ve kurallar bütünü içinde aldığı eğitimin sonucunda hedeflenen seviyeye en kısa sürede ve daha başarılı bir şekilde gelmesi önemlidir. Bu nedenledir ki, alanda yapılacak çalışmaların hedefe ulaşmada öğrencinin zamanının doğru kullanılması ve başarı oranını yükseltmesi amaçlanmalıdır. Bu doğrultuda her çalgı için metot ve yeni öğretim tekniklerinin geliştirilmesi ve bunların eğitim kurumlarında yer alması son derece önemlidir.

Yapılan bu araştırmayla, bağlamanın temel öğretimine ilişkin daha işlevsel bir tezene tekniği oluşturmaya yönelik bir deneysel çalışma hedeflenmiştir. ‘Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerilerine Etkisinin İncelenmesi’ adlı konu kapsamında elde edilen karşılaştırmalı sonuçlarının değerlendirildiği bu çalışmada, araştırmamın en başından itibaren çalışmamı ifade etmemde bana yardımcı olan tez danışmanım Yrd. Doç. Hamit Önal’a, özellikle araştırmamın istatistik ile ilgili bölümünde yardımcı olan ikinci tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sinan Saraçlı’ya, araştırma sürecinde deneyimlerinden ve düşüncelerinden faydalandığım ve değerli yardımlarını benden esirgemeyen, Prof. Dr. A. Bülent Alaner’e, Prof. Dr. İsmet Doğan’a, Doç. Dr. Uğur Türkmen’e, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Oner Uzun’a, Yrd. Doç. Dr. İlhan Ersoy’a, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Karaman’a, Okutman Uğraş Önal Burç’a ve Okutman Erhan Solmaz’a şükranlarımı bir borç bilir sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. PROBLEM DURUMU.....	3
2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	5
5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. YÖNTEM.....	8
1.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	8
1.2. ARAŞTIRMANIN DESENİ.....	9
1.2.1. Araştırmanın Süreci.....	10
1.2.2. Çalışma Gurubu.....	12
1.2.3. Güvenirlilik Testi.....	14
1.2.4. Uzman Gurubuna Uygulanan Yapılandırılmış Sorular.....	15

1.2.5. Araştırmacının Rolü.....	15
1.2.6. Ortam.....	16
1.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	17
1.4. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. MÜZİK EĞİTİMİ.....	21
2. ÇALGI EĞİTİMİ.....	22
3. ÇALGI EĞİTİMİNDE GENEL YÖNTEMLER.....	23
3.1. KODALY ÖĞRENME YÖNTEMİ.....	24
3.2. DALCROZE ÖĞRENME YÖNTEMİ.....	24
3.3. SUZUKİ ÖĞRENME YÖNTEMİ.....	25
3.4. ORFF ÖĞRENME YÖNTEMİ.....	26
3.5. MEŞK (USTA-ÇIRAK) YÖNTEMİ	27
4. TÜRK HALK MÜZİĞİ.....	29
5. TÜRK HALK MÜZİĞİ EĞİTİMİ.....	35
6. BAĞLAMININ TARİHÇESİ.....	37
7. BAĞLAMA EĞİTİMİ.....	41
8. TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE KULLANILMAKTA OLAN TEZENE TEKNİĞİ.....	45
9. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİ

VE ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN BULGULAR

1. TEMEL BAĞLAMA ÖRETİMİNDE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİ	57
2. BULGULAR VE YORUMLAR.....	68

2.1. KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE YER ALAN BAŞLANGIÇ DÜZEYİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	72
2.1.1. Başlangıç Düzeyi Teori Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar..	76
2.1.2. Başlangıç Düzeyi Ders İçi Öğrenilen Ezgi Çalışmalarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	77
2.1.3. Başlangıç Düzeyinde İlk Defa Karşılaşılan Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	79
2.1.4. Başlangıç Düzeyinde İlk Defa Karşılaşılan Ezgisel ve Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	81
2.2. KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE YER ALAN ORTA DÜZEYE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	85
2.2.1. Orta Düzey Teori Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	89
2.2.2. Orta Düzey Ders İçi Öğrenilen Ezgi Çalışmalarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	90
2.2.3. Orta Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	92
2.2.4. Orta Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ezgisel ve Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	95
2.3. KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE YER ALAN İLERİ DÜZEYE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	98
2.3.1. İleri Düzey Teori Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	102
2.3.2. İleri Düzey Ders İçi Öğrenilen Ezgi Çalışmalarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	103
2.3.3. İleri Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular Ve Yorumlar.....	105
2.3.4. İleri Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ezgisel ve Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	108

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR.....	112
ÖNERİLER.....	130
KAYNAKÇA.....	133
EKLER.....	137
ÖZGEÇMİŞ.....	309

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Anket Çalışmasının Yapıldığı Üniversiteler ve Katılımcıların Listesi.....	13
Tablo 2.. Anket Uygulanan Uzman Öğreticilerin Unvan Bilgileri.....	13
Tablo 3. Anket Uygulanan Uzman Öğreticilerin Cinsiyet Bilgileri.....	13
Tablo 4. Kontrol Gurubu 1. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	73
Tablo 5. Kontrol Gurubu 2. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	74
Tablo 6. Deney Gurubu 2. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	74
Tablo 7. Deney Gurubu 1. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	75
Tablo 8. Birinci Sınavın 1. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	76
Tablo 9. Birinci Sınavın 2. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	77
Tablo 10. Birinci Sınavın 3. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	80
Tablo 11. Birinci Sınavın 4. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	82
Tablo 12. Deney Gurubu 2. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	86
Tablo 13. Deney Gurubu 1. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	87
Tablo 14. Kontrol Gurubu 2. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	87
Tablo 15. Kontrol Gurubu 1. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	88
Tablo 16. İkinci Sınavın 1. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	89
Tablo 17. İkinci Sınavın 2. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	90
Tablo 18. İkinci Sınavın 3. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	93

Tablo 19. İkinci Sınavın 4. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	95
Tablo 20. Kontrol Gurubu 2. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	99
Tablo 21. Deney Gurubu 2. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	99
Tablo 22. Kontrol Gurubu 1. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	100
Tablo 23. Deney Gurubu 1. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi.....	101
Tablo 24. Üçüncü Sınavın 1. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	102
Tablo 25. Üçüncü Sınavın 2. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	103
Tablo 26. Üçüncü Sınavın 3. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	106
Tablo 27. Üçüncü Sınavın 4. Aşamasının Eş Değer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları.....	108
Tablo 28. Yapılan Üç Sınavın 1. Aşamalarının Değerlendirilmesi.....	114
Tablo 29. Yapılan Üç Sınavın 2. Aşamalarının Değerlendirilmesi.....	115
Tablo 30. Yapılan Üç Sınavın 3. Aşamalarının Değerlendirilmesi.....	117
Tablo 31. Yapılan Üç Sınavın 4. Aşamalarının Değerlendirilmesi.....	120
Tablo 32. Yapılan Üç Sınavın Genel Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	125

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 1. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.....	46
Şekil 2. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 2. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.....	47
Şekil 3. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 3. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.....	48
Şekil 4. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 4. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.....	48
Şekil 5. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 5. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	49
Şekil 6. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 6. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	50
Şekil 7. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 7. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	51
Şekil 8. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 8. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	52
Şekil 9. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 1. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	58
Şekil 10. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 2. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	59
Şekil 11. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 3. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	60
Şekil 12. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 4. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	61

Şekil 13. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 5. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	62
Şekil 14. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 6. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	64
Şekil 15. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 7. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.	66
Şekil 16. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 8. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.....	67

KISALTMALAR DİZİNİ

Age	: Adı Geçen Eser
b	: Bağlı
Bkz	: Bakınız
C	: Cilt
DG	: Deney Gurubu
GTHM	: Geleneksel Türk Halk Müziği
KG	: Kontrol Gurubu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s	: Sayfa
SPSS	: Statistical Package for Social Science (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı)
TDK	: Türk Dil Kurumu
THM	: Türk Halk Müziği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSM	: Türk Sanat Müziği
TVY	: Tezene Vuruş Yönü
TVYDİ	: Tezene Vuruş Yönünü Destekleyen İfadeler
Uy	: Uygulama
vb	: Ve benzeri
1E1	: 1. Aşama Sınavı 1. Ezgi
1E2	: 1. Aşama Sınavı 2. Ezgi
2E1	: 2. Aşama Sınavı 1. Ezgi

2E2	: 2. Aşama Sınavı 2. Ezgi
2E3	: 2. Aşama Sınavı 3. Ezgi
2E4	: 2. Aşama Sınavı 4. Ezgi
3R1	: 3. Aşama Sınavı 1. Ritmik Yapı
3R2	: 3. Aşama Sınavı 2. Ritmik Yapı
3R3	: 3. Aşama Sınavı 3. Ritmik Yapı
3R4	: 3. Aşama Sınavı 4. Ritmik Yapı
4E1	: 4. Aşama Sınavı 1. Ezgi
4E2	: 4. Aşama Sınavı 2. Ezgi
4E3	: 4. Aşama Sınavı 3. Ezgi
4E4	: 4. Aşama Sınavı 4. Ezgi
1S1AP	: 1. Sınavın 1. Aşama Puanı
2S1AP	: 2. Sınavın 1. Aşama Puanı
3S1AP	: 3. Sınavın 1. Aşama Puanı
Üç S1AGO	: Üç Sınavında 1. Aşamalarının Genel Ortalaması
1SS	: 1. Sınav Sonucu
2SS	: 2. Sınav Sonucu
3SS	: 3. Sınav Sonucu
Üç SSGO	: Üç Sınav Sonucunun Genel Ortalaması

GİRİŞ

Dünyada teknolojik gelişmelerin eğitim ve öğretime yansmasıyla birlikte her alanda yeni açılımlar ve yeni teknikler ortaya çıkmıştır. Bu durumun kültürel değerleri de her açıdan etkilediği gözlenmektedir. Özellikle bu değerlerin bir kısmı yok olurken bir kısmı ise alanında uzman kişilerin çabalarıyla desteklenerek geliştirilmeye çalışılmıştır. Türk müziği de bu değerlerin içinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle toplum tarafından kabul görmüş ve yerel unsurları içinde barındıran geleneksel çalgılarla ilgili olarak usta çırak eğitimi şeklinde bilinen eğitimden akademik eğitime geçilmesiyle birlikte, bu çalgıların öğretimine yönelik çalışmalar kendini göstermeye başlamıştır. Akademik kurumlar içinde çalgı eğitiminin de yer almasıyla birlikte, öğretici ve öğrenci arasında en uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmasıyla ilgili arayışlara geçilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Bağlama, Anadolu da en geniş yaygınlık sahasına sahip ve ulusal kültürü içinde barındıran bir çalgıdır. Özellikle Anadolu insanının duygu ve düşüncelerinin aktarıldığı sözlü kültür ürünü olan Türk halk müziği ezgilerinin icrasında yardımcı bir çalgı olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda hem inanç, hem de sohbet ve eğlence kültürü içinde önemli bir yer edinmiştir.

Binlerce yıllık geçmişe sahip olan bağlama, bu tarihi süreç içinde gerek fiziksel, gerekse kullanılan çalım teknikleri bakımından farklı değişimler göstermiştir. Kullanım şekli ve ortamına göre çeşitli boyutlarda üretilmesi, tel yapısında ve tel sayısındaki değişimler, ses sistemine ilişkin eklemeler-çıkarmalar, farklı akort çeşitlerinin kullanılması ve el ile çalımdan tezeneli çalıma geçilmesi gibi durumlar bu değişimlere birer örnek niteliğindedir. Her ne kadar uzun bir tarihi geçmişe sahip olmuş ise de bu çalgının eğitim ve öğretimine yönelik çabaların Cumhuriyet döneminde başladığı bilinmektedir. Özellikle 1970'li yıllardan itibaren gerek Türk halk müziği, gerekse bağlama eğitime yönelik çalışmaların olduğu gözlenmektedir.

Genel olarak Batı müziğinde yer alan çalgılar ile Türk müziği çalgıları arasında bir değerlendirme yapıldığında, Batı müziğine ait çalgıların öğretim yöntemi ve metodik çalışmalar noktasında kayda değer bir yerde olduğu görülmektedir. Türk müziğinde kullanılan çalgılara bakıldığında ise özellikle

Cumhuriyet dönemine kadar usta-çırak (meşk) yöntemi kullanılarak bir öğretim sürecinin gerçekleştiğinden söz edilebilir. Bu öğretim şekli Cumhuriyet döneminde de sürdürülmüş, Türk müziğiyle ilgili Konservatuarların kurulmasıyla birlikte bu çalgıların eğitim ve öğretimine ilişkin çalışmalar gerçekleşmiştir. Başlangıçta, bu kurumlarda TRT’de ses ve saz sanatçısı olarak görev yapan uzmanlar görev almış ve bir süre daha usta-çırak yöntemiyle eğitime devam edilmiştir. Daha sonraları ise, bu kurumlardan mezun olan kişilerin çabalarıyla da Türk müziği çalgılarına yönelik arayışlar sürdürülmüştür.

Günümüzde Türk müziği eğitimi veren kurumların yaygınlaşmasıyla birlikte, çalgı eğitiminde yeni arayışlar ve tekniklere yönelik çabaların olduğu görülmektedir. Bağlama sazında da benzer arayışların olduğu gözlenmiş, sazın gerek temel eğitimi gerekse halk müziği ilgililerince bilinen adıyla bölgesel ve yöresel tezene teknikleri kapsamında sistem eksikliğinin giderilmesiyle ilgili bazı çalışmaların gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bağlama eğitiminde gelinen nokta değerlendirildiğinde ise, özellikle bu çalgının temel eğitimine yönelik karşılaşılan bir takım problemlerin olduğu gözlenmektedir. Bunlardan biri de kullanılan tezene tekniklerinin; öğretilen konu kapsamında benzer özelliği içinde barındıran yeni bir ezgiyi çözümlenmede yetersiz kaldığı, hedefin anca çoklu tekrarlarla gerçekleştirilebildiği, özellikle de ilk defa bağlama çalmaya başlayan öğrenciler açısından büyük bir zaman kaybına yol açtığı ve böylece genel olarak eğitim sistematigiyle ilgili eksiklerin olduğu düşüncesidir. Bu düşünceden hareketle, temel bağlama öğretiminde çalgının eğitim sürecisine katkı sağlayacağı ve özellikle de ilk defa karşılan eserlerin daha kolay çözümlenebileceğinden hareketle yeni bir tezene tekniği önerilmiştir.

Bu araştırma kapsamında özellikle bağlamanın temel eğitimi hedef alınarak Üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde bağlama derslerinde kullanılan tezene teknikleri belirlenmiş ve bu teknikler içinde en çok kullanılan tezene tekniği uzman öğretmenlere uygulanan anket çalışması sonucunda ortaya konmuştur. Temel bağlama öğretiminde kullanılmakta olan tezene tekniği ve önerilen tezene tekniği karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve çalma yetileri benzeyen öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Bu doğrultuda ortaya çıkan sonuçlar deneysel çalışma kapsamında değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. PROBLEM DURUMU

Günümüze değin bağlama çalgısının öğretimine ilişkin birçok çalışma mevcuttur. Bunlar genellikle öğretici kişinin kendinden önceki ustadan aldığı bilgiler ışığında, kendi önerileriyle de birleştirilip öğrenciye aktarılan çalışmalardır. Bağlama öğretiminde tezene tekniklerine ilişkin olarak şu ana kadar yapılan bu çalışmalar değerlendirildiğinde, birbirinden farklı öğretim tekniklerinin varlığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde bağlama dersi yürüten uzman öğretmenlere uygulanan anketler doğrultusunda da birbirinden farklı öğretim tekniklerinin ortaya konduğu saptanmıştır. İncelenen bu çalışmalar ve anket sonuçları doğrultusunda, bağlama öğretiminde en çok kullanılan tezene tekniği hedef alınarak, problemlerin tespiti yoluna gidilmiştir.

Buna göre problem cümlesi: Üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde, bağlama derslerini yürüten uzman öğretmenlere uygulanan anket verileri doğrultusunda belirlenen en çok kullanılmakta olan tezene tekniği hedef alınarak bu tekniğin temel bağlama öğretimi sürecinde ezgi / eser çözümlemelerinde yeterli olmadığı öngörüsüdür.

Alt Problemler

Araştırma kapsamında belirlenen alt problemler, deney sürecinde gerçekleştirilen 3 sınav değerlendirmesine yönelik olarak oluşturulmuştur. Bunlar temel bağlama öğretimi sürecinde: başlangıç, orta ve ileri düzeylere ilişkin olup, her bir sınav sürecinde derslerde öğrenilen tezene tekniğinin yanı sıra, kullanılan dizi, usul ve tartım kümelerini oluşturan birim değerlerini içermektedir. Buna göre her bir sınavın içeriği ve bu sınavlara ilişkin alt problemler aşağıda verildiği gibidir:

Birinci sınavda, temel bağlama öğretiminin başlangıç düzeyinde, önerilen ve kullanılmakta olan tezene tekniklerine yönelik olarak; buselik, uşşak ve hüseyini

dizileri, 4/4'lük usul ve 2'lik, 4' lük, 8'lik ve 16'lık birimler kullanılmıştır. Buna göre birinci sınava ilişkin alt problemler ise;

1. İlk defa karşılaşılan ezgi yapısı üzerinde yazılı olarak işaretlemelerin uygulanması,
2. Derslerde öğretilen eserlerle ilgili seçilmiş çalışmaların icrası,
3. Karşılaşılan ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması,
4. Karşılaşılan ezgisel-ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması yapıldığında, öğrenciler üzerinde ne tip sonuçlar ortaya çıkmaktadır? şeklinde oluşturulmuştur.

İkinci sınavda ise temel bağlama öğretiminin orta düzeyinde, önerilen ve kullanılmakta olan tezene tekniklerine yönelik olarak; hüseyini, kürdi ve hicaz dizileri, 4/4, 7/8, 8/8 ve 9/8'lik usuller ve 4' lük, 8'lik, 16'lık ve 32'lik birimler kullanılmıştır. İkinci sınavın alt problemleri ise;

1. İlk defa karşılaşılan ezgi yapısı üzerinde yazılı olarak işaretlemelerin uygulanması,
2. Derslerde öğretilen eserlerle ilgili seçilmiş çalışmaların icrası,
3. Karşılaşılan ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması,
4. Karşılaşılan ezgisel-ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması yapıldığında, öğrenciler üzerinde ne tip sonuçlar ortaya çıkmaktadır? şeklinde oluşturulmuştur.

Üçüncü sınav için ise, temel bağlama öğretiminin ileri düzeyinde, önerilen ve kullanılmakta olan tezene tekniklerine yönelik olarak; hüseyini, muhayyer, kürdi ve hicaz dizileri, 5/8, 7/8, 8/8 ve 9/8'lik usuller ve 4' lük, 8'lik ve 16'lık birimler kullanılmıştır. Bu sınava yönelik olarak da alt problemler;

1. İlk defa karşılaşılan ezgi yapısı üzerinde yazılı olarak işaretlemelerin uygulanması,
2. Derslerde öğretilen eserlerle ilgili seçilmiş çalışmaların icrası,
3. Karşılaşılan ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması,
4. Karşılaşılan ezgisel-ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması yapıldığında, öğrenciler üzerinde ne tip sonuçlar ortaya çıkmaktadır? şeklinde oluşturulmuştur.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma ile mesleki müzik eğitimi veren akademik kurumlardaki ‘temel bağlama’ dersleri hedef alınarak öğrencinin uygulayacağı tezene tekniğiyle ilgili yeni bir önerinin ortaya konması ve bu önerinin en çok kullanılmakta olan tezene tekniğiyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu doğrultuda, temel bağlama öğretimi sürecinde kullanılan tezene tekniğinin daha işlevsel hale getirilmesi yoluyla öğrencinin özellikle çözümlenmeye dayalı unsurları daha sistematik bir şekilde aşması araştırmanın amacıdır.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda *temel bağlama öğretiminde* uygulanmakta olan tezene tekniği konusu üzerinde bir durum tespiti yapılması ve tezene tekniğine ilişkin farklı bir öğretim tekniğinin ortaya konması hedeflenmiştir. Araştırma, önerilen teknik ile bağlama çalmayı öğrenen öğrencilerin, ‘tartım kümeleri’ ile ‘tezene vuruşları’ arasındaki matematiksel bağı kavrayarak özellikle ilk kez karşılaştıkları bir ezgiyi seslendirirken daha doğru ve daha çabuk çözümlenebilecekleri ve bu doğrultuda hedeflenen seviyeye daha kısa bir sürede varabilecekleri düşüncesinden dolayı önemli görülmektedir. Ayrıca bu çalışma, ülkemizdeki bilim ve sanat insanlarının daha sonraki çalışmalarına temel teşkil edebileceği varsayımından yola çıkılarak da önem taşımaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışma, bağlama öğretiminde ilk dersten başlayıp bu öğretimden sonraki süreçte kullanılan farklı tezene çalış tekniklerinin (Türk halk müziği ilgililerince bilinen adıyla bölgesel ve yöresel tavırlar) uygulanmasına kadar olan 16 haftalık toplam 32 ders saatinden meydana gelen ‘temel bağlama öğretimini’ kapsamaktadır.

Çalışmanın ana kütesini, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü’nde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında bağlama dersi alan öğrencilerden oluşan soyut bir örnek grup oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise 2009-2010 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe

Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü'nde temel bağlama dersi almakta olan 4 öğrenciden oluşmaktadır.

Genel olarak temel bağlama öğretiminde kullanılmakta olan tezene tekniğinin ortaya konması için üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde bağlama dersi veren uzman öğretilere 15 sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. 12 üniversitede yapılan bu anket çalışmasında bağlama dersi veren toplam 37 öğretim elamanından araştırma verisi elde edilmiştir. Betimleyici istatistiklerden faydalanılarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda, en çok kullanılmakta olan tezene tekniği ortaya konmuştur.

Öğrencilerin bağlama çalma beceri ve tutumlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi için *kullanılmakta olan tezene tekniği ve önerilen tezene tekniği* belirlenmiştir. Bu belirlemeyle birlikte, çalışma örneklemini oluşturmak üzere, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü'nde bağlama dersi alan öğrenciler arasından; ikisi kullanılmakta olan tezene tekniğini, diğer ikisi ise yeni önerilen tezene tekniğini uygulamak üzere gönüllü toplam dört öğrenci seçilmiştir. Bu öğrencilere öncelikle uygulanılacak olan her iki tezene tekniği hakkında da detaylı bilgiler verilmiş ve hangi teknikte çalışmak istedikleri konusunda ise kendi tercihleri göz önünde tutulmuştur. Belirlenen öğrencilerin fiziksel yapıları dikkate alınarak eğitimde kullanılmak üzere toplam beş adet yeni bağlama alınmış ve derslerin uygulanacağı mekan ve araç- gereçler 2009-2010 eğitim öğretim yılı için hazır hale getirilmiştir.

Bireysel olarak her bir öğrenciyle 16 hafta boyunca toplam 32 ders yapılmıştır. Haftanın iki gününde periyodik aralıklarla yapılan her bir dersin süresi 50 dakika olarak belirlenmiştir. Bağlama dersleri sırasında öğrencilere ilgili tezene tekniği anlatılırken 32 dersin 9' unda 6 ile 15 dakika arası video kayıtları tutulmuştur.

Dersler sabah 08:30-09:20 arasında ilk defa bağlama çalmaya başlayan, 09:20-10:10 arasında ise önceden belli bir düzeyde bağlama çalmasını bilen öğrencilerle yapılmıştır. Haftanın ikinci ve dördüncü günlerinde deney grubu öğrencileriyle, üçüncü ve beşinci günlerinde ise kontrol grubundaki öğrencilerle dersler yapılmıştır. Dört öğrenciye de ilgili tezene tekniği haricinde tüm konular aynı

müfredat kapsamında anlatılmış ve her bir öğrenci için haftalık ders takip formu oluşturulmuştur.

Öğrencilerin 50 dakikalık dersler dışında kalan zamanlarındaki çalışma durumları için her bir grubun kendi içindeki arkadaşlarıyla çalışmasına izin verilmiş, ancak, iki farklı grubun bir araya gelip birbirinden etkileneceği göz önünde bulundurularak beraber çalışmamaları konusunda uyarılmışlardır. Bunun yanı sıra öğrencilerin dışarıdan herhangi bir öğretici veya öğrenciyle de temel bağlama öğretimiyle ilgili fikir alışverişi yapmaması konusunda uyarılmışlardır.

Bireysel dersler devam ederken 7. hafta, 13. hafta ve 16. hafta sonunda ayrı ayrı olmak üzere öğrencilere toplam 3 sınav uygulanmıştır. Bu sınav sonuçları istatistiksel analizler kapsamında değerlendirilmiş, sınavların her bir aşaması ayrı ayrı puanlanarak öğrencilerin bağlama çalma beceri ve tutumlarına etkisi incelenmiştir.

Sınavların güvenilirliği için farklı üniversitelerden bir araya gelen 3 kişilik sınav jürisi oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra, farklı 2 uzman öğreticiyle de 3 sınavın ‘Güvenirlilik Testi’ yapılmıştır.

5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmada kullanılan yöntem ve tekniklerin araştırmanın hedefine uygun bir şekilde oluşturulduğu varsayılmaktadır.

Temel bağlama öğretimi için kullanılmakta olan ve önerilen tezene tekniğine ilişkin olarak deney grubu ve kontrol grubu şeklinde iki grup oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında bu gruplarda yer alan öğrencilerin sınav performans sonuçlarının diğer bağlama öğrencilerini de temsil edebileceği varsayılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNYEM

1. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın deseni (araştırmanın süreci, çalışma grubu, güvenilirlik testi, uzman grubuna sorulan yapılandırılmış çalışmalar, araştırmacının rolü, ortam), verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanmasına ilişkin açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın birinci bölümü, nitel araştırmanın kaynak tarama ve doküman analizi/incelemesi yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227). "Doküman incelemesi Forster (1995)'a göre belli başlı beş aşamada yapılabilir. Bunlar: Dokümanlara ulaşma, çalışmaların orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma"dır (Age, 193). Bu çalışmada da öncelikle dokümanlara ulaşılmış, çalışmanın amacına uygun olarak farklı tartımlarda, farklı usullerde ve farklı birim değerlerde tezene uygulamaları konu başlıklarına göre sınıflandırılmıştır. Çalışmanın bu aşaması devam ederken aynı zamanda üniversitelere bağlı müzik bölüm / anasanat / anabilim dallarında temel bağlama öğretimi veren uzman öğretmenlere kullanılmakta olan tezene tekniğinin tespiti için bir anket uygulanmıştır.

Anket çalışması, *temel bağlama öğretimi* kapsamında basitten zora doğru hazırlanmış, *başlangıç, orta ve ileri düzey* aşamalarından olmak üzere toplam 15 sorudan meydana gelmektedir (Bkz., EK – 1). Uzman öğretmenlere, temel bağlama öğretimi kapsamında zorluk dereceleri birbirinden farklı, karşılaşılabilecek muhtemel tartım kümeleri verilmiş ve onlardan bu kümeler üzerindeki uygulamalara ilişkin işaretlemelerin yapılması beklenmiştir. Elde edilen bu veriler ışığında, her bir tartım

kümesi üzerinde yapılan işaretlemeler incelenmiş ve en çok kullanılan tezene tekniği belirlenmiştir.

Ayrıca bu araştırma, üniversitelere bağlı müzik eğitimi veren bölüm ve ana sanat/ana bilim dallarında, bağlama dersi alan öğrenciler için hazırlanan *karşılaştırmalı deneysel çalışma planı* ve bir öğretim programından oluşan ilk araştırma özelliğini taşımaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Bu çalışmada üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde, temel bağlama öğretimine yönelik uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan ve kullanılmakta olan tezene tekniği ile önerilen tezene tekniğinin ‘Karşılaştırmalı Deneysel Araştırma Deseni’ kapsamında kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırmada desen geliştirmeye ilgili olarak Büyüköztürk şu bilgileri vermektedir;

“Araştırmada desen geliştirme, sosyal bilim araştırmacılarının en büyük sorunudur. Bilim dallarının dinamik yönünü oluşturan ve bir anlamda bilimsel araştırma yöntemini tanımlayan süreç boyutunda amaç, geçerli ve güvenilir olan bilimsel bilgilere ulaşmaktır. Araştırmacı açısından sorun ise, bu tür bilgilere ulaşmada izlenecek adımların ya da gerçekleştirilecek etkinliklerin neler olduğunu tanımlayan bir araştırma planının geliştirilmesidir” (Büyüköztürk, 2007: 1).

“Deneysel model ile yapılan her araştırmada mutlaka bir karşılaştırma vardır. Bu belli bir şeyin kendi içindeki değişimleri ya da bu “şey”ler arası ayrımların karşılaştırılması anlamında olabilir (Karasar, 2005: 88).

Bu çalışma kapsamında kullanılan karşılaştırmalı deneysel araştırma deseni, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Müziği Bölümünde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında öğrenime yeni başlayan dört öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Bu öğrencilerden ilk ikisi üzerinde, kullanılmakta olan tezene tekniği uygulanmış ve *kontrol grubu* kapsamında değerlendirilmeye alınmışlardır. Diğer iki öğrenciye ise önerilen tezene tekniği uygulanmıştır. Bu öğrenciler ise, *deneysel grubu* kapsamında değerlendirilmiştir. Her iki grupta da *daha önceden belirli bir düzeyde bağlama çalabilen (1.kişiler)* ve *ilk defa bağlama çalacak olan (2.kişiler)* eş değer öğrenciler bulunmaktadır. Bu öğrencilerin seçiminde ise eş değer kişiler arasında benzer durumlar göz önünde tutularak eşleştirmeler yapılmıştır.

İki tekniğin deneysel kapsamda karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesinde ise öncelikle her bir sınavın alt aşamaları, kişi bazında değerlendirilmiş, daha sonra farklı grupta yer alan ve aynı özelliği taşıyan eş değer öğrenciler arasındaki farklar gözetilerek değerlendirme yapılmıştır. Yapılan üç sınav, aynı doğrultuda değerlendirilerek genel sonuçlar ortaya konulmuştur.

1.2.1. Araştırmanın Süreci

Araştırmanın başlangıç aşamasından son aşamasına kadar geçirilen süreç aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

1. Kaynak taraması ve alanla ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda probleme uygun veri araçları ortaya konmuştur. Bu doğrultuda, çalışmanın evren ve örnekleme belirlenmiştir.
2. ‘Kullanılmakta Olan Tezene Tekniği ve Önerilen Tezene Tekniği’nin geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için bu alanda uzman eğitimcilerle görüşülmüş ve deneysel çalışmanın hazırlanması aşamasına geçilmiştir.
3. Kullanılmakta olan tezene tekniğiyle ilgili olarak üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde, bağlama derslerini yürüten uzman öğretmenlere bir anket çalışması uygulanmış (Bkz., EK – 1) ve bu anket sonucunda en çok kullanılmakta olan tezene tekniği çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Bkz., EK – 2).
4. Temel bağlama öğretiminde en çok *kullanılmakta olan tezene tekniğinin* yanı sıra *önerilen tezene tekniğine* ilişkin veriler hazırlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın uygulanabilmesi için, 2009/2010 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü bağlama öğrencileri belirlenmiştir. Araştırmaya veri sağlamak amacıyla, 4 öğrencinin 2’si üzerinde kullanılmakta olan tezene tekniği, diğer 2’si üzerinde ise önerilen tezene tekniğinin uygulanmasına karar verilmiştir.
5. Öğrencilerin hedeflenen doğrultuda eğitim-öğretiminin gerçekleşebilmesi için, çalışma esnasında kullanılacak ortam ve araç-gereçlerin temini sağlanmıştır.

6. Ders kayıtlarının video kamerayla dijital ve DVD ortamına aktarılması için gerekli hazırlıklar yapılmıştır.
7. Araştırmanın uygulama aşamasına geçilebilmesi için toplam 32 dersten meydana gelen 16 haftalık ders müfredatı oluşturulmuştur (Bkz., EK – 3).
8. Çalışma kapsamında her bir öğrenciyle 16 hafta boyunca toplam 32 ders yapılmıştır. Gruplar bazında haftanın farklı iki günü yapılan her bir dersin süresi 50 dakika olarak belirlenmiştir. Bağlama dersleri sırasında öğrencilere uygulama yaptıkları tezene tekniği hakkında bilgi verilmesi esnasında, 32 dersin 9’ unda video kayıtları tutulmuştur. Bunların süreleri konuların içeriğine göre 6 - 15 dakika olarak belirlenmiştir.
9. Dersler, sabah 08:30-09:20 arasında ilk defa bağlama çalmaya başlayan, 09:20-10:10 arasında ise önceden belli bir düzeyde bağlama çalmasını bilen öğrencilerle yapılmıştır. Haftanın ikinci ve dördüncü günlerinde deney grubu öğrencileriyle, üçüncü ve beşinci günlerinde ise kontrol grubundaki öğrencilerle dersler yapılmıştır. Dört öğrenciye de ilgili tezene tekniği haricinde tüm konular aynı müfredat kapsamında anlatılmış ve her bir öğrenci için haftalık ders takip formu oluşturulmuştur.
10. Öğrencilerin, 50 dakikalık dersler dışında kalan zamanlarındaki çalışma durumları için her bir grubun kendi içindeki arkadaşlarıyla çalışmasına izin verilmiş, ancak iki farklı grubun bir araya gelip birbirinden etkileneceği göz önünde bulundurularak, beraber çalışmamaları konusunda uyarılmışlardır. Bunun yanı sıra öğrenciler dışarıdan herhangi bir öğretici veya öğrenciyle de temel bağlama öğretimiyle ilgili fikir alışverişi yapmamaları konusunda da uyarılmışlardır.
11. Sınavlar için uzman öğreticilerin görüşleri doğrultusunda ölçme ve değerlendirme şablonları hazırlanmıştır.
12. Sınavların güvenilirliği için farklı üniversitelerde alanda öğretici olarak görev yapan 3 kişilik sınav jürisi oluşturulmuştur.
13. Bireysel dersler devam ederken 7. hafta, 13. hafta ve 16. hafta sonunda ayrı ayrı olmak üzere, öğrenciler üzerinde toplam 3 sınavdan oluşan ölçme ve

değerlendirmeler yapılmıştır. Bu sınav sonuçları istatistiksel olarak değerlendirilmiş, sınavların her bir aşaması ayrı ayrı puanlanarak, öğrencilerin bağlama çalma beceri ve tutumlarına etkisi incelenmiştir (Bkz., EK – 5, EK – 6, EK - 7).

14. Sınav soruları, jüride bulunan uzman öğretmenler tarafından bilgiye ve beceriye dayalı olmak üzere iki aşamalı olarak hazırlanmıştır. İstatistiksel analizler için kullanılan öğrenci performansları ise belli kıstaslar göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bu kıstaslar, bağlama üzerinde öğretilen konular kapsamında verilen ezgiler ve aynı doğrultuda hazırlanmış tartım ve ezgi deşifresinden oluşmaktadır. Sınav sorularına ilişkin puanlamada ise, doğru ses - tartım, ezgisel - ritmik bütünlük, ilgili tezene tekniğiyle doğru vuruş yönü ve çalma süresi gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuştur.
15. Sınav sonuçlarını jüri üyeleri değerlendirdikten sonra, sonuçların doğruluğuna ilişkin ikinci bir değerlendirme ise alanda uzman farklı kişilere yaptırılarak araştırmanın güvenilirliği test edilmiştir. (Bkz., EK – 8)
16. Güvenirlik testi yapılan 3 sınavın değerlendirme sonuçları yazılı ortama aktarılmış ve tasnif edilmiştir.
17. Araştırma sonunda elde edilen verilerin nitel ve nicel araştırmaların farklı yöntemleriyle çözümlenmesi, düzenlenmesi ve yorumlanmasına geçilmiştir.
18. Sonuçların yazılmasına geçilmiştir.

1.2.2 Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında dört farklı çalışma grubuna yer verilmiştir.

Birinci çalışma grubu, araştırma sorularına cevap kapsamında görüşmelerin yapıldığı 37 uzman öğreticiden oluşmaktadır. Bu gruba ilgi olarak 13 üniversitede bağlama derslerini yürüten 43 uzman öğreticiye anket çalışması gönderilmiş, bu çalışma doğrultusunda 12 üniversitede toplam 37 uzman öğreticiden veri elde edilmiştir. Bu üniversiteler ve uzman öğreticilere ilişkin veriler *Tablo 1*'de verildiği gibidir.

Tablo 1. Anket Çalışmasının Yapıldığı Üniversiteler ve Katılımcıların Listesi

	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
EGE ÜNİVERSİTESİ	14	37,8
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	8	21,6
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	2	5,4
UZMAN ÖĞRETİCİLERİN KATILDIĞI ÜNİVERSİTELER		
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	2	5,4
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	2	5,4
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	1	2,7
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	1	2,7
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1	2,7
ULUDAG ÜNİVERSİTESİ	2	5,4
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	1	2,7
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	2	5,4
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	1	2,7
Toplam	37	100,0

Uzman öğretimcilerin unvan bilgilerine ilişkin bilgiler ise **Tablo 2**'de verildiği gibidir:

Tablo 2. Anket Uygulanan Uzman Öğretimcilerin Unvan Bilgileri			
		Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
UZMAN ÖĞRETİCİLERİN AKADEMİK UNVANLARI	Profesör		
	Doçent	1	2,7
	Yardımcı Doçent	4	10,8
	Dr. Öğretim Görevlisi	2	5,4
	Öğretim Görevlisi	21	56,8
	Okutman	5	13,5
	Öğretim Elemanı	4	10,8
	Araştırma Görevlisi		
	Toplam	37	100,0

Tablo 3'te anket uygulanan uzman öğretimcilerin cinsiyet bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Anket Uygulanan Uzman Öğretimcilerin Cinsiyet Bilgileri			
		Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Katılımcıların Cinsiyet Bilgileri	BAY	37	100,0

İkinci grup; sınav süreci ve sınavlara hazırlık sürecinde öğrencilere uygulanacak ölçme değerlendirme şablonlarının hazırlanması, sınavların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve sınav sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla oluşturulan 3 jüri üyesinden meydana gelmektedir. Jüri üyeleri; Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü'nden 1 öğretim üyesi, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü'nden 1 öğretim üyesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü'nden 1 okutmandan oluşmaktadır.

Üçüncü çalışma grubu; çalışmanın farklı uzman öğretmenler tarafından yeniden incelenmesi ve güvenilirliğinin test edilmesi için, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Ses Eğitimi ve Temel Bilimler Bölümü'nde bağlama derslerini yürüten 2 öğretim üyesi seçilerek oluşturulmuştur.

Çalışmanın dördüncü grubu ise; Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümünde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında eğitim görmeye hak kazanmış ve bağlama dersi alan, 2 si deney, 2 si kontrol grubu olmak üzere ayrılmış toplam 4 öğrenciden meydana gelmektedir.

1.2.3. Güvenirlilik Testi

Çalışmanın sınav sonuçlarının, jüri üyeleri tarafından değerlendirildikten sonra, güvenilirliğine ilişkin farklı uzman öğretmenler tarafından yeniden incelenmesi ve güvenilirliğinin test edilmesi, araştırmanın doğru bir eksen üzerine kurulması açısından önemlidir. Bu nedenle araştırma kapsamında çalışmanın *güvenirlilik testi* yapılmıştır.

“Güvenirlilik, aynı şeyin bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır; ölçülmek istenen belli bir şeyin, sürekli olarak aynı sembollerini almasıdır; aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır; ölçmenin, tesadüfi yanlışlardan arınık olmasıdır. Güvenirlilik, teknik bir sorun olup, bilimsel çalışmanın ilk koşullarındandır. Araştırmalarda, aynı süreçlerin izlenmesi ile aynı sonuçların alınabilmesi istenir. Aksi halde, hangi sonucun "güvenilir" olduğuna karar verilemez. Bu bir bakıma, araştırmalarda alınan bir sonucun, başka araştırmacılar tarafından da test edilebilmesidir. Bilim, ancak, bu tür "doğrulamalarla güvenirlilik ve saygınlık kazanır. Güvenirliliği düşük olan bir ölçmenin hiç bir bilimsel değeri olmadığı gibi, güvenirliliğin yüksek olması da, yapılan ölçmenin amaca uygunluğunun garantisi değildir. O halde, güvenirlilik, zorunlu fakat yeterli bir koşul değildir”(http://www.istatistikanaliz.com/guvenirlilik_analizi.asp,31.01.2011).

Araştırma sürecinde yapılan üç sınav sonucuyla ilgili olarak, alanında uzman öğretmenler ile görüşülerek çalışmanın güvenilirlik testinin yapılmasına gidilmiştir. Üç sınava ilişkin tutulan video kayıtları; Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü ve Temel Bilimler Bölümü'nde bağlama derslerini yürüten 2 öğretim üyesi tarafından izlenmiş, bu doğrultuda sonuçlara ilişkin veriler ise iki adet rapor halinde çalışma kapsamında yer almıştır (Bkz., EK - 8.).

1.2.4. Uzman Grubuna Uygulanan Yapılandırılmış Sorular

Bu bölümde, çalışma kapsamında en çok kullanılmakta olan tezene tekniğiyle ilgili olarak, 12 üniversitede bağlama derslerini yürüten, toplam 37 uzman öğreticiye uygulanan anket çalışmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır. 15 sorudan oluşan bu anket çalışmasında, uzman öğretmenlerden ilgili sorular üzerinde işaretlemeler yapmaları istenmiş ve bu verilerin sonuçları doğrultusunda en çok kullanılmakta olan tezene tekniği belirlenmiştir. Anket çalışması kapsamında, sorulara geçmeden önce araştırmaya ilişkin örnek bir uygulamaya yer verilmiştir. Bu çalışmayla ilgili olarak hazırlanan anket formu (Bkz., EK – 1) de verildiği gibidir:

1.2.5. Araştırmacının Rolü

Araştırma kapsamında, anket çalışması ve tezene tekniklerinin karşılaştırmalı deneysel sürecinin izlenmesi, yapılan sınavlar haricinde araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Araştırmacının bilgi birikimi, seçilen konuyla ilgili deneyimleri, araştırmanın tasarlanması, uygulanması ve sonuçlandırılması aşamasında önemli bir etken olarak görülebilir. Bu bağlamda araştırmacı, konuya ilişkin kaynakları iyi taramalı, çalışmanın her aşamasında ilgili alanda uzman kişilerle görüşmeli ve görüşleri göz önünde bulundurmalıdır.

Çalışmaya ilişkin kaynaklar taranmış ve bu kaynaklardan edinilen veriler doğrultusunda konunun genel hatları belirlenmiştir. Bu kaynakların yanı sıra, Akademik kurumlarda görev yapan uzmanlarla da görüşülerek çalışmanın karar aşamasıyla ilgili fikirleri alınmıştır. Temel bağlama öğretiminde halen kullanılmakta

olan tezene tekniğine ilişkin bir birinden farklı uygulamaların gözlenmesi hedefe ulaşılması aşamasında yeni bir tezene tekniğinin önerilmesini gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda, kullanılmakta olan tezene tekniği ve önerilen tezene tekniğiyle ilgili olarak tüm plan ve program uzman gözlemcilerin görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

Araştırmacı, deneysel süreç kapsamında yapılan dersler ve hazırlıklar dışında da öğrencilerle görüşmüş ve onlarla sürekli iletişim halinde olmaya çalışmıştır.

1.2.6. Ortam

Herhangi bir deneysel çalışmada ortamın araştırmacının hedefine uygun olması, elde edilecek sonuçlar açısından büyük bir önem arz etmektedir. Nitel araştırmalarda, araştırmacının yapıldığı ortam ve bu ortamla ilgili çalışmaya yönelik ihtiyaçların giderilmesi, uygulama süreci ve çalışmanın doğru bir şekilde yürütülmesi araştırmacının sonuçları açısından bir etken olarak görülmektedir.

Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışma kapsamında iki türlü ortam kullanılmıştır. Bunlardan ilki, kullanılmakta olan tezene tekniğinin araştırılması sırasında uzman öğretmenlerin buldukları üniversitelerdeki odalarıdır. Bu odalar, uzman öğretmenlerin bağlama derslerini gerçekleştirdikleri mekânlardır. Anket çalışmaları, genelde bu odalarda uzman öğretmenlerle birebir görüşülerek oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında görüşülemeyen öğretmenlere ise, bir adet anket örneği ulaştırılmış ve telefonla bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bu mekânlar, 12 üniversitenin müzik eğitimi veren birimleri olup, bunlar; Ege Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi gibi kurumlardır. Bu kurumların müzik birimlerindeki uzman öğretici odaları araştırma ortamının gerçekleştirildiği yerlerdir. Ayrıca bu ortamlar, sınav değerlendirmelerinden sonra, çalışmanın güvenilirliğine ilişkin olarak yapılan *güvenirlilik testinin* uygulandığı uzman öğretici odalarıdır.

İkinci ortam ise, deneysel çalışmanın yapıldığı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü'nde 139 nolu oda olarak

belirlenmiş araştırmacı odasıdır. 16 hafta boyunca, denek olarak kullanılan 4 öğrenciyle tüm dersler, sınav öncesi hazırlıklar ve jürilerin katılımıyla gerçekleşen sınavlar bu mekânda gerçekleşmiştir. Mekânın özellikleri göz önünde bulundurulduğunda; odanın boyu 670 cm, eni 270 cm ve yüksekliği 300 cm olarak ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, oda da 2 adet kitaplık, 1 adet büro masası, 2 adet çalışma aynası, 1 adet yazı tahtası, 1 adet bilgisayar, 1 adet video kamera, 2 adet misafir koltuğu, 3 adet çalışma sehpası, 2 adet nota sehpası, 1 adet metronom, 1 adet bağlama sehpası, 2 adet bağlama yer almaktadır. Öğrencilerin başarılarının deneysel süreçte olumsuz yönde etkilenmemesi için, ders hazırlıkları ve sınav süreçlerinin tümü aynı ortamda yapılmıştır.

1.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma kapsamında ilk olarak alanla ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Böylelikle, uzman görüşleri doğrultusunda veri toplama araçlarının düzenlenerek geliştirilmesi ve deneysel çalışma gruplarının oluşturulması planlanmıştır. Araştırmayla ilgili elde edilen bilgiler sınıflandırılmış ve 16 hafta boyunca deneysel çalışmada uygulanacak olan ders müfredatı hazır hale getirilmiştir.

Genel olarak temel bağlama öğretiminde kullanılmakta olan tezene tekniğinin ortaya konması için Türkiye'deki üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde bağlama derslerini yürüten uzman öğreticilere 15 sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. 12 üniversitede yapılan bu anket çalışmasında, toplam 37 öğretim elamanına yer verilmiştir. Sosyal Bilimler için istatistik paket programına SPSS (Statistical Package for Social Science) aktarılan anket sorularına ilişkin veriler ve betimleyici yöntem olarak istatistiklerden faydalanılarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda 'en çok kullanılmakta olan tezene tekniği' ortaya konmuştur. Öğrencilerin bağlama çalma beceri ve tutumlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi için, kullanılmakta olan tezene tekniğinin yanı sıra, önerilen tezene tekniği de hazır hale getirilmiştir.

Deneysel grupların örneklemini oluşturmak için 2009-2010 eğitim öğretim döneminde Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Türk Halk Müziği Bölümü'nde bağlama dersi alan öğrenciler belirlenmiştir. Böylelikle, ikisi

kullanılmakta olan tezene tekniği diğer ikisi ise önerilen tezene tekniğinden olmak üzere, gönüllü toplam dört öğrenci seçilmiştir. Bu öğrencilere, öncelikle uygulanılacak olan her iki tezene tekniği hakkında da detaylı bilgiler verilmiş ve hangi teknikte çalışmak istedikleri konusunda ise kendi tercihleri göz önünde tutulmuştur. Belirlenen öğrencilerin fiziksel yapıları dikkate alınarak, eğitimde kullanılmak üzere toplam beş adet yeni bağlama alınmış ve derslerin uygulanacağı ortam ve araç gereçler 2009-2010 eğitim öğretim yılı için hazır hale getirilmiştir.

Temel bağlama öğretimi 8 ana konu başlığı altında anlatılmıştır. Konular her iki gruptaki öğrencilere de öğrendikleri teknikte anlatılmıştır. Bu konular verilirken de her yeni konu anlatımı video kamerayla kayıt altına alınmıştır. Sınav soruları, jüride bulunan uzman öğretmenler tarafından bilgiye ve beceriye dayalı olmak üzere iki aşamalı olarak hazırlanmıştır. İstatistiksel analizler için kullanılan öğrenci performans değerleri ise; “dönem içinde öğretilen ezgiler ve aynı doğrultuda hazırlanmış tartım ve ezgi deşifrelerinden oluşturulmuştur.

Bireysel dersler devam ederken 7. hafta, 13. hafta ve 16. hafta sonunda öğrencilere sınav ölçme ve değerlendirmeleri yapılmış, bu sınavlar video kameralarla kayıt altına alınmıştır. Sınav değerlendirmeleri ise bağlama üzerinde; doğru ses, doğru tartım, ezgisel ve ritmik bütünlük, ilgili tezene tekniğiyle doğru vuruş yönüne göre ve çalma süresi” göz önünde bulundurularak uzmanlar tarafından yapılmıştır.

Bu sınav sonuçları istatistiksel olarak değerlendirilmiş, sınavların her bir aşaması ayrı ayrı puanlanarak, öğrencilerin bağlama çalma beceri ve tutumlarına etkisi incelenmiştir.

1.4. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Araştırma kapsamında, kullanılmakta olan tezene tekniğinin belirlenmesi için uzman öğretmenler üzerinde yapılan anket çalışması ve deney öğrencileri üzerinde yapılan üç sınav değerlendirmesinin ayrı ayrı ölçme ve değerlendirme sonuçlarından ele edilen veriler, nitel araştırma çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bu doğrultuda, uzman öğretmenler üzerinde toplam 15 sorudan oluşan bir anket çalışması yapılmış ve bu çalışmanın sonuçları istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Anket çalışmasında hazırlanan sorular, öğrencilerin 16 hafta boyunca 32 ders saatinden oluşan 8 konuluk ders müfredatına ilişkin temel bilgileri kapsamaktadır. Her konu bütünlüğündeki sorular için verilen her bir tartım kümesiyle ilgili değerlendirme yapılmış ve bu doğrultuda en çok kullanılan tezene tekniği ortaya çıkarılmıştır.

Yapılan 3 ölçme değerlendirme sınavı doğrultusunda ise, her bir sınav için alt aşamalar belirlenmiş, bu aşamalardan elde edilen veriler göz önünde bulundurularak sonuçlar değerlendirilmiştir.

Dört aşamadan oluşan sınavların birinci aşamaları; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* sürecinde öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki *tartım kümeleri* üzerinde, işaretlemeler yaparak uygulaması şeklinde planlanmıştır. Bu bölümde öğrenciden, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği bilgileri, tartım kümeleri üzerine kalemle yazarak doğru bir şekilde işaretlemesi beklenmiştir. Yazılı kâğıdın jüri üyeleri tarafından değerlendirilmesinde ise, her bir tartım kümesi üzerinde yapılan yanlış uygulamalar, kırmızı kalemle işaretlendikten sonra tabloda verilen puan değerleri dikkate alınarak ifade edilmiştir.

Sınavların ikinci aşamaları; Öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi şeklinde düşünülmüştür. Bu aşamada ise; öğrenciden, dört adet ezgi ya da etüt çalışmasını doğru bir şekilde icra etmesi beklenmiştir. İcra esnasında yapacağı hatalı uygulamalar için ise tablolarda verilen puan değerlendirmesi dikkate alınmıştır.

Sınavların üçüncü aşamaları; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlemesi şeklinde planlanmıştır. Bu aşamada, ritmik yapıdaki tartım kümeleri üzerinde yapılan, ilgili tezene tekniği ve ritmik bütünlük içindeki doğru ve yanlış uygulamalar (+) veya (-) olarak belirtildikten sonra tablolarda verilen tanımlamalara göre değerlendirilmiştir.

Sınavların dördüncü aşamaları; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü

bozmadan çözümlene yapması şeklindedir. Bu bağlamda, ezgilerin çözümlenmesi esnasında uygulanan ilgili tezene tekniğiyle ilgili puanlama, ezgisel ve ritmik bütünlük içindeki doğru ve yanlış uygulamalar dikkate alınarak, tartım kümeleri üzerinde (+) veya (-) olarak belirtilmiş ve tablo üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. MÜZİK EĞİTİMİ

İnsanoğlunun varoluşundan buyana varlığını sürdüren müzik, yaşamın vazgeçilmez önemli bir parçası haline gelmiştir. Gelişimini ve değişimini insan yaşamındaki gelişmelerle birlikte sağlayan müzik, insanın günlük yaşantısında karşılaşılabileceği her türlü olay ve olguda kendini duygulanımlarla hissettirmektedir. Bununla birlikte müzik, eğitim içinde belirgin bir yer alarak toplumun kültürel gelişimine de önemli bir katkı sağlamaktadır.

“Müzik kültürü ve müzik eğitimi, onu oluşturan-gerçekleştiren insanla birlikte değişken, gelişken ve dönüşken bir özellik gösterir. Müzik bireyi ve toplumu besleyen başlıca yaşam ve kültür damarlarından biridir. Müzik eğitimi bu damarı açan, büyüten, genişleten, işleten ve geliştiren bir süreçtir. Müzik kültürü ise bu damardan bireye ve topluma akan, kendine özgü bir kültürel kan veya kendine özgü bir kültürel özsu'dur” (Uçan,1997:7)

Sanat ve bilimin alanı olarak ifade edile müziğin içinde yer alan müzik eğitimi bireyin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Uçan müzik eğitimiyle ilgili olarak; “Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ve geliştirme sürecidir” (Uçan,1997:8). şeklinde bir ifade de bulunmuştur.

Müzik eğitiminde sesleri işitme, algılama ve bunlara bağlı olarak ayırt edebilme önemli bir unsurdur. Herhangi bir birey doğru bir işitmeye sahip ise duyduğu ezgileri sahip sesiyle seslendiremese bile, dinlerken büyük bir haz alabilir, hatta bunu bir çalgı ile birlikte icra edebilir. Bu nedenle çalgı eğitimi, müzik eğitimi içinde önemli bir yere sahiptir.

2. ÇALGI EĞİTİMİ

Kişinin bireysel yeteneklerinin ve becerilerinin ortaya konması, düzenli ve sistemli bir çalışmanın sonucu olarak ortaya çıkmasında çalgı eğitiminin önemli bir rolü vardır. Kişinin sosyal yönünü gelişmesinde de büyük yeri olan bu eğitim, bireyin toplum ilişkilerinde sağlıklı iletişim kurmasına yardımcı olmaktadır. “Çalgı eğitimi, insanın kendisini yakından tanıyabilmesi, var olan yeteneklerini anlayabilmesi, eğitim aracılığıyla mevcut becerilerini geliştirip, yeni beceriler elde edebilmesi ve bu sayede kendisini gerçekleştirebilme şansı veren bir uğraş olmasından dolayı müzik eğitiminin önemli bir koludur” (Uslu, 1996:1).

Çalgı eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin yanı sıra, öğrenci ve öğretmen ilişkisi de önemlidir. Öğretmenin, öğrencinin taşıdığı özellikleri dikkate alarak uygulayacağı programı belirlemesi, hedeflenen noktaya ulaşmada büyük önem taşımaktadır.

“Çalgı eğitimi, uzun ve zorlu bir yol olmakla birlikte aynı zamanda özenli, sabırlı ve planlı çalışma gerektiren bir süreçtir. Bu zorlu yoldaki en önemli iki unsur ise öğrenci ve öğretmendir. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitimi derslerinde öğretmen-öğrenci iletişimi ve öğretim yöntemi, hedeflenen davranışları edinme sürecinde etkin bir rol oynar. Çalgı eğitiminde kullanılacak olan eserler, çalgının yapısına uygun olarak belirlenmeli ve öncelikle ulusal müziklerimiz çalgı eğitiminde kullanılmalıdır.”

(<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/gsf/article/viewFile/3281/3170>, 01.02.2011)

Parasız çalgı eğitiminin amaçlarına yönelik olarak da şu ifadeleri kullanmaktadır;

“Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar, çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır” (Parasız, 2009: 4).

Çalgı eğitiminde amaç, kişiyi hedeflenen noktada iyi bir seviyeye getirebilmek olmalıdır. Bu eğitim, kişinin bireysel yeteneğiyle birlikte belli bir sisteme ve yönteme dayalı metodik çalışmalar ile yapılırsa, bir çalgıdaki ilerleme ve gelişme daha hızlı olmaktadır. Aksi durumda, kişinin belli bir metodik çalışmadan destek almadan yapılan eylemleri sonucunda, bireysel yeteneği hangi düzeyde olursa olsun, zamanın boşa harcanması ve beklenen seviyelere ulaşamama kaçınılmaz olmaktadır. Bu noktada eğiticinin de rolü çok önemlidir. Eğitim sürecini oluşturan

çerçeve ve aşamalar, eğitici tarafından iyi belirlenmeli ve öğrencinin durumu gözetilerek hazırlanmalıdır.

“Kaliteli bir çalgı eğitiminin, çağın gerisinde kalmayan, gelişen dünyaya koşut, çağdaş eğitimin gereklerini taşıyan, yeniliklere açık, teknolojik gelişmelerde en üst düzeyde yararlanılan, araç-gereç ve programların bu eğitimi gerçekleştirmeye uygun durumda olmasıyla ilgili ve orantılı olduğu söylenebilir. Ayrıca eğitici, geliştirici, yetiştirici, birleştirici, kaynaştırıcı, paylaştırıcı, duyguları ve becerileri arttırıcı, özendirici, yarıştıracı, sabırlı ve disiplinli olmayı öğretici ve güdüleyici yönleriyle oldukça önemli bir eğitim biçimidir.(Uslu, 1996: 1)

Akın’ın Akbulut’dan aktardığı bilgilere göre ise çalgı eğitiminde amaçlanan duruma ilişkin şu ifadeler yer verilmiştir;

‘Müzik eğitiminin bir boyutu olan çalgı eğitimiyle amaçlanan, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışlarının geliştirilmesidir. Çalgı eğitimi daha çok beceriye dayalı bir davranışlar organizasyonu olduğu için davranışların psiko-motor yönü ağırlıkta olacaktır. Çalgı eğitiminde bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışlar iç içe bir durum gösterirler’ (Akın, 2001: 9).

Tura ise çalgı eğitimine yönelik olarak şu ifadeleri kullanmaktadır; “Günümüzde iyi bir çalgı eğitimi; en iyi bilimsel temellere oturtulan eğitimidir. Verilecek eğitim için amaç ve yöntemler çok iyi belirlenmeli, eğitim, bütün imkânlar seferber edilerek gerekli her tür araç ve gereç sağlanarak yapılmalıdır” (Tura,1988: 61).

Bu gün çalgı eğitiminde geline nokta birçok öğretim yöntemi ve metodik çalışmalar mevcuttur. Özellikle de Batı müziğinde kullanılan çalgılara yönelik yapılan bu çalışmaların çeşitliliği ve uzun yıllardan beri kullanıla gelmesi dikkat çekicidir. Türk Müziğine yönelik metodik çalışmaların ise son 30 yılda ortaya çıktığı gözlenmektedir. Genel müzik eğitimi ve çalgı eğitimine yönelik, dünyada yapılan ve öğretim yöntemleri olarak sıklıkla kullanılagelen yöntemler görülmektedir. Suzuki, Kodaly, Dalcroze ve Orff yöntemleri bunlar içinde en çok bilinen çalgı eğitimi yöntemleridir.

3. ÇALGI EĞİTİMİNDE GENEL YÖNTEMLER

Müzik öğretiminde özellikle de küçük yaşlardan itibaren kullanılan birçok öğretim yöntemi mevcuttur. Günümüzde bu yöntemlerden en çok faydalanılan metotlara bakıldığında bunlar: Kodaly, Dalcroze, Suzuki ve Orff yöntemleridir. Bu yöntemler, çoğunlukla müzik eğitiminin başlangıcında ve özellikle de çocuklar

üzerinde uygulanmaktadır. Öğretim yöntemlerinin uygulama sürecinde birbiriyle ortak ve farklı yönleri bulunmaktadır. Bu durum karşısında önemli olan ise, öğreticinin bu öğrenme yöntemlerinden hangisini uygulayacağını doğru kestirebilmesidir. Öğretici, adayın özelliklerini dikkate alarak hangi yöntemi kullanacağını tespit etmeli ve bu doğrultuda uygulamaya geçmelidir. Bu bağlamda en çok kullanılan yöntemler incelendiğinde;

3.1. KODALY ÖĞRENME YÖNTEMİ

Macar besteci Zoltan Kodaly (1882-1967) tarafından geliştirilen bu yöntem, müziğin öğretiminde dansı bir araç olarak kullanarak çocuğun aktif olarak derse katılmasını amaçlar.

“Kodaly, çocukların oyun oynamayı çok sevdiklerini, dansın da çocuk için bir tür oyun olduğundan bahseder. Çoğunlukla da şarkılar oyunlaştırılır. Bu yöntemde repertuar; geleneksel halk şarkılarından seçilmekle beraber, öğretim sırasına dikkatli bir şekilde uyulur. Çocuklar şarkı söyleyerek, el çırpılarak müzik kavramlarını öğrenirler. Bu yöntem daha çok 2-3 yaş grubu çocuklarda kullanılan yöntemdir. İnsan sesi ise önemli enstrümandır. Kodaly daha çok halk müziğinden yararlanmıştır” (Çevik, 2007: 96).

Kodaly yönteminde halk müziği ezgilerinin önemli bir yeri vardır. Kodaly, birey, dil öğrenimine nasıl ki ana dilini konuşarak başlıyorsa, müzik öğrenmeye de kendi yerel unsurları ile başlamasının uygun olacağını vurgulamaktadır. Bundan dolayı yöntemin başlangıcında özellikle halk müziği ezgilerine büyük bir önem vermiştir.

“Kodaly yönteminde başlangıçta araç olarak halk müziği ezgileri kullanılır. Kodaly bunun gerekçesi olarak önce anadilini öğrendiğini öne sürmekte, halk müziğini de müzik eğitiminde ana dil olarak görmektedir. Sonraki aşamalarda halk müziği tarzında bestelenmiş, çocuk ezgilerine ve diğer ulusların halk ezgilerine geçilebilir. Zoltan Kodaly; Bela Bartok’la birlikte bu amaçla binlerce Macar halk müziğinin derlenmesini sağlamıştır” (Yiğit, 2000: 41)

3.2. DALCROZE ÖĞRENME YÖNTEMİ

İsviçreli besteci Emile-Jacques Dalcroze (1865-1950) tarafından geliştirilen bu öğrenme yönteminde ise, çocuklarda müzik yaratıcılığının duygusal ritmik hareketlerle geliştirilebileceği ve böylelikle öğrenmenin daha kolay olabileceği amaçlanmaktadır. Bu yöntemde hareket müziğin temelini oluşturur ve doğaçlama

esas alınır. Çocuğun müzik öğrenimi hareketin katılmasıyla güçlenirken, doğaçlamanın da dahil edilmesiyle birlikte yaratıcılık perçinlenmiş olur. Çevik bu noktadan hareketle aşağıdaki bilgileri vermektedir:

“Zihin ve beden arasındaki uyum doğaçlama ve beden hareketleri ile gösterilir. Bu yöntemde hareket esastır. Çocuklar duydukları müziği kendilerine göre ifade etme fırsatı elde etmiş olurlar. Dalcroze’da repertuar doğaçlama müzik üzerine kuruludur. Piyanoda doğaçlama yapılarak çalışmalar gerçekleştirilir. Zaten bu yöntemin en önemli özelliği; çocukların hareket edebilme yeteneklerini kendi kendilerine ortaya çıkarabilmelerini sağlamaktır. Çocuğun müziksel yaratıcılığı, ritim duygusu ritmik jimnastikle geliştirilir. Bu yöntem her yastaki çocuğa uygun olan yöntem özelliğinde olup, müzikal ritmin kişinin bedeninde doğal ritimlerde olduğunu savunur” (Çevik, 2007: 96).

Yıldırım ise bu yöntemde, çocuğun müziğe yönelik ilgisinin odaklanmasıyla ilgili olarak şu bilgilere yer vermektedir.

“Dalcroze’un Eğitim sistemine göre; zihin ve beden aktiviteleri arasında uyum yaratıldığı zaman çocuklar yaptıkları işten çok büyük bir zevk almaktadırlar. Burada en önemli nokta, ilgiyi odaklamaktır. Öğrenci duyduğu müziği, olduğu gibi vücuduna yerleştirmelidir. Daha sonra zekâsını kullanıp, duyduğu şeyi analiz etmeli ve anlamalıdır. Son olarak da hareket gelmelidir. Vücut harekete geçer ve çocukların, müziğe hareketle katılma dereceleri, onların dikkat ve ilgi derecelerini göstermektedir. Böylece çocukta, buluş ve hareket zevki doğmaktadır. Ayrıca çocuktaki zihinsel ve duygusal birikimin de dışarı aktarılması sağlanmaktadır. Çocuktaki bu düşünsel aktivite ve vücut hareketlerinin birlikteliği, müzik etkinliğinden zevk almasını ve onun rahatlamasını sağlamaktadır.” (Yıldırım, 1995: 3).

3.3. SUZUKİ ÖĞRENME YÖNTEMİ

Shinichi Suzuki (1898-1998) tarafından geliştirilen bu yöntemde, çocuğa çok küçük yaşlardan itibaren müzik öğretilmesiyle, toplumda birey olarak saygın bir kişilik kazanmaya fayda sağlanabileceği amaçlanmıştır.

“Suzuki metodunun ana amacı, çocukların müzik yoluyla bir bütün olarak yetiştirilmesidir. Dr. Suzuki bütün hayatı boyunca çocukların müzikal algılama yolu ile güzelliğin farkına varmalarını ve onların insanlara saygı duymalarını sağlamayı hedeflemiştir. Suzuki’nin felsefesine göre, çocuklar gelişim süreci içerisinde kendine güvenen, inanan, zor şeyleri denemeye kararlı, disiplinli, konsantre olabilen, müzikten her zaman hoşlanan, yetenekli ve müziğe karşı duyarlı bireyler olabileceklerdir. Ancak bu hedeflerin, yanı sıra pek çok Suzuki öğrencisi verilen eğitim sonucunda çok iyi düzeyde profesyonel müzisyenler olmuşlardır” (Kasap, 2005: 117).

Bu yöntemde başlangıçta sadece dinlemeye dayalı bir öğrenim gerçekleştirilir ve yaş ilerledikçe çalgı eğitimine yönlendirmeler başlanır. Öğretim yönteminde notaya bağlı bir eğitim anlayışı yoktur. Küçük ezgilerle eğitim başlar ve

bu eğitim içerisinde çocuğa fark ettirilmeden teknikler öğretilir. Notalı eğitim ise, çocuğun yeteneği ve durumu göz önünde bulundurularak verilmeye başlar.

“Suzuki, konuşmayı öğrenmede olduğu gibi iyi çevre koşullarının yetenek gelişimine vesile olduğuna inandı ve bu ilkeyi keman eğitiminde kullanmaya karar verdi. Kalıtsal etmenleri düşünmeksizin her çocuğun dış uyaranları benimseyerek yüksek düzeyde bir yetenek standardını geliştirebileceğini savundu. Yetenek eğitimi, bireysel olup çocuğun gereksinimine ve dikkat süresine göre ayarlanmaktadır. Suzuki'nin amacı sanatçı yetiştirmek değil, çocuğun müzik potansiyelini geliştirmektir. Suzuki piyano okulunun en önemli özelliği, belirli bir sıra ile teknikler içeren ve dünya genelinde sevilen şarkı ve parçalardan oluşmuş olmasıdır. Özel bir teknik çalışma içermez, dolayısı ile etütler içermez. Çocuk, parçaları çalışırken farkında olmaksızın teknik çalışır. Suzuki derslerinin organizasyonu ve süresi temelde öğrencinin yaşı, gelişimi ve düzeyine bağlı olmakla birlikte genel olarak dört ana öğeyi içerebilir; nota okuma, teknik, Suzuki repertuarının çalışılması ve öğrenilen parçaların gözden geçirilmesi. Nota okuma, çocuğun yaşı ile bağlantılı olarak ilk derslerde göz önüne alınmayabilir” (Gürgen, 2006: 91).

3.4. ORFF ÖĞRENME YÖNTEMİ

Orff öğrenme yöntemini geliştiren Alman besteci ve müzik eğitimcisi Carl Orff (1895-1982)'dir. Bu öğrenme yönteminin temelinde, müziği yaşayarak öğrenme vardır ve ritm, müziğin temelini oluşturan bir unsurdur. Bu yöntemle eğitilen çocukların yaratıcılığın gelişmesinin yanında, toplu çalışmalar nedeniyle de sosyalleşmelerine ve kendine güvenen bir birey olmalarına önemli bir katkı sağlanmaktadır. Gürgen bu yöntemle ilgili olarak aşağıdaki bilgilere yer vermektedir:

“Hareket eden, dans eden, müzik yapan insanın iç dinamizmini, yaratıcı kişiliğini, bireysel anlatım biçimlerini ortaya çıkaran, tüm duyular tarafından algılanan etkinlikleri içermektedir. Carl Orff, bu öğretiyi konuşma ve dramayı da içine alan sahne sanatlarını birleştiren bir “fikir” olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda bu öğretiyi, fazla müdahale olmadan doğal ortamında yetişen yabani bir çiçeğe benzetmiştir. Bu bakımdan birçok Orff öğretmeni bu yaklaşımı dikkatli ve titizce hazırlanmış bir yıllık plandan daha heyecan verici bulmaktadırlar. Orff öğretisi içinde beden perküsyonu ya da Orff çalgıları ile yapılan ritmik doğaçlamalar, insan sesiyle ya da çalgılarla yapılan ezgisel doğaçlamalar, dans doğaçlamaları, yaratıcı drama, oyunlaştırılmış müziksel etkinlikler vardır. Bu etkinlikler çocuğun yaratıcılığını geliştirmekle kalmayıp toplu halde yapılmasından dolayı çocuğun aynı zamanda sosyal etkileşimini ve kendine güvenini sağlamaktadır.” (Gürgen, 2006: 87-88).

Bu yöntemlerle genel olarak çocuklara müziği en etkili bir şekilde nasıl öğretilbileceği amaçlanmıştır. Çoğunlukla, öğrenci merkezli bir öğrenmenin gerçekleştirildiği gözlenmektedir. Bireyin, çocuğun müzik öğretiminde; yaratıcılığını

geliştirmeye, üretkenliğini arttırmaya, kendine güvenen ve toplum içinde sosyalleşmesine dönük çalışmalar yer almaktadır. Tüm bu yöntemlerde amaç, çocuklarda küçük yaşlardan itibaren yeteneklerinin keşfedilerek müzik eğitime başlamasının yanında, ilerleyen yıllarda müzik alanında bilgi ve birikim sahibi bireyler yetiştirilmesidir. Bu yöntemlerin yanı sıra özellikle Türk müziği eğitiminde sıklıkla kullanılan bir yöntem vardır ki, bu yöntem meşk yöntemi olarak adlandırılmaktadır.

3.5. MEŞK (USTA-ÇIRAK) YÖNTEMİ

Meşk yöntemi, genel olarak Türk müzik kültürünün ustadan çırağa şeklinde aktarılmasıyla varlığını sürdüren, bunun yanı sıra daha çok taklit ve ezbere dayalı bir eğitim yöntemidir. Bu yöntem Türk sanat müziği eğitiminde *meşk yöntemi* olarak ifade edilirken, Türk halk müziği eğitiminde ise *usta-çırak* yöntemi şeklinde adlandırılmaktadır. *Meşk* kelime anlamı olarak Türk Dil Kurumu'nda; “Bir öğretmenin, aynısını yazmaları için öğrencilerine verdiği yazı örneği, yazı veya müzikte alışmak ve öğrenmek için yapılan çalışma, el alıştırmaları, yazı veya müzik dersi” (www.tdk.org.tr) şeklinde geçmektedir. Behar meşk sözcüğünü; musiki dünyasının hat sanatından ödünç aldığı ‘yazı örneği’, ‘yazı alıştırmaları’ ya da ‘yazı karalaması’ anlamına gelen bir terimdir.” (Behar, 1998: 13) şeklinde açıklarken, Öztuna ise; “bir üstat tarafından musiki parçasının tedricen çalınması ve okunması suretiyle talebeye öğretilmesi ve talebe tarafından öğrenilmesi demektir” (Öztuna, 2006: 45) şeklinde özetlemiştir. Bu açıklamalardan yola çıkarak meşk; özellikle müzik öğretiminde alanında uzman kişinin eğitim sırasında öğretilen eseri, ilk önce kendisinin icra etmesi, hemen ardından aynı doğrultuda öğrencinin icra etmesi ve bu durumun eser iyice pekiştirilinceye kadar defalarca tekrarlanması olarak tanımlanabilir.

Türk müziğinin günümüze kadar gelmesinde meşk yönteminin önemi büyüktür. Gerek Türk sanat müziği ve gerekse Türk halk müziği ürünlerinin kuşaktan kuşağa aktarılması meşk yöntemiyle gerçekleşmiştir. “Bundan seksen doksan yıl öncesine kadar geleneksel Osmanlı/Türk musikisinin öğretimi ve aktarımı bütünü ile *meşk* adı verilen usule dayanırdı. Hem ses veya saz öğrenimi hem de

öğrencilerin bir eser dağarcığı edinmeleri, meşk etmekle gerçekleşirdi” (Behar, 1998: 13).

“Özellikle Geleneksel Müzik eğitiminde usta-çırak (meşk) yöntemi yüzyıllarca kültür mirasımız olan birçok ögenin günümüze taşınmasında önemli bir faktör olmuştur. Notanın daha az kişi tarafından kullanıldığı o dönemlerde, repertuar ve teknik bilgi aktarımı bu yöntem ile öğrenciye (çırağa) aktarılabilmiştir. Günümüz gelişmeleri ve eğitimin bilimsel temellere dayandırıldığı noktada usta-çırak (Meşk) yöntemi geleneksel öğretim yöntemlerinden biri olarak kalmış fakat bu yönteme eklenen bazı eklentiler ve çıkarımlar yeni bir (Çağdaş) Usta-çırak (meşk) yönteminin uygulanıyor olmasına neden olmuştur.”

(http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=5548, 17.02.2011)

Türk müziği eğitimi içinde meşk yönteminin uygulanmasıyla ilgili olarak Behar şu ifadeleri kullanmaktadır;

“Meşk, aslında uygulanması son derece basit olan bir müzik öğrenim yöntemidir. Geçilecek eserin güftesi talebeye yazdırılır veya yazma ya da basılmış bir güfte mecmuasından yararlanılır. Geçilecek eserin usulü bellidir. Eğer hatırlatmaya gerek varsa esere başlamadan önce bu usul birkaç kere vurulur. Büyük usullerin darplarını akılda tutmak zor olduğu için esere başlamadan önce birkaç kez boş usul vurularak usulün darpları ezberlenmeye çalışılır. Öğrenci usulü sağ ve sol eliyle dizlerini kudüm itibar ederek vurur. Hoca eseri hep usulle okur ve öğrenciye tekrar ettirir. Nihai amaç meşk edilen eserin talebenin hafızasına nakşedilmesidir. (Behar,1998: 16).

Bu yöntemde hafıza, birinci derecede önemlidir. Öyle ki, kişinin ezber olarak hafızasında bulunan eser sayısının fazlalığı sanat anlayışı içinde önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmiştir.

“Geleneksel Türk Müziği geleneğinde “hafıza”nın büyük önemi vardır. Hafızaya alınmış yani ezberlenmiş eser sayısı bir sanatkarın değerini ve seviyesini ortaya koyan bir ölçü olarak kullanılmıştır. Çünkü hafızaya alınmadan bir eserin özümsemesi ve müzisyenin bir parçası haline gelmesi ve o eser üzerine yorum ve tavrı koyması mümkün olamayacaktır. Hafızaya verilen bu önem “meşk” olarak tanımladığımız eğitim sisteminin temelini oluşturmuştur. Öğrencilerin belli bir repertuarı gelecek kuşaklara intikal ettirebilecek bir düzeyde hafızaya alabilmesi için bu eğitim sürecinin uzun olması gerekiyordu ve bir sanatkar ancak böyle uzun bir eğitim sürecinden sonra “üstat” konumuna gelebiliyor, bu eğitimin sağladığı ‘birikim’ ile kendi eserlerini vermeye başlayıp, icrasını geliştirebiliyordu.” (Beşiroğlu, 1998: 137)

Meşk yönteminde, herhangi bir eserin önce hafızaya alınması, ardından eserin tavrına göre yorumlanması, son olarak da kişinin kendi yorumunu eklemesi meşk yönteminin önemli aşamalarındandır.

“Nota yazılarından yararlanmadan sadece hafızaya dayanılarak yapılan bu eğitim şeklinde bir ‘hoca’dan istifade etmenin önemi çok büyüktür. Hocadan meşk sırasında alınacak ilk unsur eseri hafızaya kaydetmek, ikinci unsur ise eseri

yorumlamaktır. Burada devreye giren en önemli konu “üslup”tur. Üslup, bir eseri güftesine uygun bir ifade tarzı ile bestelendiği makamın özelliklerine uygun olarak, usul ve formunu bozmadan ve de bestekârın estetik anlayışına saygılı kalma kaydı ile kendi estetik anlayışını da katarak icra etmek olarak tanımlanabilir” (<http://www.turkuler.com/yazi/GTMusta.asp>, 17.02.2011)

Türk halk müziği ve bağlama öğretiminde meşk yöntemiyle öğrenme, geçmişte ustayı taklit etme ya da duyulan bir ezginin sürekli tekrarlanmasıyla gerçekleşmiştir. Günümüzde ise Türk müziği eğitimi veren birimlerin açılması ve Batı müziği çalgı eğitiminde gelişen öğretim tekniklerinden de faydalanılmasıyla birlikte bu yöntem, özellikle belli yerel unsurların daha doğru öğrenilmesi ve bu doğrultuda icra edilebilmesi için alternatif bir yöntem olarak kullanılmaktadır.

“Dört buçuk yüzyıllık Osmanlı/Türk musikisi geleneğinde meşk, sayısız müzisyen kuşakları tarafından bir öğretim yöntemi olarak benimsenmemekle kalmamış, aynı zamanda ses ve saz eseri repertuarının da yüzyıllar boyu kuşaktan kuşağa intikalini sağlamıştır. Meşk ederek müzik öğrenmenin etkisi bununla da kalmamış, geleneksel musiki meşki ve doğurduğu ilişkiler birçoğu geçerliliğini koruyan bazı temel ahlaki ve estetik değer yargılarının taşıyıcısı olmuştur. Meşk zincirlerinin devamlılığı sayesinde de bu yargılar Türk müziği dünyasına iyice yerleşmiş, bu dünyanın yazılmamış fütüvvetnamesi, anayasası olmuştur. Meşk aslında bütün bir müzik geleneğinin ortak zemini haline gelmiş, kuşakları, bestecileri, icracıları ve icra üsluplarını bir arada tutan ortak bir aidiyet duygusu oluşturmuş, yani bu sanat alanının tümü için hem estetik hem de toplumsal bir harç görevini yerine getirmiştir” (Kınık, 2010: 36)

4. TÜRK HALK MÜZİĞİ

Halk müziği, toplumların içinde bulunduğu yaşam koşulları ve bireyin geçmişten gelen müzik birikimlerinin birleşmesiyle, ortak duygu ve düşüncelerinin bir yansıması şeklinde özetlenebilir. Bu ortak duygu ve düşünce; bireyin doğumundan hatta doğmadan başlayıp, ölümüne hatta ölümünden sonraki süreci de kapsayabilir. Kısacası insan yaşamını kapsayan akla gelebilecek her türlü olay, halk müziğinin konusu içinde yer alabilir. Bunların içinde toplumda iz bırakan ya da toplum tarafından kabul gören halk müziği ürünleri yaygınlık kazanırken, kabul görmeyenler ise kısa sürede kaybolup gitmişlerdir.

Genel olarak dünya ulusları içinde barınan halk müziğine ilişkin, halk bilimi ve halk müziği ilgililerinin ifadelerine bakıldığında ise, bu ifadelerin birbirine ne kadar yakın olduğu görülebilir. Bu bağlamda Mimaroglu:

“Halk Müziği, dürtüyle, sezgiyle, içgüdüyle, doğaçtan yapılan, hem de çevrenin alışkanlıklarını gözetererek yapılan bir müzik olduğu için, “ulusal nitelikler” denen öğelerin bir yankısı sayılır. Dolayısıyla halk müziği inceleyicileri, türlü halk müziklerinin ritimleri, biçimler, melodiler, çalgıları, söz ve müzik bileşimleri gibi öğelerine bakarak, bu müziklerle ırk ya da ulus özellikleri, yaşama koşulları, iklim ve toplum durumları, dil ve doğal çevresi üzerinde bağlantılar kurmaya çalışmışlardır” (Mimaroglu, 1999: 307) şeklinde bilgiler vermektedir.

Benzer bir yaklaşımı ise Mahmut Ragıp Gazimihal şu şekilde ifade etmektedir;

“Umumiyetle kulaktan kulağa geçmek suretiyle ve sevk-i tabîi sahibi muganniler sayesinde halk arasında yaşayıp memleketlere göre değişen lâhinlerin geniş repertuarını, bu isim altında birleştirmek ve tetkik etmek âdettir. Mevzu-u sözler ve musikilerinin, birbirinden uzak memleketlerde veya eyaletlerde az veya çok farklı manzaralar gösterdiği vakı’adır. Hakiki menşe’lerini veya hicretleri sebebini anlamak hususunda müşkülât çekilmektedir; Çünkü, tahkikatın sathını teşvik için mühim miktarda vesikalara istinat etmek mecburiyeti vardır. Her tarafça anlaşılın bu hakikat, bugün, her milletin mütebahhirlerini vasi halk şarkısı koleksiyonları cem’ ve neşrine mecbur bırakıyor” (Gazimihal, 2006: 19)

Bu yaklaşımlar, dünya uluslarının içinde dünden bugüne gelen halk müziğine ilişkin ifadelerdir. Bunların yanı sıra Türk halk müziğiyle ilgili yaklaşımlar konusunda ise şu bilgiler mevcuttur:

“Her ulusun, kendi halkının genel folklor kuralları içinde oluşan bir sanatı vardır. Örf, âdet ve gelenekler içinde doğan bu halk sanatı, ezgi ve ritimden oluşmuşsa halk müziği, söz ve şiirden oluşmuşsa halk edebiyatı, eğer birtakım ritmik hareketlerden oluşmuşsa halk oyunları adı altında kültür varlığını gösterir. İşte, Geleneksel Türk Halk Müziği adı altında topladığımız halk ezgileri, Türk insanının, folklorik bir yapı içinde, duygu, düşünce ve her türlü olaylar karşısında etkilenişinin seslerle anlatımıdır. Geleneksel Türk Halk Müziği, Türk kültürünün bir parçasıdır. Diğer kültür ürünlerimiz gibi, müzik kültürümüzün kuşaktan kuşağa aktarımı, ustadan-çırağa, babadan - oğula, sanat kültürlenmesi dediğimiz yöntemle oluşur.” (Hoşsu, 1997: 3-4).

Saçan, Türk halk müziğini; “ Halkın acılarını, sevinçlerini, kısaca tüm yaşantısını konu alan, kulaktan kulağa, ustadan çırağa geçmek suretiyle yaşayıp, memleketlere ve yörelere göre farklılıklar gösteren, yaratıcısı belli olmayıp, gelişimini ortaklaşa sürdüren müzik türüdür” (Saçan, 2001:190) şeklinde tanımlamıştır. Genel ifadelerden halk müziğinin kendine özgü doğal bir yaratılışının olduğu anlaşılmaktadır. Yaşam koşullarının getirdiği durumlar karşısında ortaya çıkan bu doğal müzik türü, istemeden de olsa zamanın şartlarından nasibini almak zorunda kalmıştır. Ebeveynlerden-çocuklarına ya da ustadan-çırağa şeklinde aktararak korunan bu halk ürününün süreç içinde müzikle ilgili eğitim kurumlarının açılması ve halk müziğiyle ilgili araştırmaların yapılmasıyla kişilerin bireysel

çabalarından etkilenmesi kaçınılmaz olmuştur. Her ne kadar doğal yapı korunmaya çalışılmışsa da yeni arayışlar çalışmalar da kendini göstermeye başlamıştır. Bu durum kimileri tarafından olumsuzluk olarak nitelendirilmiştir. Özellikle de derleme çalışmaları sırasında eserin doğal yapısıyla oynanıp belli kalıplara sokulmaya çalışılması büyük sıkıntılar doğurmuştur. Bu durumla ilgili olarak Mehmet Kaygısız;

“Halk Müziğinin, ezgi, ritim, armoni, biçim, makam, ton çalgı bakımından belli bir standardı bulunmamaktadır. Halkbilimi uzmanları, müzikologlar ve bestecilerin halk müziğini belli kalıplara uydurma çabası bu nedenlerden dolayı başarısızlıkla sonuçlandı. Özellikle derlemeler sırasında, zorlamalarla, tek tip ritim ve ezgi kalıplarıyla makamlara uydurulmaya çalışılan halk müziği, güdükleşti... Sonunda yerel renkleri, özellikleri kaybolmuş bir müzik yaratıldı. Oysa yapılması gereken, zorlamalara başvurmadan olduğu gibi ele almak, buradan sonuca gitmekti. Halkbilimin önemli bir ögesi olan halk müziğinin doğru saptanması, halkın yaşamının doğru bilinmesine yol açacağı için, gerçeğe ulaşmanın aracı olduğu için, nasılsa öyle alınmasını zorunlu kılmaktadır” (Kaygısız, 2000: 192) şeklinde ifade etmektedir.

Genel olarak Türk halk müziğine ilişkin yapılan araştırmalara bakıldığında, bu araştırmaların daha çok Cumhuriyet’in kurulmasıyla birlikte başladığı gözlenmektedir. Cumhuriyetin kurulmasından önce, belli dönemlerde Osmanlı’nın divan müziğine yönelik ilgisi karşısında yer edinemeyen hatta dışlanan Türk halk müziği birtakım olumsuzluklara maruz bırakılmıştır. Bunlar, özellikle var olan eserlerin kayıt altına alınamaması ve zamanın teknik imkânlardan yararlanılamaması nedeniyle oluşan olumsuzluklar olarak söylenebilir. Bu bağlamda Türk halk müziğinin yazılı kültüre aktarılmasıyla ilgili bir gelişme gösterilememesinin yanı sıra birçok eserin de kaybolup gitmesi kaçınılmaz olmuştur. Bunca olumsuz duruma rağmen, halk müziğiyle ilgili olarak Cumhuriyet döneminden önce de yapılmış çalışmaların varlığına rastlanılmaktadır. Bu çalışmalar, halk müziği alanında yapılmış ilk tespitler olarak bilinmektedir.

“17. Yüzyıl, Türk kültürü ve müziği bakımından çok önemli kaynakların verildiği bir dönemdir. Özellikle Türk Müziği tarihi konusunda bugünkü bilgilerimizin temeli niteliğinde olan bilgiler, Evliya Çelebi (1611-1682) tarafından Seyahatname de yer almıştır. İstanbul ve Osmanlı sınırlarını karış karış gezerek oluşturduğu eserinde, eski Türk çalgılarını konu edinen bölüm, halk müziği ve halk çalgıları hakkında ilk tespitlerdir. Seyahatname de “ Çalıcı Mehterler ve Çalgı Yapıcılar” başlığıyla anlatılan konuların içinde çalgılarla ilgili bir tasnif bulunmaktadır.” (Altınay, 2004: 82-83)

Yukarıdaki tespitin yanı sıra bir diğer çalışma ise, Ali Ufki'nin yapmış olduğu çalışmadır. Ali Ufki, 17. yüzyılda yetişmiş ve bu döneme müzik alanında yaptığı çalışmalarla damgasını vuran önemli bir şahsiyettir.

“Saray ve islâmi adetler, dile ait gramer kitapları, Kitab-ı Mukaddes çevrisi gibi çalışmalarının içinde en önemli yeri müzik ile ilgili olan çalışmaları almaktadır. Bunların da en önemlisi 16. ve 17. Yüzyıllara ait beş yüzden fazla söz ve saz eserinin notasını içeren Mecmua-ı Sâz u Söz' dür. Klasik Türk Müziği'nde kaleme alınmış ilk nota koleksiyonu olan bu çalışma 200'ü aşkın peşrev, saz semaisi, 60 kadar beste, 35 kadar nakış ve semai, az sayıda ilahinin yanı sıra 120 kadar türkü ve varsağının güfte ve notasını içermektedir. 1650 yılında (Hicri 1060) yazılmaya başlanan bu mecmuanın yazarının ölümünden sonra başkası tarafından tamamlanmış olması ihtimali kuvvetlidir” (Altınay, 2004: 83)

Türk halk müziğinin derlenmesi konusunda ilk somut çalışmalar değerlendirildiğinde ise bu çalışmaların 1920'li yıllarda yapıldığı tespit edilmektedir.

“Türk Halk Müziği ürünlerinin derlenmesi konusunda ilk somut çalışmalar, 1920'li yıllardan itibaren gerçekleştirilmeye başlanılmıştır. Bu tarihte Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir Hars (Kültür) Dairesi kurularak halk müziği alanında gerek sözlü, gerekse saz eserlerinin derlenmesi amacıyla Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde görev yapan köy öğretmenleri, köy muhtarları, sağlık görevlileri, müzik öğretmenleri vb. gibi ilgililere anketler gönderildi. Yörelere müzik gelenekleri, mahalli icracılar, çalgılar ve yörelere özgü orjinal halk ezgilerinin tespit edilmesini amaçlayan bu anketler 1922 yılında yayımlandı” (Altınay, 2004: 85-86).

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte halk müziğiyle ilgili olarak önemli çalışmaların varlığı göze çarpmaktadır. Bu çalışmalar, özellikle halk müziği ürünlerinin derlenmesine yönelik olan tespitlerdir. “Halk müziğini saptama alanında ilk önemli girişim, Hars (Kültür) Müdürlüğü tarafından 1925 yılında Seyfettin ve Sezai kardeşlerin Batı Anadolu'ya müzik derlemeleri için gönderilmeleri suretiyle yapıldı. Bu geziden sonra düzenlenen raporlar Milli Eğitim Bakanlığınca bastırıldı” (Baykurt, 1976: 137).

“1925'te İstanbul Belediye Konservatuarı, İl Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığıyla, her ilden müzik öğretmenleri ve müziği bilen kişilerden, halk müziği derlemelerini istemiş; bu sayede her yıl yüz kadar eser okula ulaşabilmişti. 1926' da, işe daha ciddi bir şekilde sarılan konservatuar yönetimi; 1929'a kadar Türkiye'nin birçok bölgesinde, kendi elamanları aracılığıyla, derleme çalışması yaptı. Böylelikle büyük bir kaynağa kavuştu. (Kaygısız, 2000: 365)

Farklı tarihlerde, farklı bölgelere ve yörelere derleme çalışması yapmak üzere gönderilen alanında uzman birçok araştırmacı mevcuttur. “Yusuf Ziya Demircioğlu, Rauf Yekta, Dürri Turan, Ekrem Besim, Muhittin Sadak, Ferruh Arsunar ve Mahmut Ragıp Gazimihal gibi ünlü müzik adamları, 1926'da Güney ve Güneydoğu

Anadolu'da; 1927'de İç Anadolu ve Ege'de; 1928'de Orta ve Kuzey Anadolu'da; 1929'da ise Doğu Anadolu'da derleme yaptılar” (Kaygısız, 2000: 365).

“İkinci büyük derleme çalışmasına, Cumhuriyet'in yeni bir atılıma geçtiği 1930'lu yılların ortalarında başlandı. 1950'lere kadar aralıklarla sürdü. Kimi zaman Bela Bartok gibi yabancı uzmanların katıldığı derleme işinde, Cumhuriyet'in müzik öncüleri görev aldı. Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun, Necil Kazım Akses, Halil Bedii Yönetken, Memduh Cevat Altar, Mahmut Ragıp Gazimihal, Nurullah Taşkiran, Mithat Fenmen ve Muzaffer Sarısözen derleme yapan kişilerin başında geliyorlardı” (Kaygısız, 2000: 365-366).

1950'li yıllarda ise üçüncü derleme gezisi gerçekleştirildi. Bu derleme çalışmasında elde edilen eserler, hem okul müziğinde eğitim amaçlı kullanıldı, hem de radyo programlarında icra edildi.

“Üçüncü büyük derleme çalışması ise, 1950'li yılların ortalarında Halil Bedii Yönetken, Muzaffer Sarısözen, ve Rıza Yetişen gibi ustalar tarafından yürütüldü. Acemice yapılan sağlıksız derleme ve düzenlemeleri bir yana bırakalım, bunlar doğaldı. Bütün bu çalışmalar sonucunda, binlerce eser toplandı, sonra radyoda icra edildi. Bir kısmı okul müziğinde kaynak olarak kullanıldı., bir kısmı da genç kuşak bestecileri seslendirdi. Bundan da öte halk müziği üzerinde kuramsal çalışmalar yapılarak belli bir temele oturtuldu” (Kaygısız, 2000: 366).

Derleme çalışmalarının noktasında yapılan en önemli gezilerden biri de 1967 yılında gerçekleştirilmiştir. 1738 adet halk ezgisinin derlendiği bu gezide önemli müzik eğitimcileri de yer almıştır.

“TRT Kurumununun 1967 yılında düzenlediği derleme gezileri bu konuda yapılan son çalışmaların en önemlilerinden biri olarak görülmektedir. 1738 adet melodi ya da halk türküsünün derlendiği bu gezilere; Muammer sun, Gültekin Oransay, İlhan Baran, Kemal ilerici, Cengiz Tunç, Ferit Tüzün, Cenan Akın, Veysel Arseven, Ahmet Yürür, Sarper Özsan, Halil Oğutürk ve Erdoğan Oktay katıldılar” (Baykurt, 1976: 140).

Yapılan bu derleme çalışmalarının yanı sıra, yapılan kazı çalışmaları ve arşiv araştırmaları neticesinde Türk halk müziğine yönelik bilgiler tespit edilmiştir. “Genel olarak folklor; özel halk müziği araştırmaları yanında, Cumhuriyet dönemiyle başlayan kazı çalışmaları ve Osmanlı belgelerinin incelenmesi, halk müziğine çok katkı sağladı. Çalışmalar sonunda, bu müziğin kökleri, kaynakları, çalgılar ve yapısı, ses ve dizileri ile ilgili pek çok bilgiye ulaşıldı. Böylece halk müziği belli bir temele kavuştu” (Kaygısız, 2000: 366)

Cumhuriyet döneminde Türk halk müziğine ilişkin derleme çalışmalarının yanı sıra, geleneksel ortamlarda bireysel ya da küçük topluluklar şeklinde icra edilen bu türün, büyük topluluklara dönüştürülmesiyle ilgili çalışmalar dikkat çekmeye

başlar. 1927'ye kadar, gerek Türk halk müziği ezgilerinin derlenmesi, gerekse kitap ve dergilerle yayınların yapılması suretiyle birçok çalışma hazır hale getirilmiştir. Yapılan bu derleme çalışmaları kapsamında toplanan halk ezgilerinin bir şekilde halk kitlelerine ulaştırılması gerekiyordu. 1927 yılında önce İstanbul da, daha sonra Ankara da yayına başlayan radyo yayınları arasında, Türk halk müziği ezgilerinin halka ulaştırılmasıyla ilgili çalışmalar yapılmaya başlandı. 1938'li yıllarda, Ankara Radyosu Türk Halk Müziği programlarının başlıca yapımcılığını Muzaffer Sarısözen'in yaptığı görülmektedir. Muzaffer Sarısözen Türk halk müziğiyle ilgili büyük bir topluluğun kurulmasıyla ilgili çalışmalar yapar ve 1940 yılında bu çatı altında 'Yurttan Sesler Topluluğu'nu kurar. Böylelikle Türk halk müziği alanında yeni bir girişim ortaya çıkar. Başlangıçta bu topluluk, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği türlerine ait eserleri, ortak bir beraberlik anlayışı içinde seslendirmiş, daha sonra ikiye ayrılarak kendi müzik türlerinden oluşan eserleri seslendirmeye başlamışlardır.

“1940 yılında Ankara Radyosu Yurttan Sesler Topluluğu'nun kurulmasının ardından 1953 yılında İzmir Radyosu Yurttan Sesler Topluluğu Muzaffer Sarısözen'in denetiminde kurulmuştur. Radyosu Yurttan Sesler Korosu'nun şefliğine Mustafa Hoşsu getirilmiştir. Muzaffer Sarısözen'in 1954'te İstanbul Radyosu'nda da aynı nitelikte bir topluluk kurmakla görevlendirildi. Sarısözen topluluğu kurup altı ay sonra gene başkente döndü, topluluğun yönetimini de Ahmet Yamacı'ya devretti. Yamacı bu görevi emekli olduğu 1981'e kadar sürdürdü. İstanbul Radyosu'nun halk müziği programlarına en çok emeği geçenlerin başında Sadi Yaver Ataman gelir. Ataman kurduğu Memleket Havaları Ses ve Saz Birliği'ni yıllarca yönetti, 1960'lara kadar radyoda halk müziğine hizmet etti. Necati Başaran'ın yönettiği Şen Türküler Kümesi ile Nedim Otyam'ın hazırladığı Yurdun Her Köşesinden Deyişler ve Söyleşiler de 1950'lerdeki ilk Halk Müziği programları arasındaydı” (Altınay, 2004: 143-144).

Bu çalışmaların yanı sıra, günümüze değin Türk halk müziği alanında oluşturulmuş farklı kurum ve kuruluşların adlarını taşıyan birçok topluluk ve koro kurulmuştur. Yapılan bu çalışmalar neticesinde bugün gelinen nokta değerlendirildiğinde, 1975 yılından itibaren Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Devlet Konservatuarları bünyesinde; Türk Halk Müziği Bölümleri, Anasanat Dalları ve bu alanla ilgili derslerin yürütüldüğü, çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından da kurumsal düzeyde çalışmaların yapıldığı gözlenmektedir. “Üniversitelerin Müzikoloji, Etnomüzikoloji Bölümleri ile Halk Bilimi Ana Bilim Dalları, Türk Müziği Konservatuarları, Kültür Bakanlığı'na bağlı araştırma ve uygulama merkezleri, çeşitli halk bilimi ve halk müziği konulu dernekler v.b.

kurumlar; gerek verdikleri eğitim gerekse düzenledikleri bilimsel ve kültürel toplantılarla bu alana önemli katkılar sağlamışlardır” (Altınay, 2004: 428). Türk halk müziğinin bilimsel kurumlar bünyesinde yer alması, alanla ilgi araştırmaların genişletilmesi, kayıt altına alınması ve deneysel çalışmalarla desteklenerek güçlenmesi, önemli bir aşamayı teşkil etmektedir.

5. TÜRK HALK MÜZİĞİ EĞİTİMİ

Türk müziği, belli dönemlerde her ne kadar okul müziği eğitimi içinde yer almış ise de, çoğunlukla usta çırak ilişkisi içinde varlığını sürdürmüştür. Bu müzik türü genellikle icra müziği olarak tanımlanmış, eğitim müziği içinde ise gelişimine fazla önem verilmemiştir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte eğitim müziği kapsamında yer almaya başlayan bu tür, ne yazık ki bu dönem içinde de zaman zaman dışlanmış, horlanmış ve eğitim müfredatlarından çıkarılmıştır. 1970’li yıllara gelindiğinde ise Türk müziğine ilişkin okulların açılması ve ders müfredatlarına sokulmasıyla yeni bir dönemin oluşmaya başladığı gözlenmektedir.

“Ülkemizde Cumhuriyetin kuruluşundan sonra müzik eğitimi yapan dolayısıyla milli eğitime müzik öğretmeni yetiştiren okullar açılmıştır. Bunların ilki, ulu önderimiz Atatürk’ün direktifleriyle 1924’te kurulan Musiki Muallim Mektebi’dir. Bunu takriben günümüze kadar çeşitli isim değişiklikleriyle diğer müzik okulları da eğitim vermeye başlamışlardır. Ancak bunların hepsi uluslararası sanat müziği, bir başka ifade ile çoksesli müzik eğitimi vermektedirler. Geleneksel Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuarları ise, Cumhuriyetin kuruluşundan 53 yıl sonra kurulabilmiş ve sayıları günümüzde ancak 3 tane olabilmıştır” (Emnalar, 1998: 696).

“Türkiye’de müzik eğitim veren, yani müzik öğretmeni yetiştiren bütün okullarda 1970 yılına kadar, 3 yıllık eğitim uygulanmış ve bunların ders programlarında Türk müziğinin hiçbir türü ile ilgili eğitime rastlanılmamıştır. 1970’de yapılan küçük bir program değişikliği neticesinde, ‘Müzik Formları’ adı altında konulan bir dersle, haftada bir iki saat THM ve TSM konularında genel bilgiler vermeye başlanmıştır. 1978’de bu okulların eğitim süresi 4 yıla çıkarılmış, THM ve TSM dersleri bir iki sömestr de bir iki saat şeklinde göstermelik olarak okutulmaya devam edilmiştir. Bu arada 1972 yılında bağlama eğitiminin de programlara konulduğu gözlenmektedir” (Emnalar, 1998: 696).

Türk halk müziği eğitimine yönelik ilk çalışmalar, düzenli ve sistemli olarak 1970’li yıllardan itibaren kendini göstermeye başlar. Bunun yanı sıra, 1970’li yıllardan önce de Türk halk müziği eğitime yönelik çalışmaların varlığı tespit edilmektedir. Ancak bu eğitim, daha çok babadan-oğula, ustadan-çırağa şeklinde yürütülen ve kulaktan-kulağa aktarılarak varlığını sürdüren bir eğitim şeklidir. Bu

eğitimin varlığını kabul etmemek ya da yadırgamak kabul edilebilir bir durum değildir. Ancak bir alana ilişkin problemlerin çözülmesi ve yeni yaklaşımların getirilerek daha da güçlendirilmesi için; düzenli, sistemli eğitim kurumlarının oluşturulması şarttır. Bu da özellikle bilimsel kurumlarda ele alınan çalışmalarla gerçekleştirilebilir.

1920’li yıllardan 1940’lı yıllara kadar Türk halk müziği alanında genelde derleme kitap ve dergilerle ilgili çalışmaların varlığı görülmektedir. Aslında bu süreç Türk halk müziği eğitimi için bir kaynağın oluşma dönemidir. 1940’lı yıllardan itibaren Muzaffer Sarısözen’in *Yurttan Sesler Topluluğu*’nu kurması, toplanan bu kaynakların eğitime yönelik olarak yapılan bir eylemin başlangıcı sayılabilir. Daha sonraları, İzmir ve İstanbul’da da oluşturulan bu topluluklar sayesinde toplanan ezgiler icra edildikçe, Türk halk müziği eğitiminde şekillenmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Ancak bu durum Türk halk müziğinin problemlerinin çözümlenmesi için bir fayda sağlamamış, sadece önceden kendi ortamlarında söylenen ezgiler, bu sefer bu alanda yetişmiş ve seçilerek oluşturulmuş iyi sesler üzerinde icra edilmiştir.

1975 yılından itibaren Üniversiteler bünyesinde kurulan Konservatuvarların varlığı göze çarpmaya başlar. TRT kurumunda icracılığının yanı sıra eğitimciliğiyle öne çıkan Türk Halk Müziği sanatçıları, yeni kurulan bu konservatuvarlarda görev almışlardır. Bu durumla ilgili olarak Ekici;

“Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra her alanda başlatılan yenileşme ve çağdaşlaşma çalışmalarından, Türk müziği ancak 53 yıl sonra nasibini almaya başlamıştır. İlk olarak 1975 yılında açılan Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında, önceleri usta çırak ilişkisi içerisinde yetişmiş ve geleneksel halk müziğine çok büyük emekleri geçmiş olan öğretim elemanları görev yaparken, günümüzde bu hocaların yetiştirdiği ve çoğunlukla müzik okullarından mezun olan yeni bir nesil, eğitim ve öğretim görevini devralmaya başlamıştır. Gerek Türk Müziği okullarının geç açılmış olması, gerekse bu müziğin eğitim, öğretiminin geliştirilmesi ve sistemleştirilmesi için yapılan çalışmaların yeterli olmayışı, Türk müziği ile ilgili birçok problemin çözülemeden günümüze kadar taşınmasına ve usta-çırak ilişkisinden yeterince kurtarılamamasına neden olmuştur. Yeni yetişen nesil de konunun eğitimine yönelik bilimsel araştırmalar yapmak yerine, çoğunlukla piyasaya yönelik çalışmaları sonucu icracılık gelişirken, eğitim yönündeki aksaklıkların günümüze kadar taşınmasına ve devam etmesine neden olmuştur” (Ekici, 2001: 4) şeklinde bir ifadeye yer vermektedir.

Bu gün gelinen noktada ise, Türk halk müziğiyle ilgili birçok çalışmaların varlığı göze çarpmaktadır. Bu alanda; icraya, bilgiye, çalgılara vb birçok konulara yönelik çalışmalar yapıldığı gözlenmektedir. Yapılan bu tür çalışmalar, özellikle de

icraya yönelik olan deneysel çalışmalar, kimi uzmanları Türk halk müziğinin yapısının bozulduğu endişeleriyle rahatsız ederken, kimi uzmanlar için ise bu durumun Türk halk müziği adına büyük bir ilerleme ve bir gelişme olarak nitelendirildiği görülmektedir. Özellikle de bu çalışmaların yoğunlaştığı Türk halk müziği çalgılarından biri de ‘bağlama’dır. Bağlamanın gerek tarihsel süreç içinde değişimi ve gerekse yine bu süreç içindeki gelişimi dikkate alındığında, sistematik çalışmaların ne denli önemli olduğu görülmektedir.

6. BAĞLAMANIN TARİHÇESİ

Bağlama, günümüzdeki fiziksel durumu itibari ile Anadolu topraklarında gelişimini sağlayarak geniş yaygınlık kazanmış ve uluslararası platformda önemli bir yere sahiptir. Bu sazın, tarihsel süreç içinde gelişimi ve günümüze kadar gelişimiyle ilgili olarak, birbirinden farklı yaklaşımlar görülmektedir. Bunlardan bazıları, bağlamanın Orta Asya kökenli olduğu ve ‘kopuz’ olarak bilinen çalgının Anadolu da değişime ve gelişime uğrayarak bugünkü fiziksel yapısına kavuştuğunu iddia etmektedirler. Bazıları ise, bağlamanın bir Anadolu sazı olduğu ve son zamanlarda yapılan kazılar neticesinde, Hititler dönemine ait elde edilen bilgilere dayandırılarak, bağlamaya benzer bir çalgının varlığıyla ilişkilendirilen bir yaklaşım sergilemiştir. Hatta, bu iki yaklaşımın da desteklenerek, Hititler döneminde bağlama benzeri kullanılan sazın, Orta Asya kökenli ‘kopuz’ çalgısıyla süreç içinde birleşerek geliştirildiğinden ve günümüzdeki şekline kavuştuğundan söz edenler de mevcuttur.

İlk çağ, gerek müziğin gerekse çalgıların oluşumunda önemli bir evredir. Bugün daha çok bağlama olarak adlandırdığımız sazın da bu evre içinde oluşumuyla ilgili olarak büyük aşamalardan geçtiği kuşkusuzdur. Gazimihal, ilk çağda tespit edilen saplı tel sazlarla ilgili olarak, uzun saplı sazların oluşum sürecine ilişkin şu bilgileri vermektedir.

“İklîğ’in başlangıcı ortaçağın açılması sonrasına düştüğü için konusu tarihin nispeten yeni bir hareketiydi. Halbuki Ön-Asya’nın pek derin medeniyet merhalelerinde saplı sazlar yaysız çeşitleriyle vardı; kıdem derinliği nispetinde konu sorumluydu. Firavunlar Mısır’ı ile Mezopotamya ve Eti medeniyetlerinin taş üzerine kabartma meclis resimlerinde bu tip sazlardan vardır. Onlarda, Ud hacminde olanlar görülmemesine karşılık, uzunca saplılar çoktur; bazısında bu uzunluk mübalâğa hamlolunabilecek kadar fazladır; çalanın takriben üçte ikisi boyundadır. O çağlarda yakın doğuda madeni tel şöyle dursun, ipek ve kırıç tel yapımı bile bilinmediği için,

dayanıklı bazı mahalli bitkilerden enikonu uzun teller bükülüp pest düzenle gerilmek şartıyla uzun saplı sazlarda ancak bunların iş görebildiği anlaşılıyor. Nitekim kaba sesli pek yüksek boy harplarda da herhalde bunlardan takılıydı. Harpa dirseğindeki sırt kanburunun gitgide yataylaştırılarak düzleştirilmesinden uzun saplı saz çağına geçildiği anlaşılıyor” (Gazimihal, 1975: 9).

Bu bilgi çalgıların oluşumu ve uzun saplı sazlara geçişle ilgili olarak önemli bir tespittir. Bir başka tespit ise Koç tarafından aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

“Bağlama ve benzeri çalgılara ilk kez Anadolu’ da yapılan arkeolojik kazılar sonucunda milattan önceki dönemlere ait Yunan, Hitit ve Sümer kabartmalarında rastlanılmış, ancak bu verilerin kesin olarak son dönemlerde bağlama olarak adlandırılan enstrümanı işaret ettiği kanıtlanmamıştır. Bağlamanın Orta Asya kökenli bir çalgı olduğu ise birçok kaynak tarafından doğrulanmış ve Orta Asya’ da kullanılan yaklaşık 2000 yıllık bir geçmişe sahip olan kopuz denilen çalgının bağlamanın atası olduğu, yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkmıştır” (Koç, 2000: 5).

Koç bu tespitinde, bağlamanın Orta Asya kökenli bir saz olduğunu vurgulamıştır. Parlak ise kopuzun yaygınlık sahasına yönelik ifadelerle yer vererek bağlamanın Anadolu’da kopuz sazının bir devamı olduğunu aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

“Kopuz, Türk kültür ve geleneklerinin en eski ve en önde gelen kültür verilerinden biridir. Bu gelenek, bugün Türkiye de bağlama (saz) ile aynı duygu birliği, saygı ve sevgi içerisinde yaşamaktadır. Saz, kopuzun tarihinin süzgecinden geçmiş, kıtalar aşmış ve çeşitli kültürlerle yoğrulmuş Anadolu yorumudur. Onun temelinde de Anadolu’dan, Kuzey Asya’nın soğuk tunduralarına kadar uzanan geniş sahada var olan atlı kültürün derin izleri yatmaktadır” (Parlak, 2000: 16).

Benzer bir ifadeyi Köprülü; “Türk’ün ruhiyle çok eski bir bağlılığı olduğundan dolayı, *kopuz*, şark ve garp Türkleri arasında asırlarca yaşamış; yalnız Altay tepelerinde, Asya boz-kırlarında, Çin İmparatorluğu içerilerinde değil, Tuna boyunda, Macaristan ovalarında da Türk’ün neş’e ve elemine asırlarca arkadaş olmuştur.” (Köprülü, 1989: 109) şeklinde özetleyerek *kopuz* sazının yaygınlık alanına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu durumu destekleyen farklı kaynaklar da mevcuttur. Değerli, bu durumla ilgili olarak;

“Türk halk müziğinde telli çalgıların 2000 yıllık geçmişi olduğu düşünülmektedir. İlk zamanlarda “Kopuz” adıyla anılan bu çalgı bir ululuk sembolü olarak; güç verme, kötü ruhları kovma, toplumu kaynaştırma, insanı sağaltma, yerme ve övgüleriyle haberleşme aracı olarak kullanılırdı. Günümüze kadar gelişerek bağlama adıyla anılıp yaygın olarak kullanılan çalgılardandır” (Değerli, 2005).

Sadi Yaver Ataman ise bağlama için;

“Türk soylu çalgılarının, Oğuz boylarından Anadolu’ya yayılmasıyla başlayan aşağı yukarı bin yıllık geçmişi olduğu söylenir. Yüzyıllar boyunca halk topluluklarının şen ya da hazin duygularını ezgiler halinde ortaya koyan, halk ozanı ve Âşıklar, halk musikisi topluluklarında, efe ve yaren derneklerinde, düğünlerde gelişen çalgı

kültürünün Asya'dan Anadolu'ya, Rumeli'ye hatta Avrupa'nın bazı bölgelerine kadar yayılan en soylu çalgılardan biri bağlamadır.” (Ataman: 6-7)

diyerek bağlamanın Orta Asya kökenli bir saz olduğunun yanı sıra, hem ne kadar geniş bir yaygınlık sahasına sahip olduğu, hem de Türk kültürünün ne denli önemli bir parçası olduğunu vurgulamaktadır.

Başka bir yaklaşıma göre ise bağlama sazının bir Anadolu sazı olduğu yönündedir. Bu yaklaşımlar, özellikle Hititler döneminde kullanılan, bağlamaya benzer bir sazın benzerliğiyle ilgili bilgilerdir. Kınık'ın Celasin ve Beşiroğlu'ndan aktardığı bilgilere göre;

“Lavta, ud, saz, bağlama gibi terimlerle ifade edilmiş çalgılarda, çeviri ve terminoloji hataları yapılmaktadır. Hitit tasvirlerinde görülen bu tip çalgılar için Chordopones-Kordofonlar (Telli Çalgılar) genel başlığı altında yer alan Lute- Lut sınıflamasını da alt başlığı altında yer alan Saplı Lut (Neck Lute) terimini kullanmak çalgıların yapı özelliklerini belirtmesi açısından da daha doğrudur (Kınık, 2011: 62). Şeklinde ifade edilmektedir.

Bağlamanın Hititler döneminde kullanılan bir çalgıya benzerliğiyle ilgili olarak yapılan kazılardan elde edilen bilgilere dayanarak, Mehmet Kaygısız'ın bir araştırmasına göre ise; “Çatalhöyük, Horoztepe, Kütahya, Beyce Sultan Kasrı'yla diğer önemli kazı merkezlerinde elde edilen bulgular; halk müziğinde kullanılan pek çok çalgının Lidya, Frigya, Hitit ve Helen döneminde bulunduğunu gösteriyor. Bu çalgılar, sonraki yıllarda Orta Asya'dan gelen çalgılarla birleşerek-birleştirilerek yeni ve gelişmiş çalgılar yaratılıyor. Bir kısım çalgı ise başka ülkelerden alınıyor.” şeklinde ifade edilmiş, bağlama sazına yönelik olarak ise; “Bağlama: MÖ 3000 yıllarında Hitit'lerde şimdiki bağlamaya çok benzeyen, üstelik püsküllü; ama burgusuz bağlama benzeri çalgıya rastlandı” (Kaygısız, 2000, 366) şeklinde devam etmiştir.

Anadolu'da bağlama sazı, tambura adıyla da anılmaktadır. Genel olarak Orta Asya da Kopuz olarak bilinen saz Türkmenlerde *dütar*, Kazaklarda ise *dombra* olarak adlandırılmaktadır. “Kopuz ile tambur, daha çok kitaplarda geçen çalgı adlarıdır. 16. yüzyıl Osmanlı ve eski Anadolu kitapları, tanbur sözünün bir küçültmesidir. Bu küçültme tanbura' dan dombra'ya kadar değişerek Anadolu da, bütün Orta Asya da yayılmış, Türklerden de Moğollara geçmiştir.” (Ögel, 1987: 149-150)

“Kopuz ve onun devamı olan bağlama, en önemli değişim ve gelişimini Anadolu'da sağlamıştır. Asya Türk kültürünün köklü bir uzantısı olarak Anadolu'ya getirilen kopuz, çeşitli medeniyetlerin beşiği olan Anadolu topraklarının zengin kültürü içinde yoğrulurak, zamanla çok gelişmiş bir yapıya ulaşmıştır. Fiziksel özellikleri, tınısı ve çalış teknikleri ile özgün bir karakteri olan ve sürekli gelişerek, büyüyerek gelen bu sazın ufkunu ve oluşabilecek yeni gelişmelerini kestirebilmek, bu gün bile güçtür. Kopuzda geçmişte meydana gelen köklü değişikliklerden en önemlisi, metal tele geçiştir. Zira, metal tel bu çalgıya tınlayış ve kullanım (el ile ve mızrapla) bakımından at kılı, bağırsak ve ipek tel gibi birbirine yakın mat tınılardaki, dayanıksız maddelerin çok ötesinde farklılıklar getirmiş, adeta çığır oluşturmuştur” (Parlak, 2000: 62).

Bağlamada zaman içinde meydana gelen fiziksel değişimler, beraberinde ilave araçların kullanılmasına gereksinim duyurmuştur.

“Bağlamanın değişiminde ve doğal olarak gelişiminde “tel” unsuru önemli bir paya sahiptir. Telli sazlarda kullanılan ilk tel maddesi at kılıdır. Daha sonrasında bağırsak (kiriş) teller kullanılır. İpeğin olduğu ve ulaşılabildeği yerlerde ipek telde kullanılmıştır. Telli sazların değişim ve gelişim sürecinde son olarak metal tellere geçilmiştir ki, çalgılara tını, icra ve biçim yönünden çeşitli değişimler getirmiştir.” (Oral, 2010: 4)

Sazda tel kullanımında, deriden metal tele geçilmesi ve ilaveten tel sayılarının artması, elle çalımdan tezeneli çalıma geçilmesi gibi gereksinimler sonucu, çeşitli maddelerden üretilen araçlar ortaya konmaya çalışılmıştır. “Madeni tellerin kirişlerle birer ikişer ortaklaşma yoluna girmesi yalnız tınlayış bakımından değil, yapım, kullanılış ve çığır itibariyle de sazlara başkalıklar getirmiştir” (Gazimihal, 1975: 81).

14. yüzyıldan itibaren metal telin gelişimiyle birlikte, toplu icralarda telli sazların seslerinin az çıkması sonucu, yardımcı bir araca ihtiyaç duyulmuştur.

“Anadolu kopuzunda (bağlamada) mızrap kullanma fikri, ilk olarak yaklaşık 14. yüzyıldan itibaren metal tel gelişimi sonrası, Osmanlı Sarayı ve çevresinde oluşmuştur. Özellikle sesi az olduğu için fasıllarda zorlanan sazların volümünü yükseltmek için oluşan ve 17. yüzyıldan itibaren oturmaya başlayan bu kavramın, Anadolu'ya geçişi de öncelikle Osmanlı Saray kültürü etkisindeki Anadolu şehirlerinde başlamış, nihayet oradan da köylü halka ulaşmıştır. Ancak, geleneğini sıkı sıkıya koruyan Anadolu köylüsünün mızrabı benimsemesi, çok sonraları ve zor olmuştur. Metal teli bulmakta çok sıkıntı çeken fakir Anadolu halkı, bütünüyle mızrap kullanımına hemen hemen cumhuriyet döneminden sonra geçmiştir. Ancak mızrapa kolayca geçenlerin yanında, mızrabı hiçbir zaman benimsememiş ve yalnızca el ile çalmayı sürdüren ustalarda olmuştur” (Parlak: 2001: 9).

Bağlamanın çalış teknikleriyle ilgili olarak ses çıkarmada yararlanılan alete ilişkin de farklı terimler kullanılmıştır. Kimi yerlerde *tezene* kimi yerlerde ise *mızrap* adları verilerek bu aletler ifadelendirilmiştir.

“Anadolu ve Rumeli’de bağlamanın tellerine vurularak ses çıkarmaya yarayan araçlara 'mızrap' veya 'tezene' denilmektedir. Arapça' dan gelen mızrap terimi, bu aracın Osmanlı Sarayı ve çevresindeki ilk adı olup, buradan önce Anadolu şehirlerine, oradan da köylü halk müziğine girmiştir. Mızrap kavramı ve terimini kolay benimsemeyen halk sanatçıları, özellikle kiraz kabuğundan yapılan malzemenin adı olarak, mızraba karşılık tezene terimini üretmiştir. Ancak, bu gün her iki terim de kullanılmaktadır. (<http://www.turkuler.com/baglama/tarih3.asp>, 26.01.2011)

Bağlamanın bu tarihsel süreç içinde gelişimi ve değişiminin yanı sıra, sazın eğitim ve öğretimine yönelik çalışmalar da gözlenmektedir.

7. BAĞLAMA EĞİTİMİ

Ülkemizde özellikle müziğin birçok alanında sistemleşme süreci başlatılmış, bununla birlikte bağlama öğretiminde de sistem eksikliğinin giderilmesi için bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Türk müziği eğitimi veren kurumların yaygınlaşmasıyla birlikte özellikle bağlama sazının eğitimine yönelik; sistemli, belli tekniklere dayalı eğitim ve öğretimin ortaya konması bir zorunluluk haline gelmiştir. Ayrıca, sazın gerek yapısal gerekse icra ilkeleri bakımından da standartlaşmasına yönelik çalışmaların varlığı gözlenmektedir.

Batı müziği içinde kullanılan çalgılar incelendiğinde, bu çalgılara yönelik olarak birçok yöntem arayışı ve metodik çalışmanın mevcut olduğu görülebilir. Uzun yıllardan beri denenen bu çalışmalar sayesinde bu çalgıların eğitimine yönelik sistem eksiklerinin giderilmesi yönünde büyük yol kat edildiği görülmektedir. Türk müziğinde ise Cumhuriyet dönemine kadar usta-çırak (meşk) yöntemiyle kullanılarak yürütüldüğü için bu alandaki çalgılarla ilgili sistem problemi uzun yıllar devam etmiştir. Bu çalgılardan biri de bağlamadır. Bağlama, Anadolu da büyük yaygınlık göstermesine rağmen, eğitimine yönelik çalışmalar uzun yıllar boyunca usta-çırak eğitiminden öteye gidememiştir. Bu duruma ilişkin olarak Yener şu ifadelerle yer vermektedir;

“Kültürleri yok olmaktan kurtaran en önemli aracın kitap, en iyi öğretim şeklinin de planlı, programlı ve metotlu bir öğretim olduğu bugün artık herkesçe kabul edilmektedir. Bu yüzdendir ki, batıda her enstrüman için çok sayıda ve bilimsel metotlar yazılmıştır. Türkiye de ise, bağlama öğretimi konusunda uygulamalı çalışmaların bir hayli ilerlemiş olmasına rağmen, metod denemelerinin çok geç başladığı, eldeki mevcutlarında genellikle pratik (notasız), sayıca az ve sınırlı olduğu görülmektedir.” (Yener, 2003: 1)

Bağlamanın tarihi süreç içinde değişimi ve gelişimi dikkate alındığında Türk müziği sazları içinde önemli bir yol kat ettiği gözlenebilir. Özellikle Anadolu da gelişimini sağlayan bu sazın toplumun gereksinimleri karşısında, tel, tezene (mızrap), perde vb gibi fiziksel değişimlerinin olması, sazın Anadolu toplumu tarafından nedenli önemsendiğinin bir göstergesidir.

“Bağlama, Anadolu insanının kültürel birikimini, duygularını, düşüncelerini, yalın ve çarpıcı yönleri ile bünyesinde taşıyan, yansıtan temel bir halk sazıdır. Kökleri tarihin derinliklerine uzanan ve binlerce yıllık bir oluşum süreci geçiren bu saz, en önemli değişim ve gelişimini, çok çeşitli, bir o kadar da zengin kültürlerin iç içe yoğrulduğu Anadolu da sağlamıştır. Göçebe kır kültürü ile şekillenen Anadolu müziği ve onun en önemli ögesi olan bağlamada, yakın zaman önce çeşitli nedenlerle önemli değişiklikler oluşmaya başlamıştır. Başta metal tel kullanımına bağlı olarak meydana gelen bu değişimler sonucunda, göçebe topluluklarının kolayca taşıyabileceği nitelikleri küçük bağlamanın boyu çeşitli büyüklüklere ulaşmış, tel sayısı artmış, hatta ses sisteminde bazı farklılaşmalar olmuştur. Bu değişimlerden en önemlisi; binlerce yıldır doğal yaşantı içinde pena v.b hiçbir araç kullanılmadan çalınan bu sazın “tezene” veya “mızrap” denilen bir yardımcı araçla icra edilmeye başlamış olmasıdır. Şehirlerde meydana gelen bu oluşumdan sonra, el ile çalma tekniği mızrap karşısında terk edilmeye başlanmış, öyle ki; şehirli ustaların zamanla tamamen unuttukları bu tarz, nihayet halk sanatçıları arasında da yok olma sürecine girmiştir” (Parlak, 2000: 1).

Bağlamanın fiziksel değişimlerinin yanında farklı akort biçimleriyle (düzen) de icra edilmesi sazın çoklu kullanılabilirliği açısından önem taşımaktadır.

“Bağlama; farklı isim, tip ve türevleriyle Asya’ dan Avrupa’ ya uzanan geniş bir coğrafyada hem tezeneli hem de tezenesiz (şelpe) icra edilebilmesi özelliği ile Anadolu’ da çoklu bir gelişme göstermiştir. İcra tarzlarındaki bu çoklu gelişmenin yanı sıra “düzen” diye tabir edilen farklı akort biçimlerini de barındırıyor olması, bu çalgıya farklı bir kimlik kazandırmıştır. Anadolu’daki geleneksel müzik kültürü içerisinde biçimlenen bağlamanın bu özgünlüğü özellikle âşık müziği bünyesinde bulunan usta-çırak eğitimiyle günümüze kadar aktarılmış; zaman içinde kentleşme süreciyle birlikte akademik eğitim alanında da yerini almıştır.” (Sağ ve Erzincan, 2009: 3)

Bağlamada meydana gelen fiziksel değişimler ve farklı akort biçimlerinin kullanılması, sazın eğitim ve öğretimine yönelik arayışların ortaya çıkmasında önemli unsurlardır. Gerek temel eğitim, gerekse halk müziği ilgililerince bilinen adıyla bölgesel ve yöresel tezene tekniklerine ilişkin çalışmaların yanı sıra sazın elle çalınmasına ilişkin yapılan çalışmalar da sazın eğitimine yönelik önemli gelişmelerdir.

“Bağlama eğitimi, Türkiye’de geleneksel çalgılar içerisinde en yaygın biçimde ve uzun zamandır sürdürülen eğitim alanıdır. Bunun en temel nedeni ise bağlamanın geleneksel çalgılar içinde en çok sevilen, bilinen ve çalınan çalgı olmasıdır. Bağlama, çalış tekniklerindeki incelik, yöresel unsurları içermesi, virtüoziteye uygun bir çalgı olması ve kendine özgü ifade biçimleri ile zengin bir çalışma sahasına sahiptir. Bağlamaya özgü tavırlar, düzenler ve çalış biçimlerinin yanı sıra diğer

geleneksel çalgılardan farklı olarak Şelpe adı verilen elle alıŐ Şekli ve tezeneli olmak üzere iki temel alıŐ tekniğine sahiptir. Bu iki alıŐ tekniği içinde gerek repertuarı gerekse çalma uygunluğu açılarından tezene ile çalma tekniği Türkiye genelinde en yaygın alıŐ biçimidir, bunun yanında zengin bir yöresel tezene tavrına sahip olması ve bu tavırların çalma uygunluğunun gereği dolayısıyla, uzun saplı bağlama, daha geniş bir kullanım alanına sahiptir” (Kınık, 2010: 50).

Bağlama ğretiminde, özellikle de gelenekten gelen usta – ıracık yönteminin kullanılmasının yanı sıra, devlet konservatuarlarının kurulmasıyla birlikte genel olarak bir yöntem arayışına gidilmiştir. Önceleri Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından görevlendirilen sözleşmeli sanatçılar bu görevi üstlenmiş ve usta-ıracık yöntemiyle bu uygulamaya bir süre daha devam edilmiştir.

“Bağlama değişim ve gelişim sürecini tamamlarken maalesef metodik çalışmalar aynı paralellikte yürümemiŐ usta ıracık ilişkisi içinde gücü nispetinde gelişme gösterebilmiŐtir. Yurdun çeşitli illerindeki niversitelerde Türk Müziği bölümlerinin açılmaya baŐlanması ile birlikte enstrümanın gelişiminde ve icra yöntemlerinde gözle görünür bir gelişme hissedilmiŐtir” (Durul).

Bu kurumlardan yetişen mezunlar ise süreç içersinde bağlama sazı üzerinde eksiklikleri fark etmiş ve yeni bir sistem arayışına yönelmişlerdir. Özellikle İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi Konservatuarları ile Türk Müziği ve bağlama dersi veren diğer konservatuarlardaki ğretim elemanları tarafından oluşturulan yöntemler, günümüzde de halen kullanılmaktadır. Benzer Şekilde, ğretmen yetiştiren müzik eğitim bölümlerinde de bağlama sazı aynı süreçlerde ders olarak konmuş olsa da, metot ve sistem eksikliğinden dolayı bu dersler ilerleyen dönemlerde kaldırılmıştır. Son zamanlarda bu kurum içinde de yetişen ğretim elamanlarının çabalarıyla yeni arayışlara gidilmiş ve yeni yöntemler geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu yöntemlerin bazıları bugün metot olarak da kullanılmaktadır.

“Dede Korkut Hikyelerinden Oğuz Destanlarına ve günümüz saz Őairlerine kadar bu soylu sazımız, Cumhuriyet dönemine kadar usta-ıracık usulü bir öğretimle gelebilmiŐtir. Cumhuriyet döneminde ise, bir yandan aynı gelenek sürerken, bir yandan da metodlu ve sistemli bir ğretim tarzı geliŐtirilmiŐtir. Bağlama ğretiminde ilk sistemli çalışmaların Türkiye Radyolarındaki “toplu bağlama çalma” uygulamasıyla başladığı söylenebilir. İlk defa Ankara Radyosunda, Muzaffer Sarısözen’in baŐlattıđı bu uygulama, daha sonra yaygınlaŐarak gelenekleŐmiŐtir. Türkiye Radyolarındaki bu uygulama, sonraları Belediye Konservatuarları, Musiki Dernekleri, Halk Eğitim Merkezleri vb. kurum ve kuruluŐlarca da rağbet görüp yaygınlaŐmıŐtır. Müzik ğretmeni yetiştiren Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü ise programında, 1973 yılından itibaren bağlama öğretimine de yer vermeye başlamıştır. 1976 yılında İstanbul da Türk Musikisi Devlet Konservatuarının kurulmasıyla Türk müziği sağlam temellere oturtulmuŐ olup, bu konservatuardaki çalışmalar sayesinde bağlama ğrimi konusunda önemli geliŐmeler kaydedilmiŐtir.

Sistemli biçimde yürütülmesine karşılık, sadece uygulamaya yönelik olan bunca çalışmaların kitap (metod) haline dönüştürülemediği olması ise önemli bir eksiklik” (Yener, 2003: 1).

Bağlama öğretimine yönelik yapılan ilk çalışmalara bakıldığında ise, yapılan çalışmalar ve bunlar gerçekleştirenleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

“Notasız (pratik) bağlama eğitimi hazırlayanlardan Şevki Boz, Veli Aslan, Durmuş Özalp vb. kişiler ilk akla gelen isimlerdir. Şemsi Yastıman’ın ‘Sazdan Bilgiler’ ve ‘Sazdan Düzenler’ adlı kitapları da birer metod niteliği taşımaktadır. Nota ve pratiği bir arada veren bağlama metodu yazarlar arasında Yılmaz İpek, Ahmet Günday ve Güray Taptık gibi isimleri sayabiliriz. Nota ile bağlama öğretimi konusunda ilk metod hazırlığı Şenel Önal tarafından yapılmış olup, Şinasi Özel ve İbrahim Sarıçiftçi birer bağlama metodu yazmışlardır. Ayrıca Mansur Kaymak’ın da ‘Türk Halk Müziği ve Oyunları’ dergisinde bölüm bölüm yayınlanan bir çalışması bulunmaktadır. Tespit edebildiğimiz bu ilk çalışmaların bağlama öğretimi konusunda küçümsenemeyecek faydaları olduğu muhakkaktır. Ancak sahadaki boşluk henüz doldurulabilmiş değildir. Yapılan bu çalışmalarla birlikte bağlama öğretimi konusunda sağlam bir ekol oluşturabilmek için, uygulamaya yönelik ve bilimsel anlamda daha birçok metod denemelerine ihtiyaç olduğu ortadadır. (Yener, 2003: 1-2).

Günümüzde ise bağlama öğretimine yönelik metod çalışmaları değerlendirildiğinde, kendi içinde farklı yöntemler ve uygulamalar olmasına karşın daha sistemli ve uygulanabilir çalışmalar oldukları görülmektedir. “Yakın tarihimizde çeşitli devlet kurumlarının, yerel ve sivil kurumlarının çalışmaları sonucunda bağlama öğretimini ‘Akademik’ seviyeye getirme yolunda büyük aşama sağlanmıştır. Ayrıca bağlama öğretimi ile ilgili çalışmalar yapan, metod hazırlayan saygın ve değerli üstatlar bağlama öğrenimini halka yaymışlardır” (Akmaz, 2002: 1). Bu çalışmalardan özellikle akademik kurumlarda öğretici olarak görev yapan uzmanlar tarafından yapılan örnek çalışmalar ise şunlardır; Savaş Ekici; Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikler, Kenan Durul; Bağlama Metodu, Gazi Erdener Kaya; Bağlama Metodu, Arif Sağ / Erdal Erzincan; Bağlama Metodu I. Cilt - II.Cilt, Sabri Yener; Bağlama Öğretim Metodu 1-2-3, Erol Parlak; El İle Bağlama Çalma Şelpe Tekniği Metodu 1.

8. TEMEL BAĞLAMA EĞİTİMİNDE KULLANILMAKTA OLAN TEZENE TEKNİĞİ

Genel olarak temel bağlama öğretiminde kullanılmakta olan tezene tekniğinin ortaya konması için mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bağlama derslerini yürüten uzman öğretmenlere 15 sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. 13 üniversitede yapılan bu anket çalışmasında toplamda 43 uzman öğreticiye ulaşılmış, sonuç olarak 12 üniversitenden toplam 37 kişiden veri elde edilmiştir. *Betimleyici yöntem* ile istatistiklerden faydalanılarak elde edilen veriler doğrultusunda anket değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda birbirinden farklı kullanılan tezene teknikleri, en çok kullanılanı en az kullanılanı doğru numaralandırılarak sıralanmış ve bu sıralama doğrultusunda en çok kullanılmakta olan tezene tekniği belirlenmiştir (Bkz., Ek – 2).

Kullanılmakta olan tezene tekniğinin öğretimi kapsamında ↓ ↑ *üstlü-altlı* olarak gösterilen ok işaretleri, tezenenin belirtilen yönde tele temas ederek nota değerinin süresi kadar beklenileceğini ifade etmektedir. Her bir nota değerinin üzerine gelen bu işaretlerde, tezenenin tele temasıyla birlikte notanın süre değeri kadar beklenmesi tekniğin önemli bir unsurudur.

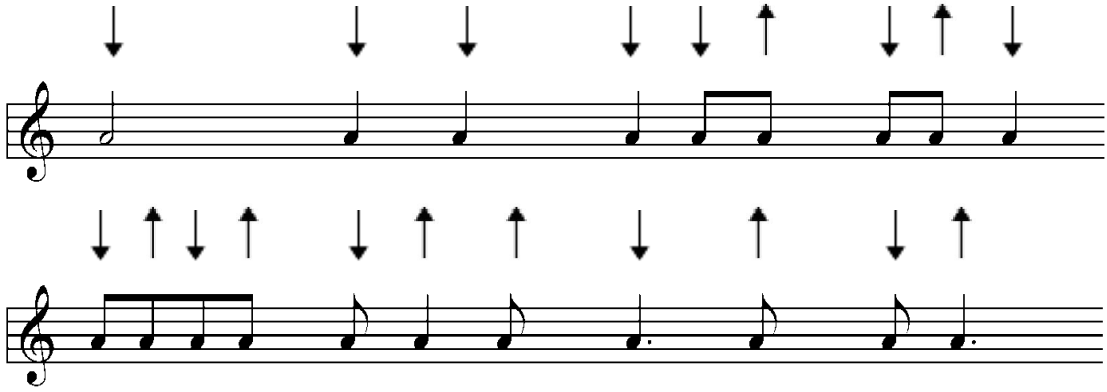
Kontrol grubu öğrencileri üzerinde uygulanan ‘kullanılmakta olan tezene tekniği’ 8 konu başlığı kapsamında öğretilmiştir. Bu teknik ve konuları içeren bilgiler aşağıda verildiği gibidir.

Konu 1:

Birinci konu kapsamında temel bağlama öğretiminin başlangıç düzeyine yönelik olarak, 2’lik, noktalı 4’lük, 4’lük ve 8’lik sürelerden oluşan tartım kümelerine yer verilmiştir. Tartım kümesi 2’lik süre olarak belirlenmiş ve bu süre içinde seslerin daha küçük sürelerle bölünmesiyle birbirinden farklı tartım kümeleri oluşturulmuştur. Bu kümeler üzerinde *üstlü-altlı* eşit boylarda gösterilen ok işaretleriyle tezene yönleri ifade edilmektedir. Her tartım kümesi içindeki ilk nota değerine uygulanan ilk vuruşlar yukarıdan aşağıya doğru gösterilmiş, diğer değerlere vurulan tezene yönleri ise bu ilk vuruşa göre şekillenmiştir. Uygulamada ise tezeneye tele temas edildikten sonra notanın süre değeri kadar beklenmesi gerekmektedir. Buna göre tartım kümeleri içinde, 2’lik ve 4’lük değerlere yukarıdan

aşağıya doğru, 8'lik değerlere ise iki 8'lik değer yan yana olması durumunda; ilk 8'liğe yukarıdan aşağıya, ikincisine ise aşağıdan yukarıya doğru bir teze vuruşu yapılmalıdır. Bunların yanı sıra, noktalı 4 lük ve 8'lik sürenin farklı şekilde gelme durumlarında, önce gelen değer yukarıdan aşağıya doğru, sonra gelen değer ise aşağıdan yukarıya doğru bir tezene vuruşu uygulanmalıdır. Sırasıyla 8'lik 4'lük ve 8'lik değerlerin gelme durumlarında ise ilk 8'lik süreye yukarıdan aşağıya, 4'lük süreye aşağıdan yukarıya ve ikinci 8'lik süreye ise aşağıdan yukarıya doğru bir tezene vuruşu yapılmalıdır. Bu doğrultuda 1. konuya ilişkin uygulamalar **Şekil 1**'de verildiği gibidir.

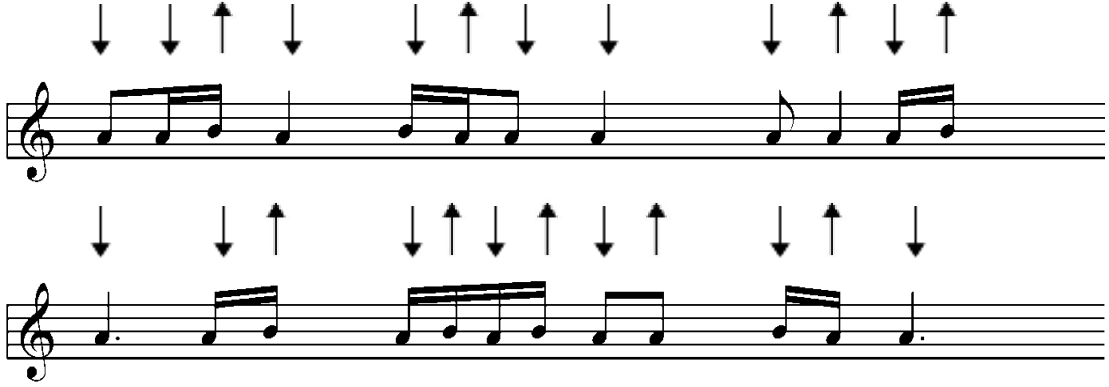
Şekil 1. Temel Bağlama öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 1. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

Konu 2:

İkinci konu kapsamında de ise, 1. konudaki uygulamaların yanı sıra, 16'lık sürelerin de ilave edilmesiyle birlikte tezene yönlerindeki değişimler ve buna bağlı olarak uygulamalara yer verilmiştir. Ok şekilleri eşit boylarda verilmiş olan tezene vuruşlarında, 4'lük ve 8'lik süreler yukarıdan aşağıya doğru bir uygulama yapılmalıdır. Bir 4'lük ve bir 8'lik içinde eşit değerler olan 16'lık süreler ise ilk gelen 16'lık süreye üstten aşağıya, ikinci 16'lık süreye ise aşağıdan yukarıya doğru bir uygulama yapılmalıdır. Bu duruma ilişkin uygulamalar ise **Şekil 2**'deki gibidir.

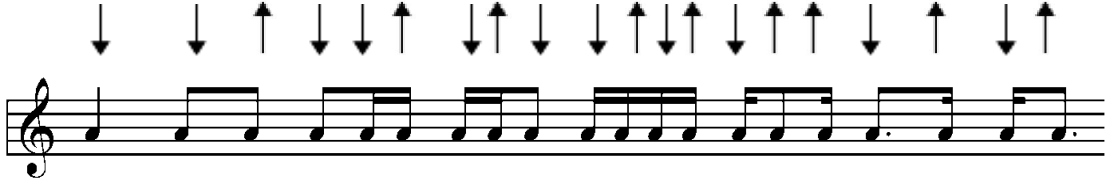
Şekil 2. Temel Bağlama öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 2. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

Konu 3:

Üçüncü konu kapsamında, temel bağlama öğretiminin orta düzeyine yönelik olarak; 4'lük, noktalı 8'lik, 8'lik ve 16'lık sürelerden oluşan tartım kümelerine yer verilmiştir. Buna göre, altlı-üstlü eşit boylardaki ok yönleriyle 4lük değerlere yukardan aşağıya doğru bir uygulama yapılmalıdır. 8'lik ve 16'lık değerlere ise tartım kümesi içinde gelme sırasına göre (ilk gelen değere yukarıdan aşağıya, ikinci sırada gelen değere ise aşağıdan yukarıya doğru) tezene vuruşu yapılmalıdır. Ayrıca bir tartım kümesi içinde 8'lik ve iki 16'lık değerlerin gelmesi durumunda, şayet 8'lik süre 16'lık değerlerden önce ya da sonra gelmiş ise 8'lik süreye yukarıdan aşağıya doğru, 16'lık sürerlin ilkinde yukarıdan aşağıya, ikincisine ise aşağıdan yukarıya doğru bir tezene vuruşu yapılmalıdır. Bir 16'lık bir 8'lik ve yine bir 16'lık değerden oluşan tartım kümesine ise ilk 16'lık değere yukarıdan aşağıya, 8'lik değere aşağıdan yukarıya, ikinci 16'lık değere ise yine aşağıdan yukarıya doğru bir vuruş yapılmalıdır. Bunların yanı sıra, bir noktalı 8'lik ve 16'lık süreden oluşan tartım kümelerinde ise, her ikisi içinde değerlerin önce gelme durumuna göre ilk değere yukarıdan aşağıya doğru ikinci değere ise aşağıdan yukarıya doğru bir tezene vuruşu uygulanmalıdır. Üçüncü konuyla ilgili uygulamalar **Şekil 3**'teki gibidir.

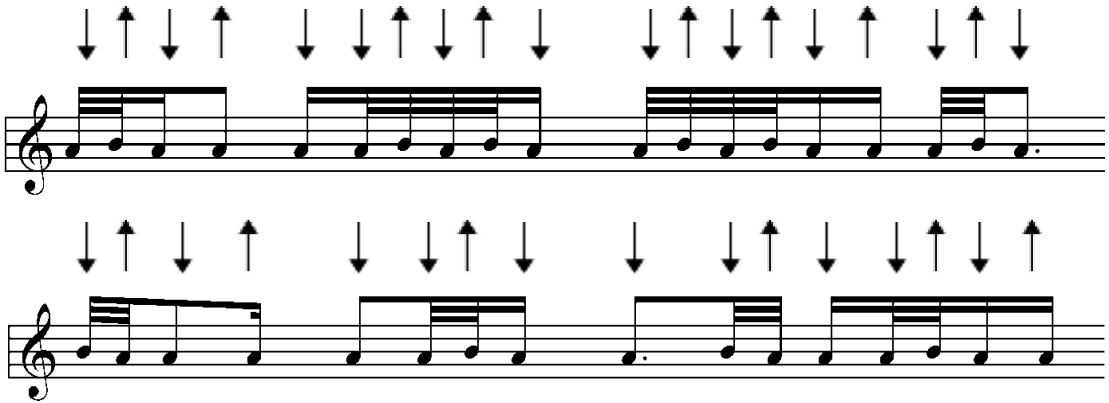
Şekil 3. Temel Bağlama öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 3. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

Konu 4:

Dördüncü konuda ise, 3. konudaki uygulamalar aynen devam ederken, 32'lik sürelerin de ilave edilmesiyle birlikte tezene yönlerindeki değişimler ve buna bağlı olarak uygulamalara yer verilmiştir. Buna göre, tartım kümeleri içinde sıralı olarak gelen 16'lık ve 32'lik sürelerin ilkinde üsten aşağıya, ikincisine ise aşağıdan yukarıya doğru bir tezene vuruşu uygulanmalıdır. İki 32'lik sürelerden önce ya da sonra gelen 16'lık, 8'lik ve noktalı 8'lik sürelerle ise üsten aşağıya doğru bir tezene vuruşu yapılmalıdır. 4. konuya ilişkin uygulamalar **Şekil 4**'te verildiği gibidir.

Şekil 4. Temel Bağlama öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 4. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

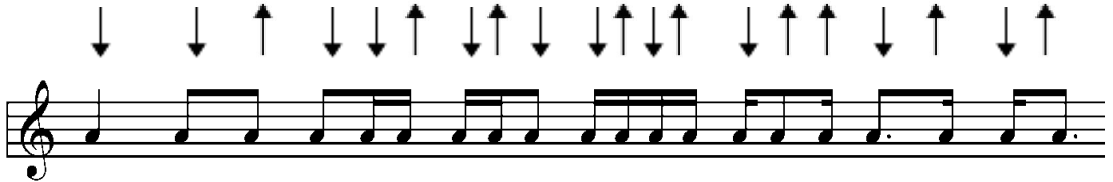
Konu 5:

Beşinci konu kapsamında ise, 3. konudaki 4'lük tartım kümelerinin yanı sıra 3/8'lik tartım kümeleri üzerindeki uygulamalara yer verilmiştir. 5. konuda, 4'lük tartım kümeleri üzerinde tezene tekniği 3. konu kapsamında verilen uygulamayla

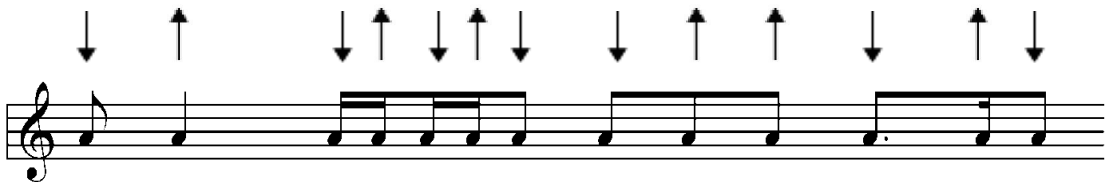
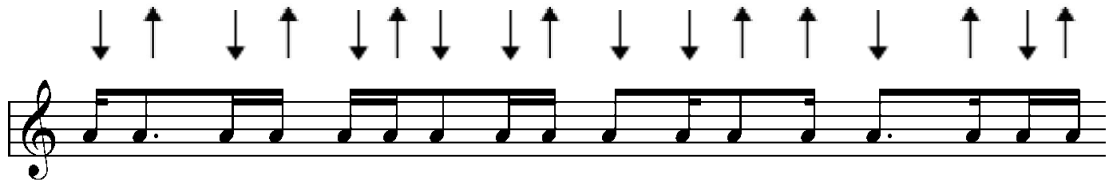
aynı şekilde devam ettirilmiştir. 3/8'lik uygulamalar ise, noktalı 4'lük, 4'lük, noktalı 8'lik, 8'lik ve 16'lük sürelerden oluşan tartım kümeleri olarak verilmiştir. Bu tartım kümeleri üzerindeki uygulamalarda ise, noktalı 4'lük değer için her zaman yukarıdan aşağıya doğru bir tezene uygulaması yapılmalıdır. 4'lük ve 8'lik değerlere ise geldikleri durumlara göre (ilk gelen nota yukarıdan aşağıya doğru, ikinci gelen nota ise aşağıdan yukarıya doğru) tezene vuruşu yapılmalıdır. Üç 8'lik değerlerin ilk 8'lik değerine yukarıdan aşağıya doğru, ikinci ve üçüncü 8'lik süresi ise aşağıdan yukarıya doğru alınmalıdır. 16'lük süreler ise yine üstlü-altlı vuruşlar yapılarak uygulanmalıdır. İki veya dört 16'lük değerlerin başında ya da sonunda yer alan 8'lik ve 4'lük değerlere yukarıdan aşağıya doğru bir tezene uygulaması yapılmalıdır. Bir veya üç 16'lük değerlerden sonra gelen 8'lik, noktalı 8'lik değerler ise tezene vuruşları her zaman aşağıdan yukarıya doğru yapılmalıdır. 5. konuyla ilgili uygulamalar *Şekil 5*'te verildiği gibidir.

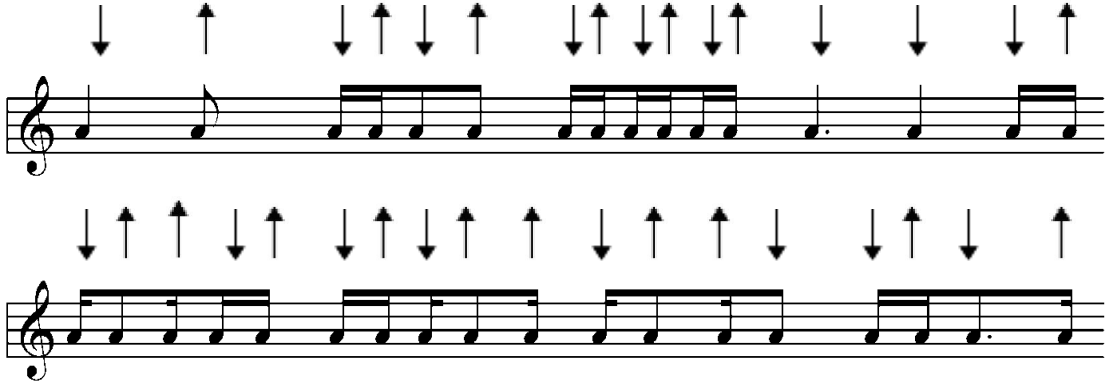
Şekil 5. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 5. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

4'lük tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

3/8'lik tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

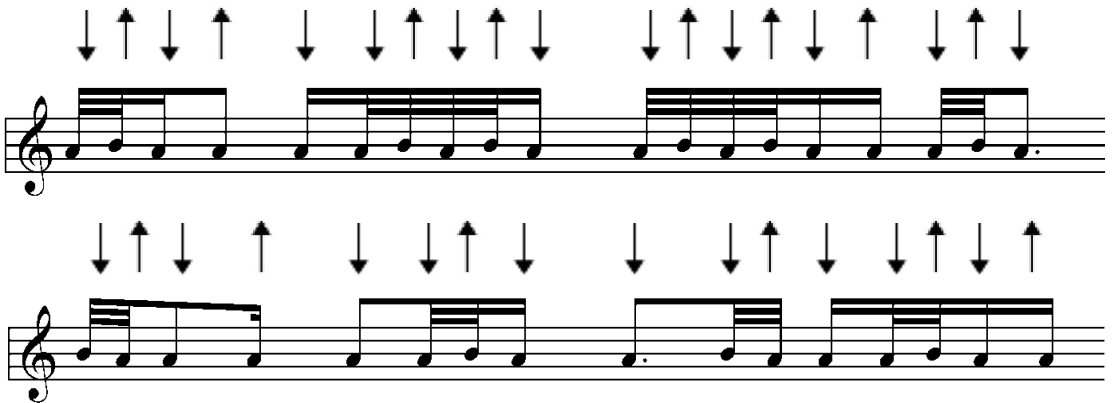

Konu 6:

Altıncı konu kapsamında ise, 5. konudaki uygulamalar aynen devam ederken, 4. konu içindeki 4'lük tartım kümeler içerisinde 32'lik sürelerin ilave edilmesinin yanı sıra, 3/8'lik tartım kümeleri içinde de 32'lik sürelerin eklenmesiyle tezene yönlerindeki değişimler ve buna bağlı olarak uygulamalara yer verilmiştir. 4. konu içindeki 4 lük tartım kümeleri üzerindeki uygulamalar 6. konu içinde de aynen uygulanmıştır. Bu konu kapsamındaki 3/8'lik tartım kümelerinde ise, iki 32'lik değerlerin ıralı bir şekilde olması durumunda bu değerlerin ilkine yukarıdan aşağıya, ikincisine ise aşağıdan yukarıya doğru, bu sürelerin arkasına gelen 16'lık, 8'lik ve noktalı 8'lik değerlere ise yukarıdan aşağıya doğru tezene uygulaması yapılmalıdır. 6. konuya ilişkin uygulamalar *Şekil 6*'da verildiği gibidir.

Şekil 6. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 6. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

4'lük tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

3/8'lik tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

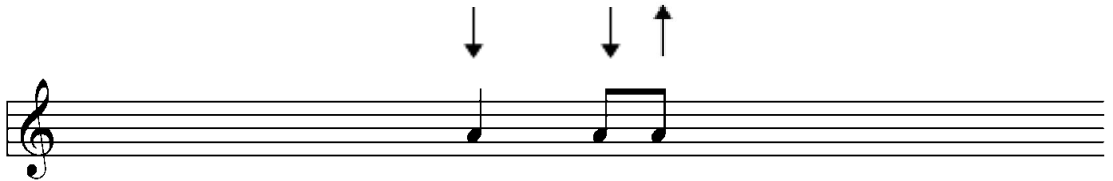

Konu 7:

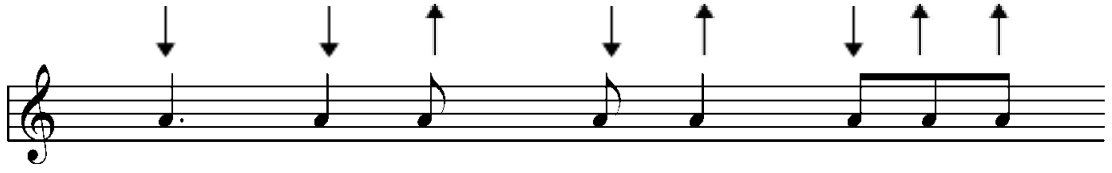
Temel bağlama öğretimi ileri düzeye yönelik olarak 7. konu kapsamında ise tartım kümeleri yine 4'lük ve 3/8'lik olarak belirlenmiştir. Bu bölümde yapılan uygulamalar temel bağlama öğretiminden sonra öğretilecek olan farklı tezene tekniklerinin (Türk halk müziği ilgililerince bilinen adıyla bölgesel ve yöresel tezene teknikleri/tavırları) uygulamalarına yönelik bir ön hazırlık niteliğindedir. Konu kapsamındaki tezene uygulamalarında, 4'lük tartım kümelerinde 4'lük değerlere yukarıdan aşağıya doğru, iki 8'lik değerlere ise ilk 8'lik süreye yukarıdan aşağıya, ikinci değere ise aşağıdan yukarıya doğru bir uygulama yapılmalıdır. 3/8'lik tartım kümelerinde ise, noktalı 4'lük değere yukardan aşağıya doğru, 4'lük ve 8'lik değerlere geldikleri durumlara göre (ilk gelen nota yukarıdan aşağıya doğru, ikinci gelen nota ise aşağıdan yukarıya doğru) tezene uygulaması yapılmalıdır. Üç 8'lik değerlerin ilk 8'lik süresi yukarıdan aşağıya doğru, ikinci ve üçüncü 8'lik süresi ise aşağıdan yukarıya doğru alınmalıdır. 7. konu ile ilgili uygulamalar **Şekil 7**'de verildiği gibidir.

Şekil 7. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 7. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

4'lük kümeler üzerinde uygulanışı;

3/8'lik tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

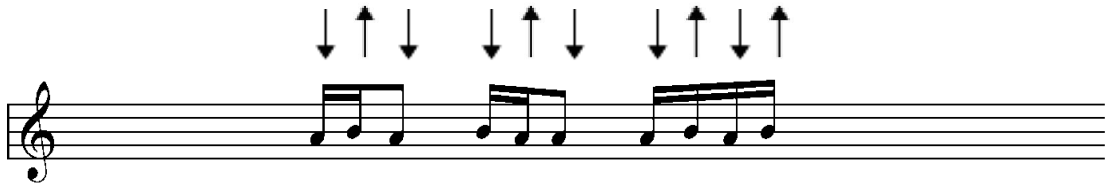

Konu 8:

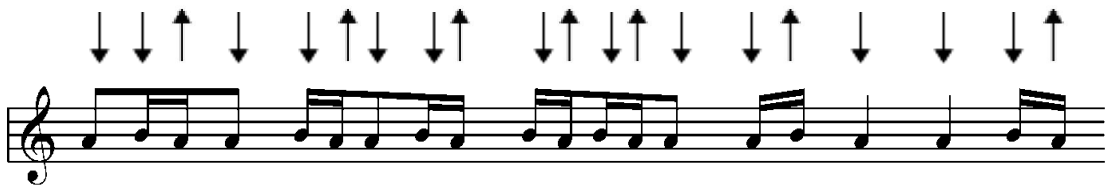
Sekizinci konu kapsamında ise, 7. konudaki tezene yönleri aynen devam ederken, konu 8 içindeki 4'lük ve 3/8'lik tartım kümeleri içinde 16'luk sürelerle bölünmesiyle tezene yönlerindeki değişimler ve buna bağlı olarak uygulamalara yer verilmiştir. İki 16'luk değerlerin ilkinde yukardan aşağıya, ikincisine ise aşağıdan yukarıya doğru tezene uygulaması yapılırken, bu değerlerin önüne ya da arkasına gelen 8'lik değerlere ise yukarıdan aşağıya doğru bir tezene uygulaması yapılmalıdır. 3/8'lik tartım kümelerinde ise, iki 16'luk sürelerle uygulama 4'lük tartım kümesindeki uygulamanın aynısı yapılmalı ve bu değerlerin önüne veya arkasına gelen 4'lük ve 8'lik sürelerle ise yine yukarıdan aşağıya doğru bir tezene vuruşu uygulanmalıdır. 8. konuya ilişkin uygulamalar *Şekil 8*'de verildiği gibidir.

Şekil 8. Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Tezene Tekniğinin 8. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

4'lük tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

3/8'lik tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

Yukarda verilen bu bilgiler paralelinde, genel olarak Batı müziğinde sıkça kullanılan yöntemler ve meşk yöntemiyle kullanılmakta olan tezene tekniği arasında bir ilişkinin bulunduğuna dair bir değerlendirme yapmak mümkündür. Buna göre kullanılmakta olan tezene tekniğinin; öğrencilerin bağlama öğretimine başlamadan önceki süreçlerde var olan müzik yeteneği sayesinde çevreden duyduğu ezgileri öğrenmesi, bunları tekrarlaması ve böylece bir hazır buluculuğa sahip olması yönüyle Suzuki yöntemiyle, aynı süreçte, halk ezgileri içinde kullanılan ritmik yapıların gerek geleneksel halk oyunları içinde, gerekse eğlence ve oyun kültürü içinde zaman zaman uygulanmasıyla ortaya çıkan alışkanlıklar ile Orf yöntemiyle ilişkili olduğundan söz edilebilir. Bunun yanında, kullanılan müfredat kapsamında eğitim müziğinin çoğunluğunun halk ezgilerinden oluşmasıyla Kodaly yöntemiyle, öğretilen ezginin öğrenci tarafından öncelikle ritmik duygusunun algılanması ve bunu analiz edip harekete geçirmesiyle Dalcroze yöntemiyle, son olarak da ustayı taklit etme ya da duyulan bir ezginin sürekli tekrarlanmasıyla gerçekleşen eğitim ile de Meşk (usta-çırak) yöntemiyle benzerlik gösterdiği söylenebilir.

9. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Türkiye de devlet konservatuarlarının kurulması ve yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte bağlama eğitime yönelik olarak genel bir yöntem arayışına gidilmiştir. Önceleri, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından görevlendirilen sözleşmeli sanatçılar bu görevi üstlenmiş ve usta-çırak yöntemiyle bu uygulamaya bir süre daha devam etmişlerdir. Bu kurumlardan yetişen mezunlar ise süreç içerisinde bağlama sazı üzerinde bir takım eksiklikleri tespit etmiş ve sazın eğitime yönelik yeni arayışlara yönelmişlerdir. Özellikle İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi Konservatuarları ile Türk Müziği ve bağlama öğretimi veren diğer konservatuarlardaki öğretim elemanları tarafından oluşturulan bu yöntemler günümüzde de halen kullanılmaktadır. Benzer şekilde öğretmen yetiştiren müzik eğitim bölümlerinde de bağlama sazı aynı süreçlerde ders olarak konmuş olsa da, metot ve sistem eksikliğinden dolayı bu dersler ilerleyen dönemlerde kaldırılmıştır. Son zamanlarda bu kurum içinde de yetişen öğretim elemanlarının çabalarıyla yeni arayışlara gidilmiş ve yeni yöntemler

geliştirilmeye çalışılmıştır. Kullanılan bu yöntemlerin bazıları metot olarak yayımlanmış olup, bu konu kapsamında da incelenen çalışmalar içinde yer almıştır.

Bu çalışma, ‘kullanılmakta olan ve önerilen tezene tekniğine yönelik karşılaştırmalı bir deneysel çalışmayı kapsadığından, bu bölümde bağlama öğretimi içeren çalışmalara ve araştırmalara yer verilmiştir.

Doktora Tezi Çalışmaları:

Koç, (2000), “Bağlama Eğitiminde Görülen Problemler ve Bunların Çözüm Yolları” adlı araştırmasında genel olarak bağlama öğretiminde karşılaşılan problemlerin çözümüne dair sorunların araştırılıp, Türk müziği ses sisteminden kaynaklanan nota yazısı, geleneksel çalgı yapımından kaynaklanan problemler, insan faktöründen kaynaklanan hususlarla beraber öğretimde esas teşkil eden yazılı kaynaklarla ilgili problemleri incelemiştir. Bağlama öğretiminde eksiklik ya da problem olarak gördüğü dünyada kullanılan müzik eğitim metotlarına genel bir bakışla bağlama öğretiminde görülen problemleri değerlendirerek diğer çözüm yollarından biri olan metot şeması içerisinde olması gereken unsurları ortaya koymuştur.

Kınık, (2010), “Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde Bağlama Dersi Başlangıç Düzeyine Yönelik Öğretim Programı Önerisi” adlı araştırma, Güzel Sanatlar Fakültelerindeki bağlama öğretiminin değerlendirilmesi sonucunda oluşturulmuştur. Bu değerlendirmeler ışığında bağlama öğretiminin mevcut koşullara göre yeniden ele alınması ile daha düzeyli, bilimsel ve sanatsal temellere dayandırılarak sistematik bir bütün içerisinde öğretimin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yüksek Lisans Tezi Çalışmaları:

Oral, (2010). “Bağlamada Belli Başlı Yöresel Tavrıların İcrasında Bozuk Düzen İle Bağlama Düzeni Arası Transpozisyonda Oluşan Duyum Farklılıkları” adlı çalışmada, öncelikle belli başlı yöresel tavlardan olan Zeybek Tavrı, Konya Tavrı, Yozgat Tavrı, Kayseri Tavrı, Karşılama Tavrı, Ankara Tavrı, Aşıklama Tavrı, ve teke tavrını incelenmiş, bu doğrultuda örnek türküler, bozuk düzen ve bağlama düzeni icralarına göre tavrına uygun notaya alınarak, icra esnasında oluşan duyum farklılıkları nota karşılaştırma yöntemiyle gösterilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonunda ise, yöresel türkünün geleneksel icrasının dışında farklı bir düzende ve farklı

çalım teknikleriyle icra edilmesiyle yöresel tavrından uzaklaşıldığı ve duyum farklılıklarının oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Kitap Çalışmaları:

Sağ ve Erzincan, (2009). “Bağlama Metodu I-II ” adlı kitap, iki ciltten ve anlatımlar Türkçe-İngilizce olarak hazırlanmıştır. “Araştırmalar & Repertuar” başlığını taşıyan birinci ciltte, kolaydan zora yöntemiyle hazırlanmış özel alıştırma ve ilgili konular için yazılmış özel bir repertuar yer almaktadır. “Diziler & Pozisyonlar” başlıklı ikinci ciltte ise, Türk halk müziği repertuarından yararlanılarak hazırlanan dizilerle ilgili araştırmalar ve kullanılan pozisyonların teknik resimleri bulunmaktadır. İkinci cilt, birinci ciltte yapılan yönlendirmeler doğrultusunda kullanılmıştır.

Kaya, (2005) “Bağlama Metodu” adlı dört bölümden oluşan metot çalışmasında, öncelikle genel olarak bağlamanın tanıtımı, temel bağlama öğretiminde tezene çalışmaları, perde yerleri ve kullanımlarına ilişkin bilgilerin yanı sıra, parmak ve pozisyon kavramasına yönelik ifadeler ve bunların uygulamalarına yer ver verilmiştir. İlerleyen bölümlerde ise, GTHM’ de kullanılan başlıca makam dizileri ve bağlamada kullanılan yerel çalım (tavr) tekniklerine ilişkin bilgiler anlatılmış, THM repertuarından da faydalanılarak uygulamalara yer verilmiştir.

Durul, (.....) “Bağlama Metodu – Bağlama Düzeni Temel Pozisyon” adlı çalışma, DVD destekli olarak ‘bağlama düzeninin temel pozisyonu’ na yönelik hazırlanmış, 4 bölümden oluşmaktadır. Bu çalışmada öğretim yöntemi olarak bağlama öğretiminde temel pozisyonu içeren etütlere yer verilmiş olup, teknik çalışmalarla geliştirilerek bağlamada çeşitli halk ezgileri öğretilmiştir. Özellikle etüt çalışmalarında herhangi bir yöre tavrı kullanılmamıştır.

Ekici, (2001) “Bağlama Eğitimi - Yöntem ve Teknikler” adlı ilgili kitapta öğretilecek konular basitten zora doğru belirli bir özel sıra takip edilerek verilmiştir. Çalışma kapsamında belirli bir teknik alt yapının oluşturulabileceği çalışmalardan sonra sağ ve sol el kondisyonunun artırılabilmesi etütlere ve yöresel tavr çalışmalarına da yer verildiği gözlenmiştir.

Yener, (2003). “Bağlama Öğretim Metodu 1-2-3” Üç ciltten oluşan bu dizinin birincisinde; temel bilgi ve becerilere, ikincisinde; usullere, üçüncüsünde ise

yöresel çalış teknikleri (tavırlar) ile bağlamada düzenlere ağırlık verilmiştir. Çalışmalarda genel olarak basitten zora doğru bir sıra takip edilmiş, THM repertuarından da örnekler verilerek metot çalışması tamamlanmıştır.

Değerli, (2005) “Uzun Saplı Bağlama Metodu 1” adlı kitap bir görsel DVD desteğinde hazırlanmış çalışma kapsamında, genel müzik kavramları ve bağlamaya ilişkin bilgiler, THM de birleşik usullerle ilgili tezene ve ezgi çalışmalarına yer verilmiş, bunun yanında popüler müzik çalışmalarında yer alan eserler de kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda bağlama sazında kullanılan düzenlerle ilgili bilgilere de yer verilmiştir

Akmaz, (2002) “Modern Bağlama Metodu” adlı çalışma kapsamında, alıştırma ve THM ezgilerinin öğretiminde önce bona çalışmasına yer verilerek metronom süresiyle oturtumu yapılması önerildiği, daha sonra da bu metronoma göre ezgilerin çalınması yöntemine gidildiği tespit edilmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise THM de usuller kapsamında yer alan ezgi örneklerine basitten zora doğru bir anlayışla tasarlanmış, kitap temel eğitim kapsamında düşünülerek yöresel ve bölgesel tavırlara ilişkin bilgilere yer verilmemiştir.

Saçan, (2001) “Karadüzen’de Bağlama Eğitimi Metodu” adlı çalışmanın başlangıcında, kitapta kullanılan terim ve işaretlere ve bunların kullanımına ilişkin etüt çalışmalarına yer verilmiştir. Bu bölümde temel eğitimde kullanılan tartım kümeleri üzerinde tezene vuruşları uygulanmış, şehir isimleri de bu tartım kümelerinin altına yazılarak destekleyici bir ifade olarak kullanılmıştır. Her bir tartım kümesine yönelik ezgi örnekleri verilmiş, THM usul yapısı içindeki TRT halk müziği eserleri örneklenmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise THM yöresel ve bölgesel tezene tekniğine ilişkin uygulamalar gözlenmiştir. Tavırların ezgisel uygulamalarında ise TRT repertuarında yer alan halk ezgilerden yararlanılmıştır.

Parlak (2001), “El ile Bağlama Çalma Şelpe Tekniği Metodu” çalışma kapsamında, el ile çalma tekniğine ilişkin genel bilgilere geniş bir şekilde yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, tekniğin öğretimine ilişkin aşamalar anlatılırken basitten zora doğru bir sıra izlenmiştir. Halk ezgilerinden oluşturulmuş bir repertuar belirlenerek algılama, çözümleme ve uygulamaya yönelik düzenlemeli çalışmalara da yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİ VE ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN BULGULAR

1. TEMEL BAĞLAMA EĞİTİMİNDE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİ

Araştırmaya ilişkin olarak bu bölümde, bireysel bir çalışma ve kazanılan tecrübenin ürünü olan *önerilen tezene tekniği* ve bu tekniğin kullanımına yönelik bilgilere yer verilmiştir. Genel olarak birbirine eşit ok işaretleri ve bu işaretlerin yönlerini destekleyen sayma sayılarından oluşan bu teknik, 8 konu başlığı altında öğretilmiştir.

Araştırma kapsamında tezene yönleri, tezenenin iniş-çıkışını daha doğru ifade edeceği düşüncesiyle üstlü-altlı ($\downarrow\uparrow$) ok işaretleriyle gösterilmiştir. Tek çizgi halinde koyu olarak ifade edilen ok (\downarrow) veya (\uparrow) işareti tezenenin belirtilen yönde tele temas hareketini ifade etmektedir. Silik şekilde çizilen ok (\downarrow) veya (\uparrow) işareti ise tezenenin belirtilen yönde tele temas etmeden elin hareketini ifade etmektedir. Bunların yanı sıra bu ok işaretlerini destekleyen ifadelere de yer verilmiştir. Bu ifadeler ise sayma sayılarından (1, 2, 3, 4.. vb) oluşturulmuştur. Tezene yönlerinin yanında sayma sayıları da kullanarak ezgisel ve ritmik yapı içinde bir iç metronom oluşturulup aynı anda uygulamaları planlanmıştır. Böylelikle bir bütün halinde ritmik matematiksel bir mantık içinde aynı anda yapılan hamlelerle, ezgisel yapının daha çabuk çözümlenmesi hedeflenmiş ve bununla birlikte bir sistematik kurulmaya çalışılmıştır.

Ezgisel yapı içinde bir müzik cümlesi, tartım kümelerinin bir araya gelmesiyle meydana gelmektedir. Bu nedenle önerilen tezene tekniğinin uygulanmasında tartım kümeleri önemli bir yere sahiptir. Ezgisel ve ritmik bir bütünlük içinde yer alan sesler üzerinde tekniğin uygulanmasında ise tartım kümesinin ve en küçük tezene süresinin belirlenmesi, ezginin hızlı çözümlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Çalışma kapsamında tartım kümelerinin üzerinde ve altında önerilen tezene tekniğinin uygulamasında kullanılmak üzere birtakım semboller verilmiştir. Bunlar:

↓ **koyu** ok işareti: tezenenin belirtilen yönde tele temas hareketini ifade etmektedir.

↑ **sıllık** ok işareti: tezenenin belirtilen yönde tele temas etmeden elin hareketini ifade etmektedir.

Rakamlar(1, 2, 3, 4...vs); tartım kümesi içinde tele temas etmeden yapılan boş hareketlerin ritmik dengesini korumak için verilen ifadelerdir.

Buna göre temel bağlam eğitiminde öngörülen öğretim programı konuları doğrultusunda öğretilen teknik ve bu tekniğin ifadeleri aşağıda verildiği gibidir.

Konu 1:

Tartım kümesinin 2'lik süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 8' lik süre olarak belirlenmesi durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığına ilişkin uygulamalar **Şekil 9**'da verildiği gibidir.

Şekil 9. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 1. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

The image shows two musical staves in treble clef. The first staff contains four groups of notes with arrows above them indicating fingerings: 2 3 4, 2 4, 2, and 4. The second staff contains four groups of notes with arrows above them indicating fingerings: 3, 2 3, and 3 4. The notes are quarter notes and eighth notes, with some groups having a dotted quarter note.

Birinci konu kapsamında temel bağlama öğretiminin başlangıç düzeyine yönelik olarak, 2'lik, noktalı 4'lük, 4'lük ve 8'lik sürelerden oluşan tartım kümelerine yer verilmiştir. Tartım kümesi 2'lik süre olarak belirlenmiş ve bu süre

içinde seslerin daha küçük sürelerle bölünmesiyle birbirinden farklı tartım kümeleri oluşturulmuştur. Buna göre, her bir tartım kümesinin üzerine 4 tane birbiriyle eşit ve notaların aldığı süreye göre dolu ve boş ok şekilleri yazılmıştır. Bu ok yönlerinin her biri 8'lik süreyi ifade etmekte olup, 1. ve 3. ok yönleri yukarıdan aşağıya doğru, 2. ve 4. ok yönleri ise aşağıdan yukarıya doğru olarak gösterilmiştir. Bunun yanı sıra, tartım kümelerinin altına ise, ok şekillerini hizalayacak bir biçimde 2, 3, 4 sayıları boş ok yönlerinin altına gelecek şekilde konulmuştur. Sayma sayıları, tartım kümesi içinde 8'lik süreyi aşan sesler (4'lük, noktalı 4'lük ve 2'lik) üzerinde, ilk 8'lik süreye tezenenin temasından sonra söylenecek şekilde yazılmıştır. Sayma sayılarının, konu bütünlüğü oturtuluncaya kadar tezenenin hareketi yönünde eşit ve sesli bir şekilde söylenmesi öngörülmektedir. Konu ilerledikçe sayma sayılarının yine tezenenin hareketi yönünde sessiz (içten) olarak sayılması, belli bir süre sonra ise bu uygulamaların öğrencide doğal bir refleks haline dönüşmesi beklenmektedir.

Konu 2:

Tartım kümesinin 2'lik süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 8'lik süre olarak belirlenerek, aynı yapı içinde 16'lık sürelerle de rastlanması durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığına ilişkin uygulamalar **Şekil 10**'da verildiği gibidir.

∇ İşareti; tezene kullanmadan ilgili perdeye parmak çarparak ses çıkarma.

∧ İşareti; tezene kullanmadan ilgili perdeye parmak çekerek ses çıkarma.

Şekil 10. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 2. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

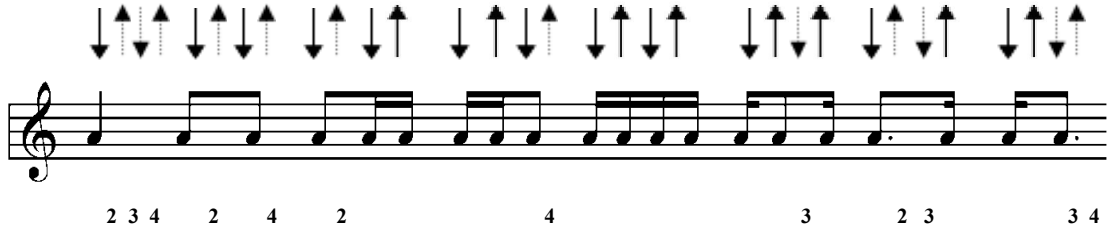
The image shows two staves of musical notation. The first staff contains four groups of notes. Above the first group are arrows pointing down and up, followed by a ∇ symbol. Above the second group are arrows pointing down and up, followed by a ∧ symbol. Above the third group are arrows pointing down and up, followed by a ∇ symbol. Above the fourth group are arrows pointing down, up, down, and up, followed by a ∇ symbol. Below the first three groups of the first staff are the numbers 4, 4, and 3. The second staff also contains four groups of notes. Above the first group are arrows pointing down, up, down, and up, followed by a ∇ symbol. Above the second group are arrows pointing down, up, and down, followed by a ∇ symbol. Above the third group are arrows pointing down and up, followed by a ∇ symbol. Above the fourth group are arrows pointing down, up, down, and up, followed by a ∇ symbol. Below the first and last groups of the second staff are the numbers 2 3 and 3 4.

İkinci konuda ise, 1. konudaki uygulamalar aynen devam ederken, tartım kümeleri içinde 16'lık değerlere de ara ara rastlanılması durumunda ilave simgeler kullanılmıştır. Tezenenin tele temasının haricinde, bağlama klavyesi üzerinde parmakların tele eşit bir şekilde çarparak veya çekerek ses çıkarmasına yönelik ifadeler yer verilmiştir. 1. konudaki tezene yönler sabit olarak kalmakta, 2. konuda ilave olan 16'lık sürelerin bölündüğü 8'lik süre içindeki iki 16'lık süreler üzerine bağ işareti konularak 2. sesin bağlı olduğu notanın altında veya üstünde kalma durumu dikkate alınarak uygulamalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda, aynı tel üzerinde her bir tezene vuruşuna isabet eden 8'lik süre içinde iki 16'lık sürenin gelmesi durumunda; birinci 16'lık süreye tezene teması yapılır ve bu yönde tezene hareketine devam ederken, ikinci 16'süre tizlerde ise sesin parmakla çarparak, peslerde ise sesin çekerek alınması öngörülmektedir.

Konu 3:

Tartım kümesinin 4'lük süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün ise 16'lık süre olarak belirlenmesi durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığı *Şekil 11'* deki gibidir.

Şekil 11. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 3. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

Üçüncü konu kapsamında ise, 1. konuda 2'lik tartım kümesi üzerinde oluşturulan tezene tekniği sistematığının 4'lük tartım kümesi üzerinde uygulamasına yönelik oluşturulmuştur. 3. konuda, temel bağlama öğretiminin orta düzeyine yönelik olarak, 4'lük, noktalı 8'lik, 8'lik ve 16'lık sürelerden oluşan tartım kümelerine yer verilmiştir. Bu bölümde ise, tartım kümesi 4'lük süre olarak belirlenmiş ve bu süre içinde seslerin daha küçük sürelerle bölünmesiyle birbirinden farklı tartım kümeleri oluşturulmuştur. Buna göre, her bir tartım kümesinin üzerine 1. konudaki gibi 4 tane

birbiriyle eşit ve notaların aldığı süreye göre dolu ve boş ok şekilleri yazılmıştır. Bu bölümde, kullanılan ok yönlerinin her biri 16'lık süreyi ifade etmekte olup, 1 ve 3. ok yönleri yukardan aşağıya doğru, 2 ve 4. ok yönleri ise aşağıdan yukarıya doğru olarak gösterilmiştir. Bunun yanı sıra, tartım kümelerinin altına ise, ok şekillerini hizalayacak bir biçimde yine 1, 2, 3, 4 sayıları boş ok yönlerinin altına gelecek şekilde konulmuştur. Sayma sayıları, tartım kümesi içinde 16'lık süreyi aşan sesler (8'lik, noktalı 8'lik ve 4'lük) üzerinde, ilk 8'lik süreye tezenenin temasından sonra söylenecek şekilde yazılmıştır. Sayma sayılarının, konu bütünlüğü oturtuluncaya kadar tezenenin hareketi yönünde ve eşit ve sesli bir şekilde söylenmesi öngörülmektedir. Konu ilerledikçe sayma sayılarının yine tezenenin hareketi yönünde seslendirilmeden sayılması, belli bir süre sonra ise bu uygulamaların öğrencide doğal bir reflekse dönüşmesi hedeflenmektedir.

Konu 4:

Tartım kümesinin 4'lük süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 16'lık süre olarak belirlenerek aynı yapı içinde 32'lik sürelerle de rastlanması durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığına ilişkin uygulamalar **Şekil 12'**de verildiği gibidir.

Şekil 12. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 4. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

The image shows two staves of musical notation. The first staff contains four measures of music, each with a set of rhythmic patterns above it. The patterns consist of vertical arrows pointing up or down, some with a 'v' symbol. The second staff also contains four measures of music, with similar rhythmic patterns above and below the notes. Below the second staff, the numbers 3, 2, 2, 3 are written under the first four measures respectively.

Dördüncü konuda ise, 3. konu kapsamındaki uygulamalar aynen devam ederken, tartım kümeleri içinde 32'lik değerlere de ara ara rastlanması durumunda

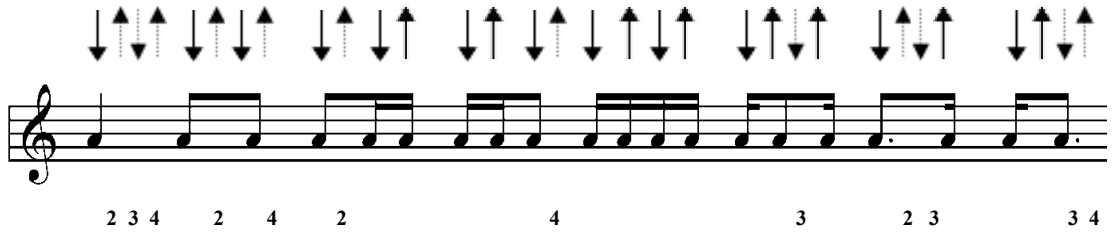
ilave simgeler kullanılmıştır. Tezenenin tele temasının haricinde, bağlama klavyesi üzerinde parmakların tele eşit bir şekilde çarparak ve çekerek ses çıkarmaya yönelik ifadeler tıpkı 2. konu kapsamında verildiği gibi bu konu kapsamında da yer almıştır. 3. konudaki tezene yönler sabit olarak kalmakta, 4. konuda ilave olan 32'lik sürelerin bölündüğü 16'lık süre içindeki iki 32'lik süreler üzerine bağ işareti konularak 2. sesin bağlı olduğu notanın altında veya üstünde kalma durumu dikkate alınarak uygulamalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda, aynı tel üzerinde her bir tezene vuruşuna isabet eden 16'lık süre içinde iki 32'lik sürenin gelmesi durumunda; birinci 32'lik süreye tezene teması yapılır ve bu yönde tezene hareketine devam ederken, ikinci 32'lik süre tizlerde ise sesin parmakla çarparak, peslerde ise sesin çekerek alınması öngörülmektedir.

Konu 5:

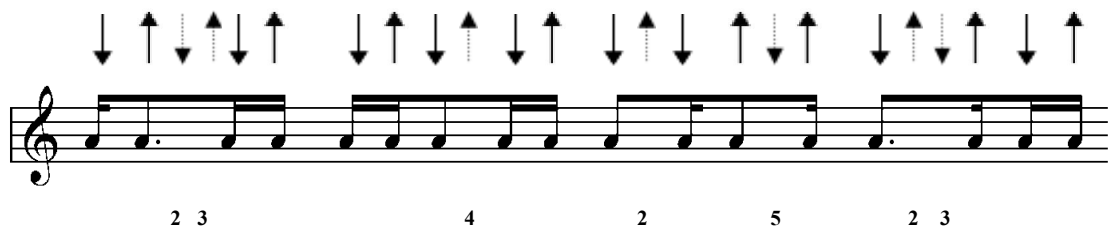
Tartım kümesinin 4'lük ve 3/8'lik süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 16'lık süre olarak belirlenmesi durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığı *Şekil 13*'te verildiği gibidir.

Şekil 13. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 5. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

4'lük kümeler üzerinde uygulanışı;

3/8'lik kümeler üzerinde uygulanışı;

The image displays three musical staves, each with a treble clef and a 3/8 time signature. Above each staff are arrows indicating fingerings and articulation. Below each staff are numbers representing fingerings for specific notes.

Staff 1:

Fingerings: 2, 4 5 6, 6, 2 4 6, 2 3, 6

Staff 2:

Fingerings: 2 3 4, 6, 4 6, 2 3 4 5 6, 2 3 4

Staff 3:

Fingerings: 4, 5, 4 6, 4 5

Beşinci konu kapsamında ise, 3. konudaki 4'lük tartım kümelerinin yanı sıra 3/8'lik tartım kümeleri üzerindeki uygulamalara yer verilmiştir. 5. konuda, 4'lük tartım kümeleri üzerinde tezene tekniği 3. konu kapsamında verilen uygulamayla aynı şekilde devam ettirilmiştir. 3/8'lik uygulamalar ise, noktalı 4'lük, 4'lük, noktalı 8'lik, 8'lik ve 16'lık sürelerden oluşan tartım kümeleri olarak verilmiştir. Bu bölümde 3/8'lik tartım kümeleri üzerinde 6 adet yine birbirine eşit şekilde notaların aldığı süreye göre dolu ve boş ok şekilleri yazılmıştır. Kullanılan ok yönlerinin her biri 16'lık süreyi ifade etmekte olup, 1, 3 ve 5. ok yönleri yukardan aşağıya doğru, 2, 4 ve 6. ok yönleri ise aşağıdan yukarıya doğru olarak gösterilmiştir. Bunun yanı sıra, tartım kümelerinin altına ise, ok şekillerini hizalayacak bir biçimde 1, 2, 3, 4, 5, 6 sayıları boş ok yönlerinin altına gelecek şekilde konulmuştur. Sayma sayıları, tartım kümesi içinde 16'lık süreyi aşan sesler (noktalı 4'lük, 4'lük, noktalı 8'lik, 8'lik) üzerinde, ilk 8'lik süreye tezenenin temasından sonra söylenecek şekilde yazılmıştır. Sayma sayılarının, konu bütünlüğü içinde tezene tekniğinin sistematığı oturtuluncaya kadar tezenenin hareketi yönünde eşit ve sesli bir şekilde söylenmesi öngörülmektedir. Konu ilerledikçe sayma sayılarının yine tezenenin hareketi yönünde sessiz olarak sayılması, belli bir süre sonra ise bu uygulamaların kendiliğinden refleks kazanması beklenmektedir.

Konu 6:

Tartım kümesinin 4'lük ve 3/8'lik süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 16'lık süre olarak belirlenerek aynı yapı içinde 32'lik sürelerle rastlanması durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığına ilişkin uygulamalar *Şekil 14*'te verildiği gibidir.

Şekil 14. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 6. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

1/4'lük tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

4 3 4

3 2 2 3

3/8'lik kümeler üzerinde uygulanması;

4 3 4 6 3 4

2 3 2 4 2 4

Altıncı konuda ise, 5. konudaki uygulamalar aynen devam ederken, 4. konu kapsamındaki tartım kümeleri içinde 32'lik değerlere ara ara rastlanılmasının yanı sıra, 3/8'lik tartım kümeleri içinde de ara ara yer alan 32'lik değerlere rastlanılması durumunda aynı ilave simgeler kullanılmıştır. Tezenenin tele temasının haricinde, bağlama klavyesi üzerinde parmakların tele eşit bir şekilde çarparak veya çekerek ses çıkarmaya yönelik ifadeler tıpkı 4. konu kapsamında verildiği gibi bu konu kapsamında da yer almıştır. 5. konudaki tezene yönler sabit olarak kalmakta, 4. konuda ilave olan 32'lik sürelerin bölüdüğü 16'lık süre içindeki iki 32'lik süreler üzerine bağ işareti konularak 2. sesin bağlı olduğu notanın altında veya üstünde kalma durumu dikkate alınarak uygulamalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda, aynı tel üzerinde her bir tezene vuruşuna isabet eden 16'lık süre içinde iki 32'lik sürenin gelmesi durumunda; birinci 32'lik süreye tezene teması yapılır ve bu yönde tezene hareketine devam ederken, ikinci 32'lik süre tizlerde ise sesin parmakla çarparak, peslerde ise sesin çekerek alınması öngörülmektedir.

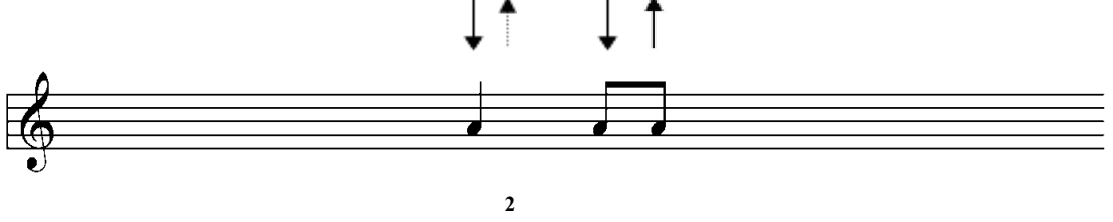
Konu 7:

Tartım kümesinin 4'lük ve 3/8'lik süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 8'lik süre olarak belirlenmesi durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığıyla ilgili uygulamalar **Şekil 15'** de verildiği gibidir.

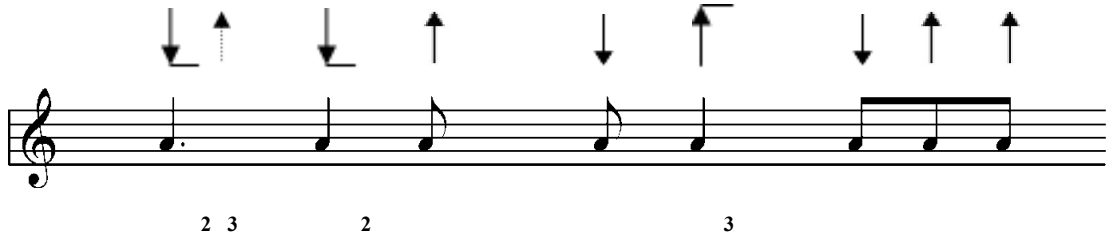
Yedinci ve sekizinci konu kapsamında tartım kümeleri üzerinde kullanılan
↓ işareti, en küçük tezene vuruş yönünün 8'lik süre olarak belirlendiği üçlü kümelede, tezenenin ok yönünde bir 8 lik süresi kadar bekletilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Şekil 15. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 7. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

1/4'lük tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

3/8'lik tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

Yedinci konu kapsamında, tartım kümeleri yine 4'lük ve 3/8'lik olarak belirlenmiştir. Ancak bu tartım kümeleri üzerinde tezene tekniğine ilişkin farklı uygulamalar yapılmıştır. Bu bölümde yapılan uygulamalar, temel bağlama öğretiminden sonra öğretilecek olan tavırlara yönelik bir ön hazırlık niteliğindedir. Bu bölümde tartım kümeleri üzerinde uygulanacak tezene yönleri için en küçük süre olarak 8'lik değer belirlenmiş ve bu değere göre her bir vuruş yönü hazırlanmıştır. Buna göre, 4'lük tartım kümesi üzerinde 2 adet tezene hareketi üst ve alt ok şekilleri olarak verilmiş ve sayma sayıları ise 1, 2 olarak kurgulanmıştır. 3/8'lik tartım kümesinde ise özellikle 7. ve 8. konular kapsamında uygulanacak olan işaretler kullanılmıştır. Üç tane 8'lik sürenin yan yana kullanılması haricinde diğer üçlü tartım kümelerine 2 adet birbirinden farklı ok işareti yazılarak ifade edilmiştir. Bunlardan biri ok yönünde okun uç kısmına çizgi konarak yapılan işarettir ki, bu işaret en küçük tezene vuruş yönünün 8'lik süre olarak belirlendiği üçlü kümeler de, tezenenin ok yönünde bir 8'lik süresi kadar bekletilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Diğerisi ise 4'lük tartım kümeleri üzerinde kullanılan ok işaretleriyle aynı simgeyi göstermektedir. Buna göre 3/8'lik tartım kümesinde kullanılan sayma sayılarında 1, 2, 3 olarak verilmekte ok işaret yönünde beklenen ve boş geçen sesler için bu sayılar sesli bir şekilde söylenmektedir. Üç 8'lik sürenin yan yana verildiği tartım kümeleri

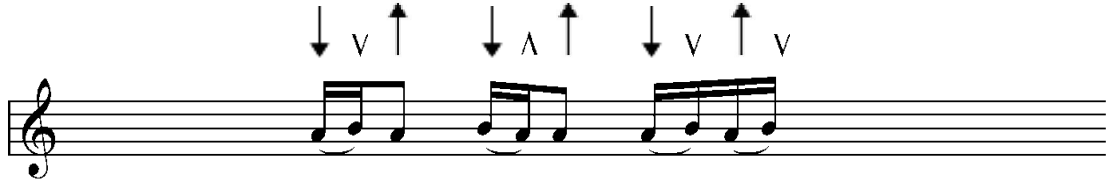
üzerinde ise ok yönlerinin ilki yukarıdan aşağıya doğru, 2 ve 3. ise aşağıdan yukarıya doğru verilmiştir. Bu şekilde uygulama, tezene tekniğinin konu bütünlüğü içindeki sistematığı oluşuncaya kadar tekrarlanması önerilmektedir.

Konu 8:

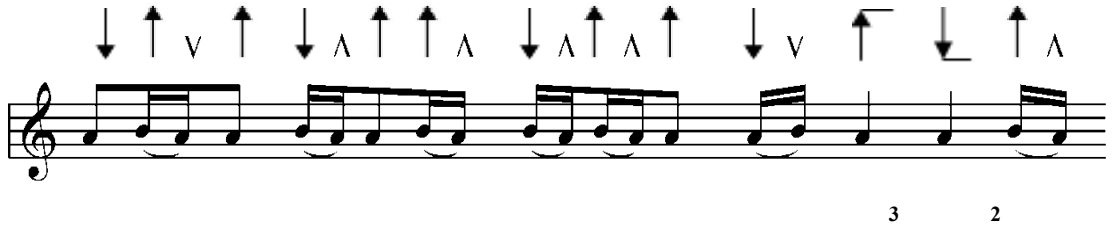
Tartım kümesinin 4'lük ve 3/8'lik süre olarak tanımlanması ve en küçük tezene vuruş yönünün 8'lik süre olarak belirlenerek, aynı yapı içinde 16'lık sürelerle rastlanması durumunda, olası tartım kümeleri üzerinde önerilen tezene tekniği ve sistematığına yönelik uygulamalar *Şekil 16*'daki gibidir.

Şekil 16. Temel Bağlama Öğretiminde Önerilen Tezene Tekniğinin 8. Konu Müfredatı Kapsamında Uygulanması.

1/4'lük tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

3/8'lik tartım kümeleri üzerinde uygulanışı;

Sekizinci konuda ise, 7. konudaki tezene yönleri aynen devam ederken, 8. konu kapsamındaki 4'lük ve 3/8'lik tartım kümeleri içerisinde 16'lık değerlere ara ara rastlanması durumunda ilave simgeler kullanılmıştır. Tezenenin tele temasının haricinde, bağlama klavyesi üzerinde parmakların tele eşit bir şekilde çarparak ve çekerek ses çıkarmaya yönelik ifadeler bu konu kapsamında da yer almıştır. 7. konudaki tezene yönleri sabit olarak kalmakta, 8. konuda ilave olan 16'lık değerlerin bölüdüğü 8'lik süre içindeki iki 16'lık süreler üzerine bağ işareti konularak 2. sesin bağlı olduğu notanın altında veya üstünde kalma durumu dikkate alınarak

uygulamalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda, aynı tel üzerinde her bir tezene vuruşuna isabet eden 8'lik süre içinde iki 16'lık sürenin gelmesi durumunda; birinci 16'lık süreye tezene teması yapılır ve bu yönde tezene hareketine devam ederken, ikinci 16'süre tizlerde ise sesin parmakla çarparak, peslerde ise sesin çekerek alınması öngörülmektedir.

Temel bağlama öğretimi kapsamında öğretilen 8 konu ile ilgili olarak her bir konu kapsamı içinde tezene tekniği ve sistematığı sesli süreler üzerinde gerçekleştirilmesinin yanında sessiz sürelerle de (es-sus) ilişkin bilgiler verilmektedir. Sessiz süreler üzerinde bu tekniğin uygulanmasında ise, konular kapsamında yönler ve sayılar hiçbir şekilde değiştirilmemiş, sessiz sürenin geldiği yerlerde tekniğin boş ok yönleri kendi ekseninde kullanılmıştır.

2. BULGULAR VE YORUM

“Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” adlı tez çalışmasıyla ilgili olarak bulgular ve yorum bölümü, yapılan 3 sınavın değerlendirilmesi ve sonuçlarını içermektedir. Kontrol grubu ve deney grubundaki öğrencilerin, öncelikle her bir sınav içinde yer alan aşamalar dikkate alınarak kişi bazında sonuçları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerden sonra, her bir sınav için genel tespitler yapılmış ve iki farklı gurup içindeki eşdeğer (iki farklı gurup içindeki benzer özelliği taşıyan kişiler) kişiler arasındaki oranlar ortaya konmuştur.

Deneysel çalışmalar kapsamında, araştırmada kullanılacak tezene tekniklerine yönelik belirlemeler yapıldıktan sonra, çalışma örneklemini oluşturmak üzere, 2009-2010 eğitim öğretim döneminde, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Türk Halk Müziği Bölümü'nde temel bağlama dersi alan öğrenciler belirlenmeye çalışılmıştır. Temel bağlama öğretimi kapsamında ikisi kullanılmakta olan tezene tekniğini, diğer ikisi ise önerilen tezene tekniğini kullanmak üzere, gönüllü toplam dört öğrenci seçilmiştir. Bu öğrencilere, öncelikle uygulanacak olan her iki tezene tekniği hakkında da detaylı bilgiler verilmiş ve hangi teknikte çalışmak istedikleri konusunda ise kendi tercihleri göz önünde tutulmuştur. Belirlenen öğrencilerin fiziksel yapıları dikkate alınarak, eğitimde kullanılmak üzere toplam beş

adet yeni bağlama alınmış ve derslerin uygulanacağı mekân ve araç gereçler 2009-2010 eğitim öğretim yılı için hazır hale getirilmiştir.

Bu bölüm, çalışmayla ilgili doğru sonuçların alınabilmesi ve eğitim sürecinin öğrenciler üzerinde aynı düzeyde verim alınabilmesi için büyük bir önem arz etmektedir. Bunun için gerekli koşulların eşit şekilde hazırlanması ve aynı doğrultuda uygulanmasına büyük özen gösterilmiştir.

Bir çalışmada, başarı elde edebilmek için kişinin bireysel yeteneği ve çabasının yanı sıra, öğretim aşamasında kullanacağı tekniğin de önemi büyüktür. Öğretim aşamasında, anlaşılması ya da uygulanabilirliği zor olan teknikler, kişinin bireysel yeteneğini köreltmekte ve çalışma isteğini kırmaktadır. Kuşkusuz ki öğretimde kullanılan her bir yeni teknik, konunun daha doğru kavranması, uygulanabilir olması ve kendi içinde tutarlı olmasını hedeflemektedir. Bu nedenle en anlaşılır, uygulanabilir ve kendi içinde tutarlı ve belli bir sistematığı olan tekniklerin üretilmesi, ilgili alanlara daha faydalı olacaktır. Bu tekniklerin karşılaştırmalı olarak öğrenciler üzerinde denenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile de daha doğru ve sağlıklı bir öğretim süreci gelişecektir.

Bu çalışmayla ilgili olarak ders esnasında konuyu anlama ve doğru bir şekilde uygulamanın yanında, ders dışında da yeterli zamanın ve özenin gösterilmesi hususunda öğrenciler uyarılmıştır. Bu doğrultuda, öğrenilen konular ile ilgili olarak ders dışında da çalışmaların yapılması durumunda, bireyin konuyu algılamasında ve uygulamasında daha kolay gelişim sağlanması hedeflenmiştir. Böylelikle, bireyin algı, kavrama ve uygulamaya yönelik psiko-motor gelişiminin doğru yönde etkileneceği düşünülmüştür.

Deney sürecinin daha objektif yönetilebilmesi ve sonuçlarının sağlıklı bir şekilde alınabilmesi için belirli sınırlamalara ihtiyaç duyulmuştur. Buna göre:

1- Her bir öğrenci için, ders içi zamanlar 50 dakikayla sınırlandırılmış ve 16 haftalık bir ders müfredatı hazırlanmıştır. Uzman eğitici gözetiminde her bir öğrenciye farklı gün ve saatlerde 1. hafta 1. dersten başlamak üzere her bir ders için aynı konular anlatılmış ve bu durum 16. hafta 32. derse kadar devam etmiştir.

2- Ders dışındaki zamanlarda ise her bir öğrencinin kendi grubundaki kişilerle çalışmasına izin verilmiştir. Örneğin: kontrol grubundaki 1. kişi ve 2. kişi birlikte

çalışma yapabilir ve bilgi alışverişinde bulunabilirler. Aynı durum, deney grubundaki 1. kişi ve 2. kişi içinde geçerlidir. Ancak bu durum farklı iki gurup içindeki kişiler arasında (deney grubundaki bir kişinin kontrol grubundaki 1. kişi veya 2. kişi – kontrol grubundaki bir kişinin de deney grubundaki 1. kişi veya 2. kişiyle beraber çalışması) gerçekleşme durumu uygun görülmemiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler, bu durumu iyi bir şekilde değerlendirirken, deney grubundaki öğrencilerin ise aynı durumu sağlıklı bir şekilde değerlendiremediği gözlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler, çalışmanın ilk gününden itibaren birlikte çalışmayla ilgili olarak tam bir uyum sağlamışlardır. Ders saatleri dışındaki zamanları planlı bir şekilde hazırlayıp eksiklikleri giderme konusunda birbirilerine yardım etmişlerdir. Özellikle 1. kişi, 2. kişiye eksikleri konusunda büyük destek olmuştur. Deney grubundaki öğrenciler ise başlangıçta birkaç beraber çalışma yapmış, daha sonraları tekrar bir araya gelmemek için sürekli farklı bahaneler uydurmaya başlamışlardır. Yapı olarak; heyecanlı ve çabuk sıkılğan bir tutum sergileyen bu öğrenciler tüm uyarılara rağmen beraber çalışmayı ret etmişlerdir.

3- Öğrencilerin çalışma durumlarını kontrol altına alabilmek ve dengelemek için de öğrenciden, öğrenilen konuya ilişkin çalışmaların hatasız yapılmış bir görüntülü kaydını bir sonraki derse getirmesi istenmiştir. Getirilen kayıtlar, uzman öğretici tarafından değerlendirilmiş ve eksiklerin giderilmesi için konuya ilişkin bilgiler verilmiştir.

Sınav soruları, jüride bulunan uzman öğretmenler tarafından bilgiye ve beceriye dayalı olmak üzere iki aşamalı olarak hazırlanmıştır. İstatistiksel analizler için kullanılan öğrenci performans değerleri ise; “dönem içinde öğretilen ezgiler ve aynı doğrultuda hazırlanmış tartım ve ezgi deşifresinden oluşturulmuştur. Sınav değerlendirmesi ise, bağlama üzerinde; doğru ses, doğru tartım, ezgisel ve ritmik bütünlük, ilgili tezene tekniğiyle doğru vuruş yönü ve çalma süresi” göz önünde bulundurularak, uzmanlar eşliğinde yapılan üç sınav değerlendirmesinden meydana getirilmiştir.

Her bir sınav dört aşamalı olarak değerlendirilmiş, sınavların birinci aşaması; Öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* sürecinde öğrendiği ilgili

tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki *tartım kümeleri*¹ üzerinde, işaretlemeler yaparak uygulaması şeklinde planlanmıştır. Bu bölümde öğrenciden, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği bilgileri, tartım kümeleri üzerine kalemle yazarak doğru bir şekilde işaretlemesi beklenmiştir. Yazılı kâğıdın jüri üyeleri tarafından değerlendirilmesinde ise her bir tartım kümesi üzerinde yapılan yanlış uygulamalar, kırmızı kalemle işaretlenmiştir. Böylelikle tablolardaki puanlamalar dikkate alınarak değerlendirmeler yapılmıştır.

Sınavların ikinci aşaması; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi şeklinde düşünülmüştür. Bu aşamada ise; öğrenciden, dört adet ezgi ya da etüt çalışmasını doğru bir şekilde icra etmesi beklenmiştir. İcra esnasında yapacağı hatalı uygulamalar için ise tabloda verilen puan değerlendirmesi dikkate alınmıştır.

Sınavların üçüncü aşaması; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlenmesi şeklinde planlanmıştır. Bu aşamada, ritmik yapıdaki tartım kümeleri üzerinde yapılan, ilgili tezene tekniği ve ritmik bütünlük içindeki doğru ve yanlış uygulamalar (+) veya (-) olarak belirtildikten sonra tabloda verilen puanlamalara göre değerlendirilmiştir.

Sınavların dördüncü aşaması; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlenmesi şeklindedir. Bu aşamada ise, ezgilerin çözümlenmesi esnasında yapılan, ilgili tezene tekniği, ezgisel ve ritmik bütünlük içindeki doğru ve yanlış uygulamalar, tartım kümeleri üzerinde (+) veya (-) olarak belirtildikten sonra tablolarda verilen puanlamalara göre yapılmıştır.

Her sınav öncesi, iki tane deneme sınavı yapılarak öğrencilerin sınava yönelik heyecanları dengelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, her sınava giriş için guruplar

¹ Tartım kümesi; 1. sınav için, ikilik süre içindeki farklı süre dağılımlarının oluşturduğu bütünlük, 2. ve 3. sınav için ise 1/4'lük süre ve 3/8'lik sürelerin içindeki farklı süre dağılımlarının oluşturduğu bütünlük olarak değerlendirilmiştir.

arasında farklı sıralamalar yapılmıştır. Örneğin; birinci sınavda kontrol grubu öğrencileri birinci ve ikinci sırada sınava alınmış, ikinci sınavda ise deney grubu öğrencileri birinci ve ikinci sırada sınava girmiştir. Üçüncü sınavda ise öğrenciler bir kontrol grubundan ve bir deney grubundan olmak üzere karma bir şekilde sınava alınmışlardır.

2.1. KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN TEMEL BAĞLAMA EĞİTİMİNDE YER ALAN BAŞLANGIÇ DÜZEYİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Birinci sınavda öğrencilere ders ve hazırlık süreciyle bağlantılı olarak, *temel bağlama öğretiminde* temel başlangıcı oluşturan; 2'lik, 4'lük, 8'lik ve 16'lık birim değerlerde, buselik, uşşak ve hüseyni dizileri ve 4/4'lük ölçülerden oluşan ezgisel yapılara ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bu sınavda ses aralığı, bağlamanın 1. (alt) teli başlangıç sesi olan 'la 2' sesiyle, aynı tel üzerinde altılısı olan 'fa 2' sesi arasında bir denge kurularak belirlenmiştir. Sınavla ilgili olarak özellikle 1. sınavda herhangi bir zaman kıstası getirilmemiştir. Öğrencilere, bu sınavın her bir aşaması ve alt aşamalarında, kendilerini hazır hissettikleri andan itibaren uygulamaya geçmeleri belirtilmiş ve ön hazırlıklar da bu doğrultuda gerçekleşmiştir.

Deneysel süreçte, öğrenciler üzerinde yapılan 1, 2 ve 3. sınavların alt aşamalarının bireysel sonuçlarına ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı tablolarda kullanılan kısaltmalar aşağıda verildiği gibidir:

Tabloda kullanılan kısaltmalar:

1E1: 1. Aşama Sınavı 1. Ezgi

1E2: 1. Aşama Sınavı 2. Ezgi

2E1: 2. Aşama Sınavı 1. Ezgi

2E2: 2. Aşama Sınavı 2. Ezgi

2E3: 2. Aşama Sınavı 3. Ezgi

2E4: 2. Aşama Sınavı 4. Ezgi

3R1: 3. Aşama Sınavı 1. Ritmik Yapı (Tartım Kümesi)

3R2: 3. Aşama Sınavı 2. Ritmik Yapı (Tartım Kümesi)

3R3: 3. Aşama Sınavı 3. Ritmik Yapı (Tartım Kümesi)

3R4: 3. Aşama Sınavı 4. Ritmik Yapı (Tartım Kümesi)

4E1: 4. Aşama Sınavı 1. Ezgi

4E2: 4. Aşama Sınavı 2. Ezgi

4E3: 4. Aşama Sınavı 3. Ezgi

4E4: 4. Aşama Sınavı 4. Ezgi

Birinci sınav kapsamında öğrencilerin hem kişi bazında, hem de genel olarak değerlendirmelerinin yapıldığı aşamalar ve sonuçları tablolar eşliğinde verilmiştir. Buna göre kontrol grubu 1. kişinin 1. sınava ilişkin değerlendirilmesi **Tablo 4'**de verildiği gibidir.

Tablo 4. Kontrol Grubu 1. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Kontrol Gurubu 1. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı															
Etüdün Puanı	4	4	8	8	8	8	2	4	6	8	4	8	12	16	100
Kazanılan Puan	4	4	8	8	8	8	2	4	5	6	4	7	7	9	84
Başarı Yüzdesi	%100		%100				%85				%67,5				%84
Kaybedilen puan	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	1	5	7	16

Yedi haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 1. sınavda, kontrol grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen 1. kişi, sınavın 1. aşamasında ve 2. aşamasında, hiç hata yapmadan % 100'lük bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 20 puan üzerinden 17 puan alarak % 85'lik bir başarı göstermiştir. Aynı kişi sınavın 4. aşamasından ise 30 puan üzerinden 17 puan alarak % 67,5'lik bir başarı sergilemiştir. Böylece, kontrol grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen olarak belirlenen 1. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 1. sınavdan 84 puan alarak ilgili sınavı 16 puan kayıpla tamamlamıştır.

Kontrol grubu 2. kişinin 1. sınavına ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 5**'teki gibidir.

Tablo 5. Kontrol Grubu 2. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Kontrol Gurubu 2. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı	4	4	8	8	8	8	2	4	6	8	4	8	12	16	100
Etüdün Puanı	4	4	8	7	0	5	2	1,5	4,5	4,5	4	2	3	2	51,5
Kazanılan Puan	% 100		% 70				% 62,5				% 27				% 51,5
Başarı Yüzdesi	-	-	-	1	8	3	-	2,5	1,5	3,5	-	6	9	14	48,5
Kaybedilen puan															

Yedi haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 1. sınavda, kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 32 puan üzerinden 22 puan alarak % 70'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 20 puan üzerinden 12,5 puan alarak bu aşamadan % 62,5'lik bir başarı kazanmıştır. Son olarak sınavın 4. aşamadan ise 30 puan üzerinden 9 puan alarak bu aşamada da % 27'lik bir başarı elde etmiştir. Böylece kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 1. sınavdan 51,5 puan alarak ilgili sınavı 49,5 puan kayıpla tamamlamıştır.

Deney grubu öğrencilerinden 2. kişinin 1. sınavına ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 6**'da verilmiştir.

Tablo 6. Deney Grubu 2. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Deney Gurubu 2. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı	4	4	8	8	8	8	2	4	6	8	4	8	12	16	100
Etüdün Puanı	4	4	7	8	8	8	2	3,5	6	8	2	6	8	8	82,5
Kazanılan Puan	% 100		% 96,875				97,5				% 60				% 82,5
Başarı Yüzdesi	-	-	1	-	-	-	-	0,5	-	-	2	2	4	8	17,5
Kaybedilen puan															

Yedi haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 1. sınavda, deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, sınavın 1. aşamasından tam puan almıştır, 2. aşamasından ise 32 puan üzerinden 31 puan alarak, % 96,87'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 20 puan üzerinden 19.5 puan alarak bu aşamadan % 97,5'lik bir başarı kazanmıştır. Aynı kişi 4. aşamadan ise 30 puan üzerinden 14 puan alarak bu aşamada da % 60'lık bir başarı elde etmiştir. Böylece deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 1. sınavdan 82,5 puan alarak ilgili sınavı 17,5 puan kayıpla tamamlamıştır.

Deney grubu 1. kişinin 1. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 7**'de verildiği gibidir.

Tablo 7. Deney Grubu 1. Kişinin 1. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Deney Gurubu 1. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı															
Etüdün Puanı	4	4	8	8	8	8	2	4	6	8	4	8	12	16	100
Kazanılan Puan	4	4	8	8	8	7	2	4	6	8	3	4	9	10	85
Başarı Yüzdesi	% 100		% 96,875				% 100				% 65				% 85
Kaybedilen puan	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	4	3	6	15

Yedi haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 1. sınavda, deney grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen 1. kişi, sınavın 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 32 puan üzerinden 31 puan alarak, % 96,875'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 20 puan üzerinden 20 tam puan alarak bu aşamadan % 100'lük bir başarı kazanmıştır. Son olarak sınavın 4. aşamadan ise 30 puan üzerinden 16 puan alarak bu aşamada da % 65'lik bir başarı elde etmiştir. Böylece deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 1. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 1. sınavdan 85 puan alarak ilgili sınavı 15 puan kayıpla tamamlamıştır.

Birinci sınava ilişkin olarak ortaya çıkan bu bireysel sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi için bu sınava yönelik aşağıda verilen alt problemler oluşturulmuştur. Buna göre:

5. İlk defa karşılaşılan ezgi yapısı üzerinde yazılı olarak işaretlemelerin uygulanması,
6. Derslerde öğretilen eserlerle ilgili seçilmiş çalışmaların icrası,
7. Karşılaşılan ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması,
8. Karşılaşılan ezgisel-ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması yapıldığında, öğrenciler üzerinde ne tip sonuçlar ortaya çıkmaktadır? şeklinde oluşturulmuştur. Bu alt problem doğrultusunda 1. sınavın aşamaları değerlendirildiğinde;

2.1.1. Başlangıç Düzeyi Teori Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Birinci sınavı oluşturan aşamalar öğrenciler üzerinde genel olarak değerlendirildiğinde: Sınavın 1. aşamasında öğrencilere, ilk defa karşılaştıkları; dört ölçülük ve 4/4' lük ritmik yapı içinde ezgisel bir eserden oluşan ve farklı zorluk derecelerinden meydana gelen iki adet soru verilmiştir. Öğrencilerden bu ezgi çalışmaları üzerinde, her grubun öğrendiği teknikle ilgili bilgileri, kalemle yazarak doğru bir şekilde işaretlemeler yapmaları beklenmiştir.

Bu sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasında elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin, öğretilen konularla ilgili istenen uygulamaları doğru yaptıkları ve bu aşamada katılan tüm öğrencilerin % 100'lük bir başarı sağladıkları gözlenmiştir.

Tablo 8'de bu sınavın 1. aşamasına yönelik sonuçlar değerlendirildiğinde:

Tablo 8. Birinci Sınavın 1. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

1. Sınavın 1. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	8	8	% 100	-
DG 1. Kişi	8	8	% 100	
KG 2. Kişi	8	8	% 100	-
DG 2. Kişi	8	8	% 100	

Bu aşamada 4 öğrencide kendilerinden beklenen uygulamaları doğru bir şekilde yerine getirmişlerdir. Verilen ezgi üzerindeki sembollerin, tüm öğrenciler tarafından doğru bir şekilde işaretlendiği tespit edilmiştir.

Birinci sınavın 1. aşamasında öğrenciler arasında puan farkının oluşabileceği düşünülmemiştir. Bu aşamayla ilgili olarak sonuçlar değerlendirildiğinde de bu beklenti doğrulanmıştır. Öğrencilerin hepsi de tam puan almışlardır.

2.1.2. Başlangıç Düzeyi Ders İçi Öğrenilen Ezgi Çalışmalarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu aşamada ise öğrencilerden, temel başlangıç süresince ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmaları içinden jüri tarafından seçilmiş; 4/4' lük, buselik, uşşak ve hüseyni dizilerinden oluşan dört adet ezgi ya da etüt çalışmasını, öğrenilen teknikler doğrultusunda doğru bir şekilde icra etmeleri beklenmiştir. Buna göre: **Tablo 9**'da 1. sınavın 2. aşamasına yönelik olarak eşdeğer öğrencilerin karşılaştırmalı olarak sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 9. Birinci Sınavın 2. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

1. Sınavın 2. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	32	32	% 100	%3,125 KG lehine
DG 1. Kişi	32	31	%96,875	
KG 2. Kişi	32	20	%70	%26,875 DG lehine
DG 2. Kişi	32	31	%96,875	

İlgili tezene teknikleriyle öğrenilen ezgi çalışmalarının, sunulan performansla değerlendirildiği 2. aşama sınavında; kontrol grubunda yer alan ve daha önceden belli bir düzeyde bağlama çalabilen 1. kişi, % 100'lük bir başarı göstermiştir. Eşdeğer durumda deney grubundaki 1. kişinin ise % 96,875'lik bir başarı elde ettiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan, kontrol grubunda, ilk defa bağlama çalan 2. kişi

%70'lik bir başarı sergilerken, deney grubundaki eşdeğer 2. kişinin % 96.875'lik bir başarı elde ettiği gözlenmiştir. Buna göre: bu aşamada, önceden bağlama çalabilen öğrenciler arasındaki % 3,125 başarı farkı kontrol grubundaki 1. kişinin lehine gözlenirken, ilk defa bağlama çalan öğrenciler arasındaki fark ise % 26,875 deney grubundaki 2. kişinin lehine sonuçlanmıştır.

Birinci sınavın 2. aşamasında, öğrencilerin sınav sürecine kadar olan zamandaki hazırlık aşaması ve sınav esnasında yaşadıkları heyecan faktörleri nedeniyle farklı sonuçlar gözlenmiştir. Buna göre her bir öğrenci üzerinde ayrı bir değerlendirme yapıldığında:

Kontrol grubunda 1. öğrencinin bu aşamayla ilgili olarak, ders esnasında ve hazırlık safhasında, gerek sakinliği ve gerekse ders çalışma disiplini karşı gösterdiği özen sayesinde, kendinden beklenenin üzerinde bir durum sergilemiştir. Kontrol grubundaki arkadaşı 2. kişiyle iyi bir çalışma birlikteliği sağlayan 1. kişi, verilen ödevlerle ilgili sorumluluğu da tam olarak yerine getirmiştir. Sınav aşamasında ise zamanı iyi kullanmış ve beklenen performansı yerine getirerek bu aşamadan tam not almıştır.

Kontrol grubundaki 2. kişi de ders esnasında ve hazırlık safhasında ders çalışma disiplinine karşı gösterdiği özen sayesinde, beklenen performansı yerine getirmiştir. Bu süreç içerisinde grup arkadaşı 1. kişiyle iyi bir birliktelik yakalamış, verilen ödevler konusunda sorumluluğunu yerine getirmek için gerekli özeni gösterdiği gözlemlenmiştir. Ancak, dersler esnasında gösterdiği tüm çabalara rağmen, ilerlemeye yönelik beklenen başarı sağlanamamıştır. Öğrenciden ezgilerin tekrarı istendiğinde, performans esnasında genellikle takılmaların yaşandığı saptanmıştır. Bu durum 2. aşama sınavında da gözlenmiş ve öğrenci verilen 4 ezgi üzerinden; 1E1'den 8 tam puan, 1E2'den 7, 1E3'ten 0 ve 1E4'ten ise 5 puan almıştır.

Deney grubundaki 1. kişi ise ders esnasında gerekli titizliği göstermiş, ancak hazırlık safhasında ödevlerine karşı özen göstermede zaman zaman çeşitli bahaneler üreterek beklenen gayreti sağlayamamıştır. Ayrıca, grup arkadaşı 2. kişiyle de beraber çalışma konusunda ortak bir birliktelik kuramamıştır. Daha önceden bağlama çalabilmesi ve farklı tekniklerde eğitim almış olmasına rağmen, ezgilerin çalışılması

esnasında algılamada çok büyük bir zorluk çektiği gözlenmemiştir. Yapı olarak heyecanlı bir tutum sergileyen 1. kişi, sınav esnasında da bu durumunu koruyamamış ve 1E4'ten 7 puan alarak 1 puanlık kayıp ortaya çıkmıştır.

Deney grubundaki 2. kişi ise ders esnasında gerekli titizliği göstermiş, ancak hazırlık safhasında ödevlerine karşı özen göstermede bu kişi de çeşitli bahaneler ürettiği için beklenen gayreti sağlayamamıştır. Ayrıca, grup arkadaşı 1. kişiyle de beraber çalışma konusunda ortak bir birliktelik kuramamıştır. Yapı olarak heyecanlı bir tutum sergileyen 2. kişi, sınav esnasında da bu durumunu koruyamamış ve bu aşamadaki 1E1'den 7 puan alarak 1 puanlık kayıp ortaya çıkmıştır.

Sınavın ikinci aşaması, genelde öğrencilerin ön hazırlığıyla ilgili durumlarını ortaya koyduğu için bu aşamada çalışmalarına özen gösteren ve heyecan durumunu dengeleyen öğrencilerin daha başarılı sonuçlar ortaya koyacağı beklenmiştir. Bu aşamayla ilgili olarak, kontrol grubunda 2. kişi haricinde diğer kişilerin bu beklentiyi karşıladıkları tespit edilmiştir.

2.1.3. Başlangıç Düzeyinde İlk Defa Karşılaşılan Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Birinci sınavın 3. aşamasında ise öğrencilere, temel başlangıç süresince öğrendiği tezene tekniğiyle ilgili olarak, ilk defa karşılaştıkları; 4/4'lük ölçüde ve bunun yanı sıra, ölçü sayıları ve zorluk dereceleri birbirinden farklı (bir ölçü, iki ölçü, üç ölçü ve dört ölçü), aynı seslerden oluşan dört adet etüt çalışması verilmiştir. Onlardan öğrendikleri tezene teknikleri doğrultusunda bu ritmik yapılar içindeki tartım kümeleri üzerinde doğru uygulamalar yaparak çözümlenmeleri beklenmiştir. Buna göre: 1. sınavın 3. aşamasının öğrenciler üzerinde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi *Tablo 10*'da verilmiştir.

Tablo 10. Birinci Sınavın 3. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

1. Sınavın 3. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	20	17	% 85	%15
DG 1. Kişi	20	20	%100	DG lehine
KG 2. Kişi	20	12.5	%62.5	%35
DG 2. Kişi	20	19.5	%97.5	DG lehine

Bu aşamada, guruplar arasındaki başarı dağılımlarında farklılıklar gözlenmiştir. Kontrol grubundaki 1. kişi, % 85’lik başarı edinmiş, eşdeğer deney grubundaki 1. kişi ise % 100’lük bir başarı sergilemiştir. Bunun yanı sıra, yine kontrol grubunda 2. kişi % 62,5 başarı elde ederken, deney grubundaki 2. kişinin ise % 97.5’lik bir başarı sergilediği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin en temel sesler üzerinde öğrendikleri teknikleri uygulamaya çalıştıkları bu aşamada; teorik bilgilerin yanı sıra, tartım kümeleri üzerinde; süre, yön ve dikkatleri ölçülmekte, aynı zamanda, verilen ritmik yapılar üzerinde, öğrenilen tekniklerin çözümlenmeye etkisi de saptanmaya çalışılmaktadır. Bu aşamayla ilgili olarak öğrenciler arasında belirgin farklılıkların ortaya çıkması beklenmiştir.

Kontrol grubunda 1. kişinin, sınav sürecine kadar geçmişten de gelen bilgi ve birikiminin yardımıyla, bu aşamada çok zorluk çekmediği gözlemlenmiştir. Çalışmalar esnasında da tertipli ve düzenli oluşu hata yapma riskini aza indirmişdir. Bu kişinin, sınav aşamasında özellikle ölçü sayısı uzun olan 3 ve 4 ölçülük ritmik yapılarda hata yaptığı tespit edilmiştir.

Kontrol grubunda 2. kişinin ise ders esnasında konuyu anlamada herhangi bir sıkıntı çekmediği, ancak uygulama esnasında zorlandığı tespit edilmiştir. Ritmik yapılar üzerinde uygulama yapılırken, verilen zaman içinde genelde başarısız olunmuştur. Başarı, aynı ritmik yapılar üzerinde çoklu tekrardan (birkaç kez denendikten) sonra ezber yapılarak elde edilmeye çalışılmıştır. 2. kişi ders esnasında konu anlamada ve uygulamada çok dikkatli olmasına rağmen mutlak bir başarı sağlayamamıştır. Ders dışında 1. kişiyle birlikte özenle çalışarak bu durumu

iyileştirmeye çalışmıştır. Ancak sınav esnasında bu aşamayla ilgili uygulamaları yaparken de yine kayda değer bir başarı sağlayamamıştır. Öğrencinin sakin ve rahat bir tutum sergilediği bu aşamada özellikle 3R2, 3R3 ve 3R4 gibi ritmik yapılar üzerinde hatalı uygulamaların çok sık yapıldığı gözlenmiştir.

Deney grubunda 2. kişi, ders esnasında konuyu anlamada ve uygulamada herhangi bir zorluk yaşamamıştır. Öğrenci derste rahat anladığını düşündüğü için ders dışı çalışmalar esnasında 1. kişiyle beraber çalışmayı ret etmiştir. Bu sebeple ders dışında özenli bir çalışma sergileyememiştir. Ancak sınav aşaması sırasında öğrenci tek bir hata yapmış ve beklenen başarıyı elde edememiştir. Kaybedilen puanında 2. kişinin heyecanından ve dikkatsizliğinden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Çünkü bu aşamada ilgili teknikle ilgili olarak puan kaybı beklenmemektedir.

Deney grubunda 1. kişi ise ders esnasında, konuyu anlamada ve konuyla ilgili uygulamalar yaparken önemli bir zorluk yaşadığı gözlenmemiştir. Bu öğrenci de konuyu derste rahat anladığını ve uygulayabildiğini düşündüğü için ders dışı çalışmalar esnasında 2. kişiyle beraber çalışmayı ret etmiştir. Bu sebeple ders dışında özenli bir çalışma sergileyememiştir. Ancak sınav aşaması sırasında öğrenci tek bir hata bile yapmamıştır. Zira sınavın bu aşamasında öğrenilen teknikle ilgili olarak herhangi bir puan kaybı beklenmemektedir.

Sınavın 3. aşamasında deney grubundaki öğrencilerin beklenen hedefi gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise sınavdan aldıkları başarı oranları düşük olmasına rağmen, beklenenin üzerinde bir durum sergiledikleri tespit edilmiştir.

2.1.4. Başlangıç Düzeyinde İlk Defa Karşılaşılan Ezgisel ve Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilere 4. Aşama sınavında, *temel bağlama öğretimi* içindeki temel başlangıç süresince öğrendiği tekniğe yönelik olarak, ölçü sayıları ve zorluk dereceleri birbirinden farklı (bir ölçü, iki ölçü, üç ölçü ve dört ölçü), 4/4' lük ritmik yapıda, uşşak ve hüseyini dizilerinden oluşan, dört adet ritmik ve ezgisel çalışma verilmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerden öğrenilen teknikle, ilk defa gördükleri bir

ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulama yaparak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapmaları öngörülmüştür. **Tablo 11**'de 1. sınavın 4. aşamasına yönelik olarak öğrenciler üzerinde karşılaştırmalı sonuçları verilmiştir.

Tablo 11. Birinci. Sınavın 4. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

1. Sınavın 4. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	40	27	% 67,5	%1,5
DG 1. Kişi	40	26	% 65	KG lehine
KG 2. Kişi	40	11	%27	%35
DG 2. Kişi	40	24	%60	DG lehine

Bu aşamada da öğrenciler arasındaki dağılıma bakıldığında; kontrol grubundaki 1. kişi % 67,5'lik bir başarı sergilerken, eşdeğeri deney grubundaki 1. kişi % 65'lik bir başarı göstermiştir. İlk defa çalan gruplar arasında ise kontrol grubundaki 2. kişi % 27'lik bir başarı gösterirken, deney grubundaki 2. kişi % 60 oranında bir başarı sergilemiştir.

Öğrencilerin, zorluk dereceleri birbirinden farklı ezgiler üzerinde, öğrendikleri teknikleri uygulamaya çalıştıkları bu aşamada; teorik bilgilerin yanı sıra, tartım kümeleri üzerinde; süre, tezene yönleri, doğru ses baskısı ve dikkatleri ölçülmekte, aynı zamanda, verilen ezgisel yapılar üzerinde öğrenilen tekniklerin çözümlenmeye etkisi de saptanmaya çalışılmıştır.

Birinci sınavın 4. aşaması, öğrenciler arasındaki farkların belirgin bir şekilde ortaya konması açısından önemlidir. Bu aşamada öğrencilerin öğrendiği ilgili tezene tekniğinin çözümlenmeye etkisinin yanı sıra kişisel heyecan faktörlerinin de önemli derece de etken olduğu gözlenmiştir. Bu bölümdeki heyecan faktörleri; ezginin dizisinin veya ritmik yapısının iyice algılanmadan çözümlenmeye geçilmiş olması gibi etkenlerdir. Buna göre:

Kontrol grubunda 1. kişinin, sınavın genelinde gösterdiği başarıyı özellikle bu aşamada otaya koyamadığı tespit edilmiştir. Bu aşamaya geçildiği ana kadar sakin bir yapıya sahip olduğu gözlenen 1. kişinin, özellikle bu aşamada heyecanlandığı saptanmıştır. Ders esnasında da bu aşama ile ilgili çalışmalar yapıldığında benzer durumlar gözlenmiştir. Ancak öğrencinin bu durumu iyileştirmek için ders dışında 2. kişiyle de çalışarak düzeltmeye çalıştığı tespit edilmiştir. İlgili teknikle ezgileri çözümleme aşamasında, çoklu tekrardan (ezber yaparak) sonra çözümleme yapabildiği tespit edilmiştir. Bu aşamada özellikle 3 ve 4 ölçülü ezgisel yapılar içinde büyük puan kaybettiği saptanmıştır. 1. kişi zamanı diğerlerine göre daha fazla kullanmış olmasına rağmen, ezgisel bütünlüğü çözümleme aşamasında ise iyi bir sonuç elde edememiştir.

Kontrol grubundaki 2. kişi ise, 1. sınavın 4. aşamasında başarısız bir durum ortaya koymuştur. Ders esnasında da bu aşamayla ilgili çalışmalar yapılırken, öğrencinin çözümlemeyle ilgili sıkıntıları olduğu saptanmıştır. Öğrendiği ilgili tezene tekniğini özellikle ezgilerin çözümlenmesi amaçlanan bu aşamada gerçekleştiremediği gözlemlenmiştir. İlgili teknikle ezgileri çözümleme aşamasında, çoklu tekrardan sonra çözümleme yapabildiği tespit edilmiştir. Bu aşamada öğrenci sadece bir ölçülük yapılar üzerinde başarılı olmuş, 2, 3 ve 4 ölçülü ezgisel yapılarda ise aynı başarıyı gösterememiştir.

Deney grubunda 2. kişi, 1. sınavın 4. aşamasıyla ilgili olarak ders esnasında bu aşamaya yönelik sergilediği başarılı tutumu, sınav esnasında gösterememiştir. Sınavın başlangıcından itibaren heyecanlı bir tutum sergileyen 2. kişinin, özelliklede zamanı doğru kullanamadığı ve çok aceleci davrandığı gözlemlenmiştir. Öğrencinin bu aşamayla ilgili olarak kendine olan aşırı güveni, sınav esnasındaki dikkatsizliği ve aşırı heyecanı nedeniyle beklenen başarı gerçekleşmemiştir. 1, 2, 3 ve 4 ölçülü bütün ezgisel yapılarda hata yaptığı gözlemlenmiştir.

Deney grubundaki 1. kişi de 1. sınavın 4. aşamasından beklenen başarıyı ortaya koyamamıştır. Bu aşamayla ilgili olarak ders esnasında algı ve uygulamada herhangi bir sıkıntı yaşamayan 1. kişinin, sınav esnasında heyecana bağlı dikkatsizliği yüzünden başarılı olamadığı gözlemlenmiştir. 1, 2, 3 ve 4 ölçülü ezgisel yapıların tümünde de hatalar yaptığı tespit edilmiştir.

Sınavın 4. aşamasında, öğrencilerin ders esnasında gösterdikleri başarı oranları, kontrol grubundaki 2. kişi haricinde diğerlerinde beklenen oranda çıkmadığı gözlenmiştir. Deney grubundaki 1. kişiden bu aşamayla ilgili beklenen en düşük oran % 85 iken, sınav esnasındaki heyecanı ve dikkatsizliği yüzünden bu oran % 65 seviyesinde kalmıştır. Aynı beklenti 2. kişi içinde % 80 olarak düşünülmüş, ancak bu kişide % 60 seviyesinde kalmıştır. Kontrol grubundaki 1. kişi için bu beklenti % 65 olarak düşünülmüş, ancak bu kişi % 67,5 olarak beklenenin üzerinde bir başarı gösterdiği tespit edilmiştir.

Birinci sınavla ilgili olarak, sınav öncesinde öğrenciler arasında çok büyük farkların olabileceği beklenmemiştir. Bu sınavda, ritmik ve ezgisel yapılar içinde kullanılan tartım kümelerini oluşturan değerlerin, özellikle algılamada büyük bir zorluk yaratmayacağı düşünülmüştür. Benzer tartım kümelerinin Temel Müzik Solfeji ve Teorisi I ve Türk Müziği Solfej ve Teorisi I derslerinde de sıklıkla karşılaşılması, öğrencinin algıda ve uygulamada güç duruma düşmesini engellemiştir. Özellikle deney grubu öğrencilerinin solfej eğitimi esnasında tartım kümeleri üzerinde kazandıkları el vuruşlarını bağlama öğretimi esnasında tezene tekniğinde de aynı şekilde uygulamaları, öğrenciler üzerinde bir avantaj sağlamıştır. Kontrol grubundaki öğrenciler ise her hareketlerini notanın değeri içinde bekleyerek sağlamaya çalışmışlardır. Özellikle 2. kişinin ezgisel yapı üzerinde uygulama yapması esnasında, genel bir zorlanma hissi gözlenmiştir. Böylelikle bu durumun, bağlama ile solfej eğitimindeki vuruş yönüyle tam bir paralellik sağlamadığı, aynı avantajın kontrol grubundaki öğrenciler için de geçerli olduğundan söz edilmesi güç olabilir.

Kontrol grubundaki öğrencilerin, ders esnasında konuyu anlamada herhangi bir sıkıntı çekmezken, yeni bir eseri çözümlene sırasında genelde zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu guruptaki öğrencilerin, eseri çözümlerken çoklu bir uygulama yaptıktan sonra çalabildikleri gözlemlenmiştir. 1. kişi geçmişteki tecrübesine dayanarak bu çözümlmeyi daha çabuk yerine getirirken, 2. kişi ise başlangıç aşamasında olduğu için çözümlene aşamasında zorlanmış ve daha geç yerine getirebilmiştir. Ancak guruptaki öğrencilerin disiplinli, özverili ve beraber çalışmaları bu durumu aza indirmiş, kendilerinden beklenenin üzerinde bir başarı gösterdikleri saptanmıştır.

Deney grubundaki öğrencilerin ise; gerek konuyu anlamada gerekse konuyla ilgili ezgiler üzerinde çözümlene yaparken çok fazla zorlanmadıkları tespit edilmiştir. Ancak, 1. öğrencinin geçmişteki tecrübeleri yüzünden edindiği alışkanlıklar (önceden öğretilen tezene teknikleri), başlangıçta öğrenciyi yeni teknik üzerinde biraz zorlarken, kısa sürede bu durum aynı kişinin lehine çevrilmeye ve öğrencinin yeni tekniğe adaptasyonu sağlanmaya çalışılmıştır. 2. öğrenci ise yeni başladığı için tekniği anlamada çok zorlanmamıştır. Ancak, bu gruptaki öğrenciler ders dışında kalan zamanda birlikte sağlıklı bir ortam kuramadıkları için ders dışında gerçekleşmesi gereken çalışmalar konusunda zaman zaman aksaklıklar yaşamışlardır.

Birinci sınavda, öğrenciler arasındaki farkların ortaya çıkması beklenen aşamalar, 3. ve 4. aşamalarıdır. Bu aşamalar, öğrenilen tekniklerin çözümlenmeye sağladığı katkının ortaya konması açısından da son derece önemlidir. İlk defa gördükleri bir ritmik veya ezgisel yapı üzerinde ilgili tekniklerin en kolay uygulanabilirliğinin ölçüldüğü bu aşamalarda, ilk defa bağlama çalan 2. kişiler arasında önemli derecede bir puan farkının ortaya konduğu gözlenmiştir. 3. ve 4. aşamalarda deney grubu 2. kişinin, kontrol grubu 2. kişiye oranla daha yüksek bir puan aldığı tespit edilmiştir. Daha önceden belli bir seviyede bağlama çalan 1. kişiler arasında ise, 3. aşamada deney grubu 1. kişinin, kontrol grubu 1. kişiye oranla daha yüksek bir puan aldığı, 4. aşamada ise bu kişiler arasında önemli sayılabilecek bir farkın ortaya çıkmadığı gözlenmiştir.

2.2. KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE YER ALAN ORTA DÜZEYE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

İkinci sınavda, öğrencilere ders ve hazırlık süreciyle bağlantılı olarak, *temel bağlama öğretiminde* orta düzeyi oluşturan; 4'lük, 8'lik, 16'lık ve 32'lik birim değerlerde, hüseyni, kürdi, hicaz ve nikriz dizileri ve 4/4, 7/8, 8/8 ve 9/8'lik ölçülerden oluşan ezgisel yapılara yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu sınavda ses aralığı bağlamanın 1. (alt) teli başlangıç sesi olan 'la 2' sesiyle aynı tel üzerinde oktav ses olan 'la 3' sesi arasında bir denge kurularak belirlenmiştir. 2. sınavda her

bir sınav aşaması ve bu aşamalar içindeki alt aşamalara yönelik olarak belirli bir zaman kıstası getirilmiştir. Sınav öncesi ön hazırlıklar da bu zaman kıstasları uygulanarak yapılmıştır.

İkinci sınav kapsamında öğrencilerin hem kişi bazında, hem de genel olarak değerlendirmelerinin yapıldığı aşamalar ve sonuçları tablolar eşliğinde verilmiştir. Buna göre deney grubu 1. kişinin 2. sınava ilişkin değerlendirilmesi **Tablo 12**'de verildiği gibidir.

Tablo 12. Deney Grubu 2. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Deney Grubu 2. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı															
Etüdün Puanı	6	6	8	8	8	8	1,5	4	4,5	8	4	6	12	16	100
Kazanılan Puan	6	6	7,5	6	4,5	5	1,5	3,5	4,5	8	4	3	8,5	15	83
Başarı Yüzdesi	% 100		% 71,875				% 97,22				% 80,2632				% 83
Kaybedilen puan	-	-	0,5	2	3,5	3		0,5	-	-	-	3	3,5	1	17

Altı haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 2. sınavda, deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, sınavın 1. aşamasından yine tam puan aldığı, 2. aşamasından ise 32 puan üzerinden 23 puan alarak % 71,875'lik bir başarı elde ettiği gözlenmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 18 puan üzerinden 17,5 puan alarak bu aşamadan % 97,22'lik bir başarı kazanmıştır. Aynı kişi 4. aşamadan ise 38 puan üzerinden 31,5 puan alarak bu aşamada da % 80,2632'lik bir başarı elde etmiştir. Böylece deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 2. sınavdan 83 puan alarak ilgili sınavı 17 puan kayıpla tamamlamıştır.

Deney grubu 1. kişinin 2. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 13**'teki gibidir.

Tablo 13. Deney Grubu 1. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Deney Gurubu 1. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdü Adı	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdü Puanı	6	6	8	8	8	8	1,5	4	4,5	8	4	6	12	16	100
Kazanılan Puan	6	6	7,5	7	4,5	4,5	1,25	3,75	4,5	6,75	3,5	4	7	9,5	75,75
Başarı Yüzdesi	% 100		% 73,4375				% 90,277778				% 63,1579				% 75,75
Kaybedilen puan	-	-	0,5	1	3,5	3,5	0,25	0,25	-	1,25	0,5	2	5	6,5	24,25

Altı haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 2. sınavda, deney grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen 1. kişi, sınavın 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 32 puan üzerinden 23,5 puan alarak, % 73,4375'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 18 puan üzerinden 16,25 puan alarak bu aşamadan % 90,277778'lik bir başarı kazanmıştır. Son olarak sınavın 4. aşamadan ise 38 puan üzerinden 24 puan alarak bu aşamada da % 63,1579'luk bir başarı elde etmiştir. Böylece deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 1. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 2. sınavdan 75,75 puan alarak ilgili sınavı 24,25 puan kayıpla tamamlamıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinden 2. kişinin 2. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 14'** de verilmiştir.

Tablo 14. Kontrol Grubu 2. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Kontrol Gurubu 2. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdü Adı	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdü Puanı	6	6	8	8	8	8	1,5	4	4,5	8	4	6	12	16	100
Kazanılan Puan	6	6	-	6	7,5	6	1	3	3,75	6,75	1,5	3	2,5	5	58
Başarı Yüzdesi	% 100		% 60,9375				% 77,777778				% 31,578947				% 58
Kaybedilen puan			8	2	0,5	2	0,5	1	0,75	1,25	2,5	3	9,5	11	42

Altı haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 2. sınavda, kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 32 puan üzerinden 19,5 puan alarak % 60,9375'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 18 puan üzerinden

14.5 puan olarak bu aşamadan % 77,777778'lik bir başarı kazanmıştır. Son olarak sınavın 4. aşamadan ise 38 puan üzerinden 12 puan olarak bu aşamada da % 31,578947'lik bir başarı elde etmiştir. Böylece kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 2. sınavdan 58 puan olarak ilgili sınavı 42 puan kayıpla tamamlamıştır.

Kontrol grubu 1. kişinin 2. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 15'**de verildiği gibidir.

Tablo 15. Kontrol Grubu 1. Kişinin 2. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Kontrol Grubu 1. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı															
Etüdün Puanı	6	6	8	8	8	8	1,5	4	4,5	8	4	6	12	16	100
Kazanılan Puan	5,5	6	7,5	8	7	6	1,5	3,75	3,5	7,25	2	2,5	3	9	72,5
Başarı Yüzdesi	%95,83		% 89,0625				% 88,888889				%43,421053				% 72,5
Kayıbedilen puan	0,5	-	0,5	-	1	2	-	0,25	1	0,75	2	3,5	9	7	27,5

Altı haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 2. sınavda, kontrol grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen 1. kişi, sınavın 1. aşamasında 12 puan üzerinden 11,5 puan olarak % 95,83'lük bir başarı elde etmiştir. Sınavın 2. aşamasında ise 32 puan üzerinden 28,5 puan olarak % 89,0625'lik bir başarı sağlamıştır. Sınavın 3. aşamasında ise 18 puan üzerinden 16 puan olarak % 88,888889'luk bir başarı göstermiştir. Aynı kişi sınavın 4. aşamasından ise 38 puan üzerinden 16,5 puan olarak % 43,421053'lük bir başarı sergilemiştir. Böylece, kontrol grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen olarak belirlenen 1. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 2. sınavdan 72,5 puan olarak ilgili sınavı 27 puan kayıpla tamamlamıştır.

Bu tespitler ışığında, 2. sınavın aşamaları öğrenciler üzerinde karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde ise aşağıdaki alt problem doğrultusunda belirlemeler yapılmıştır. Buna göre:

1. İlk defa karşılaşılan ezgi yapısı üzerinde yazılı olarak işaretlemelerin uygulanması,
2. Derslerde öğretilen eserlerle ilgili seçilmiş çalışmaların icrası,
3. Karşılaşılan ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması,
4. Karşılaşılan ezgisel-ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması yapıldığında, öğrenciler üzerinde ne tip sonuçlar ortaya çıkmaktadır? şeklinde oluşturulmuştur. Bu alt problem doğrultusunda 2. sınavın aşamaları öğrenciler üzerinde karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde;

2.2.1. Orta Düzey Teori Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İkinci sınavı oluşturan aşamalar, öğrenciler üzerinde genel olarak değerlendirildiğinde, bu sınav da dört aşamalı olarak değerlendirilmiştir. Sınavın birinci aşaması; öğrencinin, 8-13 haftalarda *temel bağlama öğretimi* sürecinde öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki *tartım kümeleri* üzerinde, işaretlemeler yaparak uygulaması şeklinde planlanmıştır. Bu bölümde öğrenciden, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği bilgileri, tartım kümeleri üzerine kalemle yazarak, doğru bir şekilde işaretlemesi beklenmiştir.

İkinci sınavın 1. aşamasına yönelik değerlendirmeler yapıldığında **Tablo 14'**da verilen sonuçlar tespit edilmiştir.

Tablo 16. İkinci Sınavın 1. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

2. Sınavın 1. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	12	11,5	%95,83	%4,17 DG lehine
DG 1. Kişi	12	12	% 100	
KG 2. Kişi	12	12	% 100	-
DG 2. Kişi	12	12	% 100	

Sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasında elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin, öğretilen konularla ilgili istenen uygulamaları genel olarak doğru yaptıkları, bunların arasından sadece kontrol grubundaki 1. kişinin bir yanlış işaretleme yaptığı tespit edilmiştir. Bu kişinin 0,5 oranında bir puan kaybının haricinde ilgili aşamada verilen ezgi üzerindeki sembollerin, tüm öğrenciler tarafından doğru bir şekilde işaretlendiği tespit edilmiştir.

2.2.2. Orta Düzey Ders İçi Öğrenilen Ezgi Çalışmalarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İlgili tezene teknikleriyle öğrenilen ezgi çalışmalarının, sunulan performansla değerlendirildiği sınavın 2. aşama ise; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının sunacağı performansla değerlendirilmesi şeklinde düşünülmüştür. Sınavın 2. aşamasındaki sorular, uzman öğretmenler tarafından 2. sınav dönemine kadar öğrenilmiş ezgiler içinden seçilen 4 ezgi çalışmasından oluşmaktadır. Bu aşamada yine öğrenciden, dört adet ezgi ya da etüt çalışmasını doğru bir şekilde icra etmesi beklenmiştir. Buna göre: **Tablo 17**'de 2. sınavın 2. aşamasına yönelik olarak eşdeğer öğrencilerin karşılaştırmalı olarak sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 17. İkinci Sınavın 2. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

2. Sınavın 2. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	32	28,5	% 89,0625	%15,625 KG lehine
DG 1. Kişi	32	23,5	%73,4375	
KG 2. Kişi	32	19,5	%60,9375	%10,9375 DG lehine
DG 2. Kişi	32	23	%71,875	

Kontrol grubunda yer alan ve daha önceden belli bir düzeyde bağlama çalabilen 1. kişi, % 89,0625'lik bir başarı göstermiştir. Eşdeğeri durumda deney

grubundaki 1. kişinin ise % 73,4375'lik bir başarı elde ettiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan, kontrol grubunda ilk defa bağlama çalan 2. kişi % 60'lık bir başarı sergilerken, deney grubundaki eşdeğeri 2. kişinin % 71,875'lik bir başarı elde ettiği gözlenmiştir. Buna göre: bu aşamada, daha önceden belli bir düzeyde bağlama çalabilen öğrenciler arasındaki % 15,625 başarı farkı kontrol grubundaki 1. kişinin lehine gözlenirken, ilk defa bağlama çalan öğrenciler arasındaki fark ise % 10,9375 deney grubundaki 2. kişinin lehine sonuçlanmıştır.

İkinci sınavın 2. aşamasında, öğrencilerin sınav sürecine kadar olan zamandaki hazırlık aşaması ve sınav esnasında yaşadıkları heyecan faktörleri nedeniyle yine farklı sonuçlar gözlenmiştir. Buna göre her bir öğrenci üzerinde ayrı bir değerlendirme yapıldığında:

Kontrol grubunda 1. kişinin bu aşamayla ilgili olarak, ders esnasında ve hazırlık safhasında, gerek sakinliği ve gerekse ders çalışma disiplini karşı gösterdiği özen sayesinde kendinden beklenenin üzerinde bir gayret sarf ettiği gözlenmiştir. 1. sınava oranla 2. sınavın bu aşamasında puan kaybı yaşandığı gözlenmiştir. Sınavın bu aşamasında 2E1'den 0.5, 2E3'ten 1 ve 2E4'ten ise 2 puan kaybetmesine rağmen beklenenin üzerinde bir başarı sergilemiştir. Ders ve hazırlık safhalarında kontrol grubundaki arkadaşı 2. kişiyle çalışma birlikteliğini koparmamış, aksine daha sıkı bir çalışma birlikteliği sağlama yoluna gittiği gözlenmiştir.

Kontrol grubundaki 2. kişinin 1. sınavın 2. aşamasında sergilediği başarı durumunu 2. sınavın aynı aşamasında sergileyemediği tespit edilmiştir. Bu aşamanın bütün etütlerinde hatalı uygulamaların yapıldığı gözlenmiştir. 2E1'den 0, 2E2'den 6, 2E3'ten 7.5 ve 2E4'ten ise 6 puan almıştır. Ders esnasında ve hazırlık safhasında ders çalışma disiplinine karşı gösterdiği özen ve çabaya rağmen sınavda bu aşamayla ilgili önemli bir başarı sağlanamamıştır. Aynı süreç içinde gurup arkadaşı 1. kişiyle birlikteliği sürdürmüş, verilen ödevler konusunda sorumluluğunu yerine getirmek için gerekli özeni göstermede çaba harcadığı gözlenmiştir.

Deney grubundaki 1. kişi ise ders esnasında gerekli titizliği göstermiş, ancak hazırlık safhasında ödevlerine karşı özen göstermede yine zaman zaman çeşitli bahaneler üreterek, beklenen gayreti sağlayamamıştır. Bununla birlikte, gurup arkadaşı 2. kişiyle de beraber çalışılması gerekliliği konusunda tüm uyarılara

rağmen, ortak bir birliktelik ısrarla reddedilmiştir. Yapı olarak heyecanlı bir tutum sergileyen 1. kişi, sınav esnasında yine bu durumu koruyamamış ve beklenen hedefin altında bir puan almıştır. İlgili aşamada; 2E1'den 7.5, 2E2'den 7, 2E3'ten 4.5 ve 2E4'ten ise 4.5 puan almış ve bu aşamadan 8.5 puanlık kayıp ortaya çıkmıştır.

Deney grubundaki 2. kişi de ders esnasında gerekli özeni göstermiş, ancak hazırlık aşamalarında ödevlerine karşı özen göstermede uyarılara rağmen çeşitli bahaneler ürettiği için, bu aşamada beklenen gayreti sağlayamamıştır. Ayrıca, bu kişide gurup arkadaşı 1. kişiyle beraber çalışma konusunda ortak bir birliktelik kuramamıştır. Yapı olarak heyecanlı bir tutum sergileyen 2. kişi, sınav esnasında da bu durumunu koruyamamış ve ilgili aşamada; 2E1'den 7.5, 2E2'den 2, 2E3'ten 3.5 ve 2E4'ten ise 3 puan almış ve bu aşamadan 9 puanlık bir kayıp ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin, sınav sürecine kadar çalışarak hazırlamış oldukları ezgileri sundukları sınavın ikinci aşamasında ise yine düzenli çalışmış ve heyecan durumunu dengeleyen öğrencilerin, daha başarılı sonuçlar ortaya koyduğu gözlenmiştir. 1. sınavın bu aşamasına göre tüm öğrencilerin puan kaybettiği tespit edilmiştir. Bu aşamanın en başarılı ve 1. sınavın bu aşamasına göre en az puan kaybeden öğrencisi kontrol grubundaki 1. kişi olmuştur. En çok puan kaybeden öğrencisi ise yine kontrol grubundaki 2. kişi olmuştur. Deney grubundaki öğrenciler ise, heyecanlı tutumları ve ön hazırlıklar konusunda beklenen çalışmaları gerçekleştiremedikleri için bu aşamadan beklenen başarıyı gösterememişlerdir.

2.2.3. Orta Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlemesi şeklinde planlanan sınavın 3. aşamasında ise, öğrenciler arasındaki karşılaştırmalı başarı dağılımları **Tablo 18**'de verilmiştir.

Tablo 18. İkinci Sınavın 3. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

2. Sınavın 3. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	18	16	% 88,888889	%1,388889
DG 1. Kişi	18	16,25	% 90,277778	DG lehine
KG 2. Kişi	18	14,5	% 77,777778	%19,442222
DG 2. Kişi	18	17,5	%97,22	DG lehine

Kontrol grubundaki 1. kişi, %88,888889'luk başarı edinmiş, eşdeğer deney grubundaki 1. kişi ise % 90,277778'lik bir başarı sergilemiştir. Bunun yanı sıra, kontrol grubunda 2. kişi % 77,777778'lik başarı elde ederken, deney grubundaki 2. kişinin ise % 97.22'lik bir başarı sergilediği tespit edilmiştir.

Bu aşamada kontrol grubunda 1. kişinin, 2. sınav sürecine kadar öğrenilen konularla ilgili olarak zorlandığı tespit edilmiştir. Çalışmalar esnasında da tertipli ve düzenli olmasına rağmen konuyu öğretilen şekliyle algılamada başta zorlandığı, ancak çoklu denemelerden sonra yapabildiği gözlenmiştir. Hatta verilen tartım kümelerini kontrol grubundaki arkadaşıyla birlikte çalışarak, öğretilen kümeleri ezber yapmaya çalıştığı tespit edilmiştir. Bu süreç, öğrencinin daha fazla zaman kaybetmesine neden olmuştur. 1. kişinin, sınav aşamasında özellikle ölçü sayısı uzun olan 2, 3 ve 4 ölçülük ritmik yapılarda hata yaptığı gözlenmiştir.

Kontrol grubunda 2. kişinin de ders esnasında konuyu anlama ve uygulama esnasında zorlandığı tespit edilmiştir. 1. kişiyle benzer problemlerin ortaya konduğu görülmüş, ancak bağlama çalmaya yeni başlamasından dolayı ritmik yapılar üzerinde anlama ve uygulama yapma daha da güç hale gelmiştir. 2. kişide ritmik yapılar üzerinde çalışma yaparken çoklu denemelerden sonra başarabilmiştir. Bu durumda öğrenciyi büyük bir zaman kaybına uğratmıştır. Ders dışında da 1. kişiyle birlikte özenle çalışarak bu durumu iyileştirmeye çalışmıştır. Sınav esnasında bu aşamayla ilgili olarak 1. sınava göre hata yapma riskini daha aza indirgemıştır. Öğrencinin sakin ve rahat bir tutum sergilediği bu aşamada 3R1, 3R2, 3R3 ve 3R4 gibi ritmik yapılar üzerinde hatalı uygulamaların yapıldığı gözlenmiştir.

Deney grubunda 2. kişi, ders esnasında konuyu anlamada ve uygulamada herhangi bir zorluk yaşamamıştır. Bu aşamayla ilgili olarak öğrencinin başarılı olduğu, bu nedenle de ders dışında yine 1. kişiyle çalışmayı tercih etmediği gözlenmiştir. Ders esnasında heyecan durumunu ve dikkatini kontrol etmekte zaman zaman zorlansa da başarılı bir durum sergilemiştir. Sınav aşamasında da öğrencinin aynı başarıyı koruduğu, sadece küçük bir hata yaparak sınavın bu aşamasıyla ilgili olarak beklenen başarıyı sergilediği tespit edilmiştir. Kaybedilen puanında 2. kişinin heyecanından kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Çünkü bu aşamada öğrenciden, ilgili teknikle ilgili olarak puan kaybı beklenmemektedir.

Deney grubunda 1. kişinin de ders esnasında, konuyu anlamada ve konuyla ilgili uygulamalar yaparken önemli bir zorluk yaşamadığı gözlenmiştir. Öğrenci, bu aşamayla ilgili ders esnasına başarılı bir durum sergilemiştir. 2. kişiyle beraber çalışmayı tercih etmemiştir. Bu sebeple ders dışında özenli bir çalışma sergileyememiştir. 1. sınavın 3. aşamasıyla ilgili olarak hiçbir puan kaybı yaşanmazken, 2. sınavın aynı aşamasında ise öğrenci 3R1, 3R2 ve 3R4 gibi ritmik tartımlar üzerinde hatalı uygulamalar yapmıştır. Kaybedilen puanında 2. kişinin heyecanından ve dikkatsizliğinden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Bu aşamada, bu kişiden de ilgili teknikle ilgili olarak herhangi bir puan kaybı beklenmemektedir.

İkinci sınavın 3. aşaması öğrencilerin öğrendikleri tekniklerle ilgili olarak birbirleri arasındaki farkların ortaya konması açısından önemlidir. Ayrıca bu aşama, öğrencilerin ezgileri çözümlene sürecinde anlamaya ve uygulamaya yönelik reflekslerinin geliştirilmesi açısından da önemlidir. Öğrencilerin 1. sınavın bu aşamasına göre başarı oranları değerlendirildiğinde ise, kontrol grubundaki öğrencilerin puanlarını arttırdıkları, deney grubundaki öğrencilerin ise özellikle 1. kişinin puanında bir düşüşün ortaya çıktığı gözlenmiştir. Bu aşamayı kişi bazında değerlendirdiğimizde ise en yüksek puanı deney grubundaki 2. kişi alırken, en düşük puanı ise kontrol grubundaki 2. kişinin aldığı tespit edilmiştir.

2.2.4. Orta Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ezgisel ve Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Sınavın 4. aşaması ise, öğrencinin belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapılması şeklindedir. Buna göre: **Tablo 19**'da 2. sınavın 4. aşamasına yönelik olarak öğrenciler üzerinde karşılaştırmalı sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 19. İkinci Sınavın 4. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

2. Sınavın 4. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	38	16,5	% 43,421053	%20
DG 1. Kişi	38	24	% 63,1579	DG lehine
KG 2. Kişi	38	12	% 31,578947	%48,684253
DG 2. Kişi	38	31,5	%80,2632	DG lehine

Bu aşamada da öğrenciler arasındaki dağılıma bakıldığında; kontrol grubundaki 1. kişi % 43,421053'lük bir başarı sergilerken, eşdeğeri deney grubundaki 1. kişi % 63,1579'luk bir başarı göstermiştir. İlk defa çalan guruplar arasında ise kontrol grubundaki 2. kişi % 31,578947'lik bir başarı gösterirken, deney grubundaki 2. kişi % 80,2632 oranında bir başarı sergilemiştir.

İkinci sınavın 4. aşaması; öğrencinin, 8-13 haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapılması şeklindedir. Buna göre:

Kontrol grubunda 1. kişinin, sınavın diğer aşamalarında gösterdiği başarıyı, özellikle bu aşamada otaya koyamadığı tespit edilmiştir. 1. sınavın 4 aşamasında sergilediği performansın daha altında bir başarı gösterdiği saptanmıştır. Öğrencinin 1. sınavın 4. aşamasında yaşadığı problemleri 2. sınavın bu aşamasında da yaşadığı

tespit edilmiştir. Bu aşamadaki tüm ezgiler üzerinde hata yapıldığı ve % 55'in üzerinde bir puan kaybının yaşandığı saptanmıştır.

Kontrol grubundaki 2. kişi ise, 2. sınavın 4. aşamasında yine başarısız bir durum ortaya koymuştur. 1. sınavda bu aşamayla ilgili olarak aldığı puanın üzerine bir puan almasına rağmen, kayda değer bir başarı sergileyememiştir. 2. kişinin de 1. sınavda yaşadığı benzer problemleri bu sınavın 4. aşamasında da yaşadığı gözlemlenmiştir. Öğrenilen teknikle ezgileri çözümü aşamasında %70 oranında bir başarısızlığın sergilendiği saptanmıştır. Bu öğrencide sınavın 4. aşamasında verilen tüm ezgiler üzerinde çok fazla hata yaparak başarısız bir durum ortaya koymuştur.

Deney grubunda 2. kişi, 2. sınavın 4. aşamasıyla ilgili olarak ders ve hazırlık safhasında başarılı bir durum sergilemiştir. Ancak, bu durum sınav esnasında beklenen düzeyde karşılanamamıştır. Bu aşamada, özellikle ezgilerin dizilerinin saptanmadan çözümlenmeye çalışılmasından dolayı hatalı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Örneğin; 4E2 ve 4E3'te doğru teknik ve doğru zamanlama uygulanmasına rağmen, ezgi içindeki hicaz ve kürdi seslerini dikkatten kaçırdığı için puan kaybı yaşanmıştır. Öğrenci, sınavın bu aşamasında da heyecanlı bir tutum sergilemiş ve beklentinin altında bir başarı sergilemiştir. Ancak, 1. sınavın aynı aşamasına göre yaklaşık % 20'lik bir artış göstermiştir. Sınavın başlangıcından itibaren heyecanlı bir tutum sergileyen 2. kişinin, bu sınavda da zamanı doğru kullanamadığı ve çok aceleci davrandığı gözlemlenmiştir. Öğrencinin bu aşamayla ilgili olarak kendine olan aşırı güveni, sınav esnasındaki dikkatsizliği ve aşırı heyecanı nedeniyle beklenen başarı gerçekleşmemiştir. Özellikle, 4E2 ve 4E3 etütlerinde puan kayıpları yaşanmıştır.

Deney grubundaki 1. kişi de 2. sınavın 4. aşamasından beklenen başarıyı sergileyememiştir. Bu aşamayla ilgili olarak ders esnasında algı ve uygulamada herhangi bir sıkıntı yaşamayan 1. kişinin, sınav esnasında heyecana bağlı dikkatsizliği yüzünden başarılı olamadığı gözlemlenmiştir. 1. sınavda bu aşamada aldığı puanı koruyamamış, 2. sınavda 1. sınav oranla %2'lik bir puan kaybı olduğu gözlenmiştir. Öğrenci bu aşamadaki tüm ezgisel yapılar üzerinde puan kaybı yaşamıştır.

Sınavın 4. aşamasında, öğrencilerin 1. sınava göre başarı oranlarında, farklı durumların ortaya çıktığı gözlenmiştir. Buna göre: kontrol grubundaki 1. kişinin 1. sınavın bu aşamasından 67,5 puan almışken, bu sınavdan 43,421053 olarak başarı durumunda bir düşüş meydana getirdiği gözlemlenmiştir. Kontrol grubunda 2. kişi ise, bir önceki sınavın bu aşamasından 27 puan alırken, bu sınavda 31,578947 olarak puanında bir artış göstermiştir. Deney grubundaki öğrencilere bakıldığında ise, 1 kişi 1. sınavdan 65 puan alırken, 2. sınavın aynı aşamasından 63,1579 olarak küçüğe olsa bir puan kaybı yaşamıştır. Deney grubundan 2. kişinin sonucu değerlendirildiğinde ise, 1. sınavın bu aşamasından 60 puan alırken, bu sınavda ise 80,2632 olarak 1. sınavın bu aşamasına göre büyük oranda bir başarı sergilediği gözlenmiştir. Tüm öğrencilerin ders ve hazırlık safhalarında bu aşamayla ilgili olarak gösterdikleri başarı durumuyla karşılaştırma yapıldığında ise alınan sonuçlarla beklentiler arasında farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Buna göre: 2. sınavın bu aşamasından kontrol grubu 1. kişiden beklenen en düşük oran % 50 iken, bu durum % 43,421053 olarak sonuçlanmıştır. Kontrol grubu 2. kişiden ise beklenen oran en düşük % 30 civarındayken, bu oran % 31,578947 olarak belirlenmiştir. Deney grubundan 1. kişi için beklenen en düşük oran % 90 iken, bu kişi bu aşamadan % 63,1579'luk bir sonuç ortaya koymuştur. Deney grubu 2. kişi için beklenen en düşük oran ise % 85 iken, bu kişinin % 80,263'lik bir başarı durumu ortaya koyduğu tespit edilmiştir.

İkinci sınavla ilgili olarak, bu sınavda öğrenciler arasında önemli sayılabilecek farklılıkların çıkması beklenmiştir. Bu sınavda, Türk halk müziği ritmik ve ezgisel yapılar içinde kullanılan usuller ve dizgesel yapılara yer verilmiş ve bu doğrultuda dersler ve hazırlıklar yapılandırılmıştır. 3, 4, 5 ve 6. konu kapsamında ilgili tekniklerle dersler işlenmiş ve uygulamaları yapılmıştır. Bu konuların öğretimi ve ilgili teknikle uygulanması aşamasında kontrol ve deney grubu öğrencileri arasında algılamada ve uygulamada farklı durumlar ortaya çıkmıştır.

Kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenilen teknikle konuyu anlamada herhangi bir sıkıntı çekmedikleri ancak uygulama safhasında genel olarak zorlandığı gözlenmiştir. Derse karşı ilgileri ve ders dışında beraber çalışmalarına rağmen hazırlık aşamasında çözümlenme ile ilgili problemler tam olarak aşılamamıştır. Derste öğretilen ezgileri bir sonraki çalışmaya hazır halde getirmelerine rağmen, aynı konuyla ilgili yeni ezgilerin çözümlenmesinde mutlak bir başarı sergilenmemiştir.

Mutlak başarı ancak çoklu tekrarlardan sonra elde edilmiştir. 1. kişinin daha önceden tecrübesinin oluşu ve bağlama klavyesinde biraz daha kontrollü oluşu nedeniyle çözümlenmede 2. kişiye oranla daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Deney grubundaki öğrenciler ise, tezene tekniğinde birim değeri değişen yapılar üzerinde konular anlatılırken, algılamada biraz zorlansalar da kısa sürede adapte olmada çok büyük bir zorluk yaşamamışlardır. Ancak konu anlaşıldıktan sonrada ders dışında yeterince çalışmadıkları ve birlikte çalışmayı tercih etmedikleri gözlenmiştir. 1. sınava hazırlık döneminde yaşanan problemler 2. sınavın hazırlık sürecinde de yaşandığı gözlenmiştir. Birlikte çalışmanın onlara çok fayda sağlayacağı önerilerine rağmen, bu konuda ısrarla birlikte çalışma her iki öğrenci tarafından da kabul görmemiştir. Tüm bu yaşananlara rağmen, 2. sınava hazırlık sürecinde, özellikle 2. kişinin önemli bir yol kat ettiği gözlenmiştir. 1. kişinin ise, daha önceden bağlama çalma tecrübesinin olmasına rağmen, 2. kişinin bu süreçten daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

2.3. KULLANILMAKTA OLAN VE ÖNERİLEN TEZENE TEKNİĞİNİN TEMEL BAĞLAMA ÖĞRETİMİNDE YER ALAN İLERİ DÜZEYE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Üçüncü sınavda, öğrencilere ders ve hazırlık süreciyle ilişkili olarak, *temel bağlama öğretiminde* ileri düzeyi oluşturan; 4'lük, 8'lik ve 16'lık birim değerlerde, hüseyni, muhayyer, kürdi ve hicaz dizileri ve 5/8, 7/8, 8/8 ve 9/8'lik ölçülerden oluşan ezgisel yapılara yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu sınavda ses aralığı, bağlamanın 1. (alt) telde başlangıç sesi olan 'la 2' sesiyle, aynı tel üzerinde bağlamada en son perde olan "re 3" sesi arasında bir denge kurularak 1,5 oktavı aşan ses aralığı belirlenmiştir. 3. sınavda her bir sınav aşaması ve bu aşamalar içindeki alt aşamalara yönelik yine belirli bir zaman kıstası getirilmiştir. Sınav öncesi ön hazırlıklar da bu zaman kıstasları uygulanarak yapılmıştır. Üçüncü sınav kapsamında öğrencilerin hem kişi bazında, hem de genel olarak değerlendirmelerinin yapıldığı aşamalar ve sonuçları tablolar eşliğinde verilmiştir. Buna göre kontrol grubu 2. kişinin 3. sınava ilişkin değerlendirilmesi **Tablo 20'** de verildiği gibidir.

Tablo 20. Kontrol Grubu 2. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Kontrol Gurubu 2. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Puanı	6	6	9	9	9	9	1,5	4	4,5	6	3	8	9	16	100
Kazanılan Puan	6	6	7	6	-	-	1	3,5	3,25	4,25	2,5	5	6	13,5	64
Başarı Yüzdesi	% 100		% 36,11				% 75				% 75				% 64
Kaybedilen puan	-	-	2	3	-	-	0,5	0,5	1,25	1,75	0,5	3	3	2,5	36

Üç haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 3. sınavda, kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 36 puan üzerinden 13 puan alarak % 36,11'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 16 puan üzerinden 12 puan alarak bu aşamadan % 75'lik bir başarı kazanmıştır. Son olarak sınavın 4. aşamadan ise 36 puan üzerinden 27 puan alarak bu aşamada da % 75'lik bir başarı elde etmiştir. Böylece kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 3. sınavdan 64 puan alarak ilgili sınavı 42 puan kayıpla tamamlamıştır.

Deney grubu 2. kişinin 3. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 21**'deki gibidir.

Tablo 21. Deney Grubu 2. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Deney Gurubu 2. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Puanı	6	6	9	9	9	9	1,5	4	4,5	6	3	8	9	16	100
Kazanılan Puan	6	6	9	8	7	7,5	1,5	4	4,5	5,75	2,5	6	6,5	14,5	88,75
Başarı Yüzdesi	% 100		% 87,5				% 97,4375				% 81,84				% 88,75
Kaybedilen puan	-	-	-	1	2	1,5	-	-	-	0,25	0,5	2	2,5	1,5	11,25

Üç haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 3. sınavda, deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, sınavın 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 36 puan üzerinden bu sınavda 31,5 puan alarak, % 87,5'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 16 puan üzerinden 15,75 puan alarak bu aşamadan % 97,4375'lik bir başarı kazanmıştır. Aynı kişi 4. aşamadan ise 36 puan üzerinden 29,5 puan alarak bu aşamada da % 81,84'lük bir başarı elde etmiştir.

Böylece deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 2. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 3. sınavdan 88,75 puan alarak ilgili sınavı 11,25 puan kayıpla tamamlamıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinden 1. kişinin 3. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 22**'de verilmiştir.

Tablo 22. Kontrol Grubu 1. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Kontrol Grubu 1. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Puanı	6	6	9	9	9	9	1,5	4	4,5	6	3	8	9	16	100
Kazanılan Puan	6	6	8,5	-	8,5	8	1,25	3,75	4,25	6	3	3,5	6	12	76,75
Başarı Yüzdesi	% 100		% 69,44				% 95,3125				% 68,0555				% 76,75
Kaybedilen puan	-	-	0,5	9	0,5	1	0,25	0,25	0,25	-	-	4,5	3	4	23,25

Üç haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 2. sınavda, kontrol grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen 1. kişi, sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasından tam puan almıştır. Sınavın 2. aşamasında ise 36 puan üzerinden 25 puan alarak % 69,44'lük bir başarı sağlamıştır. Sınavın 3. aşamasında ise 16 puan üzerinden 15,25 puan alarak % 95,3125'lik bir başarı göstermiştir. Aynı kişi sınavın 4. aşamasından ise 36 puan üzerinden 24,5 puan alarak % 68,0555'lik bir başarı sergilemiştir. Böylece, kontrol grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen olarak belirlenen 1. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 3. sınavdan 76,75 puan alarak ilgili sınavı 23,25 puan kayıpla tamamlamıştır.

Deney grubu öğrencilerinden 1. kişinin 3. sınava ilişkin değerlendirilmesi ise **Tablo 23**'de verildiği gibidir.

Tablo 23. Deney Grubu 1. Kişinin 3. Sınav Bireysel Not Değerlendirmesi

Deney Gurubu 1. Kişi	Sınavın 1. Aşaması		Sınavın 2. Aşaması				Sınavın 3. Aşaması				Sınavın 4. Aşaması				Genel Toplam
	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Adı	E1	E2	E1	E2	E3	E4	R1	R2	R3	R4	E1	E2	E3	E4	
Etüdün Puanı	6	6	9	9	9	9	1,5	4	4,5	6	3	8	9	16	100
Kazanılan Puan	6	6	-	8,5	5	-	0,5	4	4,5	5,75	3	5	6,5	16	70,75
Başarı Yüzdesi	% 100		% 37,5				% 92,1875				% 84,72				% 70,75
Kaybedilen puan	-	-	9	0,5	4	9	1	-	-	0,25	-	3	2,5	-	29,25

Üç haftalık eğitim sürecinin değerlendirildiği 3. sınavda, deney grubu içinde daha önceden bağlama çalabilen 1. kişi, sınavın 1. aşamasından tam puan almıştır. 2. aşamasından ise 36 puan üzerinden 13,5 puan alarak, % 37,5'lik bir başarı elde etmiştir. Sınavın 3. aşamasında ise 16 puan üzerinden 14,75 puan alarak bu aşamadan % 92,1875'lik bir başarı kazanmıştır. Son olarak sınavın 4. aşamadan ise 36 puan üzerinden 30,5 puan alarak bu aşamada da % 84,72'lik bir başarı elde etmiştir. Böylece deney grubu içinde ilk defa bağlama çalan 1. kişi, toplam 100 puan olarak belirlenen 3. sınavdan 70,75 puan alarak ilgili sınavı 29,25 puan kayıpla tamamlamıştır.

Bu sınava yönelik olarak alt problemler ise;

1. İlk defa karşılaşılan ezgi yapısı üzerinde yazılı olarak işaretlemelerin uygulanması,
2. Derslerde öğretilen eserlerle ilgili seçilmiş çalışmaların icrası,
3. Karşılaşılan ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması,
4. Karşılaşılan ezgisel-ritmik yapılar üzerinde deşifre çalışması yapıldığında, öğrenciler üzerinde ne tip sonuçlar ortaya çıkmaktadır? şeklinde oluşturulmuştur.

Üçüncü sınav da 1. ve 2. sınavlar gibi dört aşamalı olarak değerlendirilmiştir. Bu sınav, 14-16. haftalarda temel bağlama öğretimi sürecinde ilgili tezene teknikleriyle öğrenilen konulara ilişkin bölümü kapsamaktadır. Üçüncü sınavda kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiği yeni konular 8-13. haftalarda öğretilen konularla büyük benzerlik taşımaktadır. Bu nedenle, bu guruptaki öğrenciler ilgili teknikle konuları anlamada ve uygulamada hiçbir zorluk yaşamamışlardır. Hatta bir önceki konulara göre daha rahat uygulama yaptıkları gözlenmiştir. Deney

grubundaki öğrenciler ise yeni konular üzerinde ilgili tekniğin uygulanması aşamasında başta algılamada zorluk çekmişlerse de kısa zamanda bu durumu düzelttikleri tespit edilmiştir.

Üçüncü sınavı oluşturan aşamalar, öğrenciler üzerinde genel olarak değerlendirildiğinde;

2.3.1. İleri Düzey Teori Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Temel bağlama öğretiminin ileri düzeyine yönelik olarak öğrencilerin karşılaştırmalı olarak değerlendirildikleri 3. sınavın 1. aşaması *Tablo 24*'te verildiği gibidir.

Tablo 24. Üçüncü Sınavın 1. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

3. Sınavın 1. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	12	12	%100	-
DG 1. Kişi	12	12	% 100	
KG 2. Kişi	12	12	% 100	-
DG 2. Kişi	12	12	% 100	

Sınavın teorik kısmını oluşturan 1. aşamasında elde edilen sonuçlara göre; katılan tüm öğrencilerin, öğretilen konularla ilgili istenen uygulamaları genel olarak doğru yaptıkları tespit edilmiştir. Buna göre, üçüncü sınavın 1. aşamasında öğrenciler arasında bir puan farkı görülmemiştir. İlk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde, işaretlemeler yaparak uygulaması şeklinde planlan 3. sınavın 1. aşamasında, tüm öğrencilerinde başarılı olduğu saptanmıştır. Öğrenciler, verilen sorular üzerinde doğru işaretlemeler yaparak bu aşamayı yanlışsız tamamlamışlardır.

2.3.2. İleri Düzey Ders İçi Öğrenilen Ezgi Çalışmalarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İlgili tezene teknikleriyle ders içinde öğrenilen ezgi çalışmalarının, sunulan performansla değerlendirildiği 2. aşama sınavı sonuçları ise **Tablo 25**'teki gibidir.

Tablo 25. Üçüncü Sınavın 2. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

3. Sınavın 2. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	36	25	% 69,44	%31,94
DG 1. Kişi	36	13,5	% 37,5	KG lehine
KG 2. Kişi	36	13	%36,11	%51,39
DG 2. Kişi	36	31,5	%87,5	DG lehine

Kontrol grubunda yer alan ve önceden bağlama çalabilen 1. kişi, % 69,44'lük bir başarı göstermiştir. Eşdeğer durumda deney grubundaki 1. kişinin ise % 37,5'lik bir başarı elde ettiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan, kontrol grubunda, ilk defa bağlama çalan 2. kişi % 36'lık bir başarı sergilerken, deney grubundaki eşdeğer 2. kişinin % 87,5'lik bir başarı elde ettiği gözlenmiştir. Buna göre: bu aşamada, önceden bağlama çalabilen öğrenciler arasındaki % 31,94 başarı farkı kontrol grubundaki 1. kişinin lehine gözlenirken, ilk defa bağlama çalan öğrenciler arasındaki fark ise % 51,39 deney grubundaki 2. kişinin lehine sonuçlanmıştır.

Sınavın 2. aşaması ise; öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının sunacağı performansla değerlendirilmesi şeklinde düşünülmüştür. 2. aşama sınavındaki sorular, uzman öğretmenler tarafından 3. sınav dönemine kadar; öğrenilmiş ezgiler içinden seçilen 4 ezgi çalışmasından oluşmaktadır. Bu aşamada yine öğrenciden, dört adet ezgi ya da etüt çalışmasını doğru bir şekilde icra etmesi beklenmiştir. 3. sınavın 2. aşamasında, öğrencilerin sınav sürecine kadar olan zamandaki hazırlık aşaması ve sınav esnasında yaşadıkları heyecan faktörleri nedeniyle bu sınavda da farklı sonuçlar gözlenmiştir. Buna göre her bir öğrenci üzerinde ayrı bir değerlendirme yapıldığında:

Kontrol grubunda 1. kişinin bu aşamayla ilgili olarak, ders esnasında ve hazırlık safhasında, gerek sakinliği ve gerekse ders çalışma disiplini karşı gösterdiği özen sayesinde iyi bir başarı sergileyeceği beklenmiştir. Ancak 2E2 deki ezgi çalışmasından hiç puan alamaması nedeniyle diğer sınavların bu aşamasına göre daha düşük puan almıştır. Özellikle 2E1 ve 2E3'den 0.5, 2E2'den 9 ve 2E4' den ise 1 puan kaybettiği gözlenmiştir. 1. ve 2. sınavlara oranla 3. sınavın bu aşamasından düşük bir puan almıştır. Ders ve hazırlık safhalarında kontrol grubundaki arkadaşı 2. kişiyle çalışma birlikteliğini koparmadığı, sürekli bir çalışma birlikteliği sağlama yoluna gittiği gözlenmiştir.

Kontrol grubundaki 2. kişi ise, 3. sınavın 2. aşamasında başarısız bir sınav vermiştir. Öğrencinin daha önce yapılan sınavların bu aşamasına oranla, en başarısız sınavı 3. sınavda verdiği gözlenmiştir. Özellikle 2E3 ve 2E4'teki ezgi çalışmasından 0 puan aldığı, bunun yanı sıra, 2E1'den 2, 2E2'den ise 3 puan kaybettiği gözlenmiştir. Kontrol grubu 1. kişiyle hazırlık aşamalarında beraber sıkı bir çalışma yapmalarına rağmen beklenen başarının ortaya konamadığı tespit edilmiştir. Ancak öğrencinin durumu düzeltmek için ders ve hazırlık aşamasında gerekli özeni göstermede büyük bir çaba harcadığı gözlenmiştir.

Deney grubundaki 1. kişi ise, 3. sınav sürecinde derslere karşı daha özenli olduğu ve verilen ödevlerle ilgili olarak büyük bir gayret sarf ettiği gözlenmiştir. Ancak, öğrenci sınav öncesi bir anda çıkan özel problemleri nedeniyle çalışmalarını aksatmış, hatta hazırlık aşamalarında deneme sınavlarına bile katılmamıştır. Ders esnasında bu aşamayla ilgili olarak uygulamaları rahatlıkla yapmasına rağmen, hazırlık safhasında çalışmalara katılmaması ve bahsi geçen süreçte gerekli titizliği göstermemesi nedeniyle, sınavda beklenen başarıyı sergileyememiştir. Sınav esnasında özellikle 2E1 ve 2E4'ten 0 puan almış, bunun yanı sıra, 2E2'den 0,5 ve 2E3'ten ise 4 puan kaybettiği gözlenmiştir. 1. ve 2. sınavın 2. aşamaları dikkate alındığında en düşük puanın 3. sınavdan alındığı tespit edilmiştir. Deney grubu 2 kişiyle birlikte çalışma durumu ise bu sınav içinde gerçekleşmemiştir.

Deney grubundaki 2. kişi, ders esnasında gerekli titizliği göstermiş ve bunun yanı sıra diğer sınavların hazırlık aşamasına göre daha özverili bir çalışma sergilemiştir. Ancak deney grubunda 1. kişiyle çalışmayı bu süreçte de istememiştir.

Öğrenci, 3. sınavın 2 aşamasında beklentileri karşılamış ve başarılı bir sınav sergilemiştir. Deney grubu 2. kişinin bu aşamada istenen ezgi çalışmalarından; 2E2 den 1, 2E3'den 2 ve 2E4'tende ise 1.5 puan kaybetmiş, toplamda ise 4.5 puanlık bir puan kaybının ortaya çıktığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin, sınav sürecine kadar çalışarak hazırlamış oldukları ezgileri sundukları sınavın 2 aşamasında, yine düzenli çalışmış ve heyecan durumunu dengeleyen öğrencilerin, daha başarılı sonuçlar ortaya koyduğu gözlenmiştir. Ancak bu sınavda öğrenciler arasında büyük farkların ortaya çıktığı gözlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin sınavın özellikle bu aşamasına çok iyi hazırlandıkları, ancak sınav esnasında bu gruptaki öğrencilerin puan kaybettikleri gözlenmiştir. Kontrol grubu 1. kişi, 1. ve 2. sınavların bu aşamasına göre büyük oranda puan kaybetmiş ve bu aşamadan % 69.44'lük bir başarı sergilemiştir. Kontrol grubu 2. kişi de benzer durum yaşamış ve % 36.11'lik bir başarı ortaya koymuştur. Deney grubu öğrencilerinden 1. kişi ise 1. ve 2. sınavın bu aşamasına göre çok büyük bir puan kaybı yaşamıştır. Ders sürecinde bu aşamayla ilgili hazırlıkları gayet iyi görünen bu kişi, hazırlık sürecinde yeterli özeni göstermemesinden ve aşırı heyecanından dolayı bu aşamadan % 37,5'lik bir başarı sergileyebilmiştir. Deney grubu 2. kişi ise bir önceki sınavın bu aşamasına göre puanını yükseltmiş ve beklenen oranda bir durum ortaya koymuştur. Bu kişi % 87,5'lik bir puan alarak bu aşamanın en başarılı öğrencisi olmuştur.

2.3.3. İleri Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlemesi şeklinde planlanan 3. aşama sınavının sonuçları ise **Tablo 26**'da verilmiştir.

Tablo 26. Üçüncü Sınavın 3. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

3. Sınavın 3. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	16	15,25	% 95,3125	%3,125
DG 1. Kişi	16	14,75	% 92,1875	KG lehine
KG 2. Kişi	16	12	%75	%22,4375
DG 2. Kişi	16	15,75	%97,4375	DG lehine

Bu aşamada gruplar arasındaki başarı dağılımlarında farklılıklar gözlenmiştir. Kontrol grubundaki 1. kişi, % 95,3125'lik başarı edinmiş, eş değer deney grubundaki 1. kişi ise % 92,1875'lik bir başarı sergilemiştir. Bunun yanı sıra, kontrol grubunda 2. kişi % 75'lik başarı elde ederken, deney grubundaki 2. kişinin ise % 97,4375'lik bir başarı sergilediği tespit edilmiştir.

Üçüncü sınavın 3. aşaması; Öğrencinin, 14-16 haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlemesi şeklinde planlanmıştır.

Bu aşamada kontrol grubunda 1. kişinin, 2. sınav sürecine kadar öğrenilen konularla 3. sınav sürecine kadar öğrenilen konular arasında benzerlik oluşu nedeniyle anlamada ve uygulama anında bir zorlanma söz konusu olmamıştır. Yinede hazırlık aşamalarında zaman zaman hatalı uygulamaların yapıldığı, öğrencinin özellikle tartım kümelerini ezber yaptığı gözlenmiştir. Bu aşamada öğrencinin toplamda 0,75 puanlık bir kaybın ortaya çıktığı saptanmıştır.

Kontrol grubunda 2. kişinin de 2. sınav sürecine kadar öğrenilen konularla 3. sınav sürecine kadar öğrenilen konular arasında benzerlik oluşu nedeniyle anlamada ve uygulama anında bir zorlanma yaşamamıştır. Bu öğrencinin, hazırlık aşamalarında zaman zaman hatalı uygulamalar yaptığı ve özellikle tartım kümelerini ezberleyerek çözümlemeye çalıştığı gözlenmiştir. Öğrencinin sınavın bu aşamasından toplamda 4 puan kaybettiği ve 2. sınavın aynı aşamasıyla kıyaslandığında yakın bir puan aldığı saptanmıştır.

Deney grubunda 2. kişi, ders esnasında yeni konuları anlamada ve uygulamada herhangi bir zorluk yaşamamıştır. Bu aşamayla ilgili olarak öğrencinin derslerde ve hazırlık aşamalarında başarılı olduğu ve bu başarının sınav esnasında da ortaya konduğu gözlemlenmiştir. Hazırlık safhasında 3. aşamasında çok nadir hata yapan 2. kişi, sınav esnasında da çok küçük bir hata yaparak 0,25'lik bir puan kaybı yaşamıştır. Öğrenciden bu aşamayla ilgili bir puan kaybı beklenmemesine rağmen, yinede beklenen bir sınav başarısı elde etmiştir. Öğrencinin önceki sınav süreçlerinde olduğu gibi bu sınavda da deney grubu 2. kişiyle birlikte çalışma yapmaktan kaçındığı gözlemlenmiştir.

Deney grubunda 1. kişinin de ders esnasında, yeni konuları anlamada ve konuyla ilgili uygulamalar yaparken önemli bir zorluk yaşamadığı gözlenmiştir. Öğrenci, bu aşamayla ilgili ders esnasında başarılı bir durum sergilemiş, ancak hazırlık esnasında birtakım nedenlerden dolayı beklenen özeni gösterememiştir. Bu aşamayla ilgili olarak öğrencinin dersteki durumu göz önüne alındığında, sınav esnasında herhangi bir puan kaybının yaşanması beklenmemektedir. Ancak, gerek hazırlık sürecine katılmaması ve gerekse sınav öncesi çalışmalara yeterli hassasiyeti göstermemesi nedeniyle, sınavın 3. aşamasından azda olsa bir puan kaybı yaşadığı gözlenmiştir. Öğrencinin bu aşamadan 1.25'lik bir puan kaybının ortaya çıktığı tespit edilmiştir.

Üçüncü sınavın 3. aşaması, öğrencilerin ezgileri çözümlene sürecinde anlamaya ve uygulamaya yönelik reflekslerinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Öğrencilerin 2. sınavın bu aşamasına göre başarı oranları değerlendirildiğinde, kontrol grubundaki 2. kişi haricinde diğer öğrencilerin puanlarını arttırdıkları gözlenmiştir. Bu aşamada kontrol grubu 1. kişi % 95.3125, 2. kişi ise % 75 bir başarı göstermiştir. Bunun yanı sıra, deney grubu 1. kişi % 92.1875, 2. kişi ise % 97.4375'lik bir başarı ortaya koymuşlardır. Bu aşamayı kişi bazında değerlendirdiğimizde ise en yüksek puanı deney grubundaki 2. kişi alırken, en düşük puanı ise kontrol grubundaki 2. kişinin aldığı tespit edilmiştir.

2.3.4. İleri Düzeyde İlk Defa Karşılaşılan Ezgisel ve Ritmik Yapılar Üzerinde Deşifre Yapmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Sınavın 4. aşaması ise öğrencinin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapması şeklindedir. Buna göre *Tablo 27*'de 3. sınavın 4. aşamasına yönelik olarak öğrenciler üzerinde karşılaştırmalı sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 27. Üçüncü Sınavın 4. Aşamasının Eşdeğer Öğrenciler Üzerinde Karşılaştırmalı Sonuçları

3. Sınavın 4. Aşaması				
	Toplam Puanı	Kazanılan Puan	Başarı Yüzdesi	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	36	24,5	% 68,0555	%16,6645
DG 1. Kişi	36	30,5	% 84,72	DG lehine
KG 2. Kişi	36	27	%75	%6,84
DG 2. Kişi	36	29,5	%81,84	DG lehine

Bu aşamada da öğrenciler arasındaki dağılıma bakıldığında; kontrol grubundaki 1. kişi % 68,0555'lik bir başarı sergilerken, eşdeğeri deney grubundaki 1. kişi % 84,72'lik bir başarı göstermiştir. İlk defa çalan guruplar arasında ise kontrol grubundaki 2. kişi % 75'lik bir başarı gösterirken, deney grubundaki 2. kişi % 81,84 oranında bir başarı sergilemiştir.

Kontrol grubunda 1. kişinin, 3. sınavın 4. aşamasında, 2. sınavın aynı aşamasına göre önemli bir başarı sergilediği gözlemlenmiştir. Öğrenci derslerde ve sınava hazırlık süreçlerinde sergilediği başarının üzerinde bir durum ortaya koymuştur. Sınavın bu aşamasından % 68,0555'lik bir başarı görülmektedir. 2. sınav ve 3. sınav konuları üzerinde uygulanan tezene tekniğinin değişmemesi, öğrenci açısından çözümlenmede bir kolaylık sağlamıştır. Böylelikle öğrenci alışık olduğu bir durumu ikinci kez sergilemekte zorlanmamış ve başarı oranını arttırmıştır.

Kontrol grubundaki 2. kişi ise, 3. sınavın 4. aşamasında, 2. ve 3. sınavların aynı aşamalarına göre önemli bir başarı sergilediği gözlemlenmiştir. Öğrencinin kontrol grubu 1. kişiyle çalışmasının da yardımıyla bu aşamada önemli bir yol aldığı

tespit edilmiştir. Derslerde ve hazırlık safhalarında aldığı puanların çok üzerinde bir başarı sergilemiştir. Sınavın bu aşamasında % 75 oranında bir başarı ortaya konmuştur. Tıpkı kontrol grubu 2. kişide olduğu gibi, 2. sınav ve 3. sınav konuları üzerinde uygulanan tezene tekniğinin değişmemesi, öğrenci açısından çözümlenmede bir kolaylık sağlamıştır. Böylelikle öğrenci alışık olduğu bir durumu ikinci kez sergilemekte zorlanmamış ve başarı oranını beklenenin üzerine çıkarmıştır

Deney grubunda 1. kişi ise, 3. sınavın 4. aşamasıyla ilgili olarak ders aşamasında yeni konuları anlamada ve ilgili tezene tekniğini uygulama sırasında, çözümlenmeyle ilgili herhangi bir sıkıntı yaşamadığı gözlenmiştir. Ancak, sınava hazırlık aşamalarında, çalışmalara katılmamasından dolayı bu aşamadan beklenen düzeyin altında bir başarı sergilediği tespit edilmiştir. Öğrenci sınavın 4. aşamasından % 84.72'lik bir başarı ortaya koymuştur. Bu aşamada fazla bir puan kaybının beklenmemesine rağmen, öğrencinin bu aşamada beklenen puanın altında bir durum ortaya koyduğu gözlenmiştir. Sınavın başlangıcından itibaren heyecanlı bir tutum sergileyen 1. kişinin, bu sınavda da zamanı doğru kullanamadığı ve çok aceleci davrandığı gözlemlenmiştir. Özellikle, 4E2 ve 4E3 etütlerinde puan kaybı yaşanmıştır.

Deney grubundaki 2. kişi de 3. sınavın 4. aşamasıyla ilgili olarak ders aşamasında yeni konuları anlamada ve ilgili tezene tekniğini uygulama sırasında, çözümlenmeyle ilgili herhangi bir sıkıntı yaşamadığı gözlenmiştir. Ancak, hazırlık dönemlerinde rahatlıkla çözümlenme yapmasına rağmen, sınav esnasında bu durum beklenenin altında çıkmıştır. Öğrenci sınavın bu aşamasından % 81,84 puan almıştır. Verilen tüm ezgi çalışmalarının üzerinde, küçükte olsa hatalı uygulamaların yapıldığı tespit edilmiştir.

Sınavın 4. aşamasında, özellikle kontrol grubundaki öğrencilerin 1. ve 2. sınavın bu aşamalarına göre büyük oranda bir artışı ortaya koydukları gözlenmiştir. Bu artışın nedeninin öğrenilen teknik itibariyle 2. sınav konularıyla benzer oluşu ve önceki konuya nazaran daha kolay uygulanabilmesi olarak düşünülmektedir. Bu aşamayla ilgili olarak kontrol grubu öğrencilerden beklenen puan aralığı 1. kişi için % 50 - 65, ikinci kişi içinse % 40 - 55 civarındadır. Buna göre: kontrol grubundaki 1. kişi bu aşamadan % 68,0555 oranında bir puan alırken, 2. kişi ise, % 75 oranında bir

başarı ortaya koymuştur. Hazırlık aşamalarında öğrencilerin bu oranda bir sonuç aldıkları gözlenmemiştir. Ancak, sınav anında sakin tavırları ve konuya odaklanmada zorlanmamaları sayesinde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin de diğer sınavlara oranla bu aşamada puanlarını arttırdıkları gözlenmiştir. Ancak bu gruptaki her iki öğrenci içinde beklenen en düşük oran % 85 olduğu için alınan sonuçlar beklentileri karşılamamıştır. Deney grubu 1. kişi 4. aşama sınavından % 84.72 puan, 2. kişi ise, % 81,84 puan alarak sınavı tamamlamışlardır. Deney grubu 2. kişi hazırlık süreçlerinde yapılan deneme sınavlarının 4. aşamasında % 90'nın üzerinde bir başarı sergilediği gözlemlenmiştir. Deney grubu 2. kişi ise hazırlık aşamalarına katılmadığı için bu gözlem yapılamamış, ancak dersteki durum göz önünde bulundurulduğunda % 85'in üzerinde bir puan alabileceği öngörülmüştür.

Üçüncü sınavla ilgili olarak, 7 ve 8. konular üzerinde ilgili tekniklerin uygulamalarının yapıldığı bu sınavda, Türk halk müziği ritmik yapısı içinde sıklıkla kullanılan; 5, 7, 8 ve 9 zamanlı usullü ezgisel yapılara yer verilmiştir. Bu ritmik yapıların yanı sıra, ezgisel yapı olarak Türk müziği dizileri içinde sıklıkla yer alan; hüseyini, muhayyer, kürdi ve hicaz dizileri yer almıştır. Ayrıca, öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olduğu için bu sınavdaki perde (ses) aralığı 1.5 oktavın üzerinde tutulmuştur. Dersler ve hazırlık aşamalarında da bu ritmik ve ezgisel yapılarla ilgili konular işlenmiş ve benzer perde aralığında uygulamalar yapılmıştır. Bu konuların öğretimi ve ilgili teknikle uygulanması aşamasında kontrol ve deney grubu öğrencileri arasında algılamada ve uygulamada farklı durumlar ortaya çıkmıştır.

Üçüncü sınavda kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiği yeni konular, 8-13 haftalarda öğretilen konularla büyük benzerlik taşıdığı için, ilgili teknikle konuları anlamada ve uygulamada hiçbir zorluk yaşamamışlardır. Bilhassa, bir önceki konulara göre daha rahat uygulama yaptıkları gözlenmiştir. Bu sınav için kontrol grubundaki öğrencilerin önceki yapılan sınavlara göre puanlarını arttıracakları öngörülmüştür. Ancak buna rağmen, bu gruptaki öğrencilerin ezgi çözümlemesinin yapıldığı 4. aşama sınavının hazırlıkları sırasında zorlandıkları gözlenmiştir. Çözümlemeye dayalı problemler önceki sınavlara göre biraz daha aşılmış olmasına rağmen, beklenen düzeyde bir sonuç elde edilememiştir.

Deney grubundaki öğrenciler ise yeni konular üzerinde ilgili tekniğin uygulanması aşamasında başta algılamada zorluk çekmişlerse de kısa zamanda bu durumu düzelttikleri gözlemlenmiştir. Kişilerin birlikte çalışmalarlarıyla ilgili problemler önceki sınav süreçlerindeki yaşanan problemlerle aynı şekilde devam etmiştir. Hatta 2. kişinin hazırlık çalışmalarına bile katılmadığı ve bu süreçte birtakım nedenlerden dolayı şehir dışına çıktığı gözlenmiştir. Bu kişiye, durumla ilgili yapılan tüm uyarılara rağmen, durumu iyileştirecek herhangi bir sonuç alınmamıştır. Bu sınavla ilgili hazırlıklar esnasında deney grubundaki öğrencilerin öğrenilen teknikle ilgili kendilerinde aşırı bir güvenin olduğu gözlenmiştir. Bu gruptaki öğrencilerden de beklenti bu yönde olmuştur. Sınavın 4. aşaması olan çözümlene bölümünde öğrencilerden yüksek bir puan alacakları düşünülmüştür. Hazırlık sürecinde bu aşamayla ilgili olarak özellikle deney grubu 1. kişinin ortaya koyduğu sonuçlarda bu doğrultuda olmuştur. Ancak, 1. kişinin hazırlık aşamasına katılmaması nedeniyle, bu kişiyle ilgili beklentiler dersteeki durumuyla bağdaştırılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Bu araştırma, ‘Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan Ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerilerine Etkisinin İncelenmesi’ başlığı altında iki tezene tekniğinin karşılaştırmalı sonuçlarını kapsamaktadır. Çalışmada araştırılan literatür taraması, anket uygulaması, ders ve sınavlara hazırlık süreçleri ile bu süreçlerin değerlendirildiği 3 sınav ve bunların alt aşamalarının bulunduğu genel sonuçlar yer almaktadır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesi için 13 üniversite de 43 uzman öğreticiye anket uygulanmıştır. 12 üniversitede 37 uzman öğreticiden elde edilen veriler sonucunda en çok *kullanılmakta olan tezene tekniği* ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra, ilk defa uygulanmak üzere *önerilen tezene tekniği* belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında yöntem ve tekniklerin belirlenmesinin ardından denek gruplarının oluşturulmasına geçilmiştir. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü öğrencilerinden oluşan bu denekler, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında öğrenim hakkı kazanan 4 öğrenci olarak belirlenmiştir. Bunlardan ikisi daha önceden belli bir seviyede bağlama çalabilen, diğer ikisi ise ilk defa bağlama çalacak olan öğrencilerdir. Bu öğrencilere her iki teknikle ilgili bilgiler verilmiş ve istedikleri teknikte çalışabilecekleri konusunda özgür oldukları söylenmiştir. Böylelikle, bu öğrencilerden *kullanılmakta olan tezene tekniği* için; biri belli seviyede çalabilen, biri de ilk defa çalacak olan olmak üzere kontrol grubu, *önerilen tezene tekniğine* yönelik olarak da yine biri belli seviyede çalabilen, biri de ilk defa çalacak olan deney grubu oluşturulmuştur.

Belirlenen denek grupları için, temel bağlama öğretimine yönelik olarak 16 haftalık 32 dersten oluşan bir müfredat hazırlanmıştır. Bu müfredat ise, 8 konu başlığı altında toplanmıştır. Temel bağlama öğretimi içinde öğretilen bu konular; her iki gruba da bütün yönleriyle aynı koşullarda ve aynı dersler kapsamında öğretilmiş, sadece tezene tekniklerine ilişkin bilgiler birbirinden farklı olarak verilmiştir. Temel bağlama öğretiminde uygulanan ders içeriğine ilişkin olarak *başlangıç düzeyde* 1 ve 2. konular, *orta düzeyde* 3, 4, 5 ve 6. konular, *ileri düzeyde* ise 7 ve 8. konular olarak

belirlenmiş ve her konu bitiminde alanda uzman öğretmenler tarafından bir sınav ölçme değerlendirme yapılmıştır.

Uzman öğretmenler üzerinde uygulanan anket sonuçlarında ortaya çıkan en çok kullanılan tezene tekniği ve kişisel olarak önerilen tezene tekniği şeklinde belirlenen bu iki tekniğin, karşılaştırmalı sonuçları 3 sınav değerlendirmeyle ifade edilmiştir.

Çalışma kapsamında yapılan 3 sınav değerlendirmesine ilişkin tablolarda kullanılan kısaltmalar aşağıda verildiği gibidir:

Tablolarda Kullanılan Kısaltmalar:

1S1AP: 1.Sınavın 1. Aşama Puanı

2S1AP: 2. Sınavın 1. Aşama Puanı

3S1AP: 3. Sınavın 1. Aşama Puanı

Üç S1AGO: Üç Sınavında 1. Aşamalarının Genel Ortalaması

1SS: 1. Sınav Sonucu

2SS: 2. Sınav Sonucu

3SS: 3. Sınav Sonucu

Üç SSGO: Üç Sınav Sonucunun Genel Ortalaması

Buna göre, çalışmanın ana problemi ve alt problemlerini içeren, 3 sınavın değerlendirilmesiyle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Temel Bağlama Öğretimi Sürecinde; Öğrencilerin Başlangıç, Orta ve İleri Düzey Uygulamalarına Yönelik Yapılan 3 Sınavın 1. Aşamalarına İlişkin Değerlendirmeler.

Yapılan toplam üç sınavın eş değer aşamaları, öğrenciler üzerinde değerlendirildiğinde, sınavların teorik kısmını oluşturan 1.aşamalarında elde edilen sonuçlar aşağıda **Tablo 28**'de verildiği gibidir:

Tablo 28. Yapılan Üç Sınavın 1. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Üç Sınavın 1. Aşamalarının Değerlendirilmesi					
	1S1AP (8) Başarı %	2S1AP (12) Başarı %	3S1AP (12) Başarı %	Üç S1AGO (10,666667)	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	%100	%95,83	%100	%98,61	%1,39 DG lehine
DG 1. Kişi	%100	%100	%100	%100	
KG 2. Kişi	%100	%100	%100	%100	-
DG 2. Kişi	%100	%100	%100	%100	

Bu aşamalarda genel olarak dört öğrencinin de başarılı olduğu, kontrol grubu 1. kişinin 2. sınavda küçük bir hata yaparak % 95,83'lük bir başarı elde ettiği, diğerlerinin ise tüm soruları doğru işaretleyerek, bu aşamalardan % 100'lük bir başarı sergiledikleri gözlenmiştir. Eş değer kişiler arasındaki farka bakıldığında; deney grubu 1. kişinin, kontrol grubu 1. kişiye oranla % 1.39'luk bir fark ortaya koyduğu tespit edilmiştir. 2. kişiler arasında ise bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Sınavların birinci aşaması; öğrencilerin uyguladıkları ilgili tezene tekniklerinin doğru işaretlerle ifade edildiği teorik bir sınavdır. Bu aşamalarla ilgili olarak öğrenciler arasında önemli sayılabilecek farkların ortaya çıkmadığı, genel itibarıyla konunun tüm öğrenciler tarafından anlaşıldığı saptanmıştır.

Temel Bağlama Öğretimi Sürecinde; Öğrencilerin Başlangıç, Orta ve İleri Düzey Uygulamalarına Yönelik Yapılan 3 Sınavın 2. Aşamalarına İlişkin Değerlendirmeler.

İlgili tezene teknikleriyle öğrenilen ezgi çalışmalarının, sunulan performansla değerlendirildiği üç sınavın da 2. aşamalarını gösteren **Tablo 29'**a bakıldığında ise;

Tablo 29. Yapılan Üç Sınavın 2. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Üç Sınavın 2. Aşamalarının Değerlendirilmesi					
	1S2AP (32)	2S2AP (32)	3S2AP (36)	Üç S2AGO	Eşdeğer Kişiler
	Başarı %	Başarı %	Başarı %	(33,333333)	Arasındaki Fark
KG 1. Kişi	%100	% 89,0625	% 69.44	%86,1675	%16,896667
DG 1. Kişi	%96,875	% 73.4375	% 37,5	%69,270833	KG lehine
KG 2. Kişi	%70	% 60,9375	% 36,11	%55,6825	%29,734167
DG 2. Kişi	% 96,875	% 71,875	% 87,5	%85,416667	DG lehine

Kontrol grubu 1. kişinin, 1. sınavdan % 100, 2. sınavdan % 89.0625, 3. sınavdan ise % 69.44 puan olarak üç sınavın 2. aşamalarının genel ortalamasından % 89.1675'lik bir başarı ortaya koyduğu görülmektedir.

Deney grubu 1. kişi ise, 1. sınavdan % 96.875, 2. sınavdan % 73.4375, 3. sınavdan ise % 37.5 puan almış ve üç sınavın 2. aşamalarının genel ortalaması % 69.270833 olarak tespit edilmiştir.

Kontrol grubu 2. kişinin, 1. sınavdan % 70, 2. sınavdan % 60.9375, 3. sınavdan ise % 36.11 puan olarak üç sınavın 2. aşamalarının genel ortalamasından % 55.6825'lik bir başarı elde ettiği gözlenmiştir

Deney grubu 2. kişi ise, 1. sınavdan % 96.875, 2. sınavdan % 71.875, 3. sınavdan ise % 87.5 puan olarak üç sınavın 2. aşamalarının genel ortalamasından % 85.416667'lik bir başarı sergilediği gözlenmiştir.

Eş değer kişiler arasındaki farklara bakıldığında; 1.kişiler arasında % 16.896667' lik fark kontrol grubunun 1. kişinin lehine gözlenirken, 2. kişiler arasında ise % 29.734167'lik fark deney grubunun 2. kişinin lehine sonuçlandığı tespit edilmiştir.

İlgili tezene teknikleriyle ders sürecinde öğrenilen ezgi çalışmalarının uygulamalarının değerlendirildiği 2. aşama sınavlarında, öğrenciler arasında sürekli değişen bir başarı durumu ortaya çıkmıştır. Bu aşamalar, öğrenilen tekniğin dışında, öğrencinin hazır olma durumunun yansıtıldığı bir aşamadır. Her sınav sürecinde öğrencinin, beklenen hedef davranışı yerine getirmesi aşamasında yaptığı hazırlığın sınavın sonuçlarını önemli derecede etkilediği gözlenmiştir. Buna göre:

Kontrol grubu 1. kişi, sınavın diğer aşamalarına göre, en başarılı performansı 2. aşamalarda ortaya koymuştur. Her ne kadar 2. aşama sınavları arasında git gide bir dş sergilese de, bu aşamalarda genel olarak en başarılı ğrenci olmuştur. Özellikle grup arkadaşı ikinci kişiyle birlikte iyi bir uyum yakalamaları da hem kendisine hem de grup arkadaşına önemli faydalar getirmiştir. Eş değerindeki deney grubu 1. kişiyle kıyaslandığında, özellikle 2. ve 3. sınavların bu aşamalarında önemli bir fark ortaya koymuştur. Öğrencinin 3. sınav haricinde diğer 2 sınavda da beklenen düzeyde bir başarı sergilediği tespit edilmiştir.

Kontrol grubu 2. kişi ise, bu aşamalarda hedeflenen başarıyı ortaya koyamamıştır. Grup arkadaşıyla büyük bir özveriyle çalışmasına rağmen, beklenen durum sergilenememiştir. 2. aşamalarla ilgili olarak, en yüksek puanı 1. sınavdan, en düşük puanı ise 3. sınavdan aldığı saptanmıştır. Yapılan 3 sınavda da eş değeri deney grubu 1. kişinin çok altında bir puan almıştır.

Deney grubu 1. kişinin, özellikle dersler sırasında konuyu anlamada ve uygulamada herhangi bir zorluk çekmemesine rağmen, sınavlara hazırlık aşamalarında yeterli özeni göstermediği gözlenmiştir. Bu durum, sınav esnasında heyecan ve dikkatsizlikle birleşmiş, öğrenciden özellikle sınavların 2. aşamalarında hedeflenen başarı elde edilememiştir. Bu kişi, grup arkadaşıyla beraber çalışma konusunda baştan beri bir uyumsuzluk yaşamış ve bu konuda yapılan uyarılar dikkate alınmamıştır. 3. sınavda öğrencinin genel olarak hazırlık sürecine katılmaması ve yeterli özeni göstermemesinden dolayı, özellikle 2 aşama sınavı puanlarında büyük bir dş yaşadığı gözlenmiştir. Bu nedenle eş değerindeki kontrol grubu 1. kişiden çok düşük bir puan almıştır. Öğrencinin, bu aşamalarla ilgili olarak en yüksek puanı 1. sınavda, en düşük puanı ise 3. sınavda elde ettiği tespit edilmiştir.

Deney grubu 2. kişi ise, ilk defa bağlama çalmaya başlamasına rağmen, genel olarak 2. aşamalarda beklenen başarıya yakın sonuçlar elde etmiştir. Ders ve hazırlık sürecinde konuları anlamada ve uygulamada herhangi bir zorluk yaşamamış, kısa sürede uyum sağlamıştır. Ancak grup arkadaşı 1. kişiyle beraber çalışma konusunda tüm uyarılara rağmen bir birliktelik yakalayamamıştır. 2. aşamalarla ilgili olarak sınavlarda en yüksek puanı 1. sınavda, en düşük puanı ise 2. sınavda almıştır. 2.

kişinin aldığı puanlarla eş değeri kontrol grubu 2. kişinin çok üzerinde bir fark ortaya koyduğu gözlenmiştir.

Sınavların 2. aşamalarının sonucu eş değer kişiler bazında değerlendirildiğinde, kontrol grubu 1. kişinin, deney grubu 1. kişiye göre % 16,896667 oranla daha başarılı olduğu ve aynı zamanda bu aşmaların en başarılı öğrencisi olduğu tespit edilmiştir. 2. kişiler arasındaki sonuçlara bakıldığında ise, deney grubu 2. kişinin, kontrol grubu 2. kişiye göre % 29,734167 bir oranla daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca deney grubu 2. kişinin bu aşamadaki sıralamada kontrol grubu 1. kişiden hemen sonra 2. sırada yer aldığı saptanmıştır.

Temel Bağlama Öğretimi Sürecinde; Öğrencilerin Başlangıç, Orta ve İleri Düzey Uygulamalarına Yönelik Yapılan 3 Sınavın 3. Aşamalarına İlişkin Değerlendirmeler.

Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlenmesi şeklinde planlanan 3. aşama sınavlarını gösterir sonuçlar ise **Tablo 30**'daki gibidir:

Tablo 30. Yapılan Üç Sınavın 3. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Üç Sınavın 3. Aşamalarının Değerlendirilmesi					
	1S3AP (20)	2S3AP (18)	3S3AP (16)	Üç S3AGO (18)	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
	Başarı %	Başarı %	Başarı %	Başarı %	
KG 1. Kişi	%85	% 88,888889	% 95,3125	%89,733796	%4,421297
DG 1. Kişi	%100	% 90,277778	% 92,1875	%94,155093	DG lehine
KG 2. Kişi	%62,5	% 77,777778	% 75	%71,759259	%25,629574 DG lehine
DG 2. Kişi	% 97,5	% 97,22	% 97,4375	%97,385833	

Kontrol grubu 1. kişinin, 1. sınavdan % 85, 2. sınavdan % 88.888889, 3. sınavdan ise % 95.3125 puan alarak, üç sınavın 3. aşamalarının genel ortalamasından % 89.733796 olduğu tespit edilmiştir.

Deney grubu 1. kişi ise, 1. sınavdan % 100, 2. sınavdan % 90.277778, 3. sınavdan ise % 92.1875 puan alarak, üç sınavın 3. aşamalarının genel ortalamasından % 94.155093'lük bir başarı sergilediği gözlenmiştir.

Kontrol grubu 2. kişinin, 1. sınavdan % 62.5, 2. sınavdan % 77.777778, 3. sınavdan ise % 75 puan alarak üç sınavın 3. aşamalarının genel ortalamasından % 71.759259'luk bir başarı elde ettiği saptanmıştır.

Deney grubu 2. kişi ise, 1. sınavdan % 97, 2. sınavdan % 97.22, 3. sınavdan ise % 97.4375 puan alarak, üç sınavın 3. aşamalarının genel ortalamasından % 97.385833'lük bir başarı sergilediği gözlenmiştir.

Eş değer kişiler arasındaki farklara bakıldığında; 1.kişiler arasında % 4.421297'lik fark deney grubu 1. kişinin lehine gözlenmiş, 2. kişiler arasında ise % 25.629574'lük fark da yine deney grubundan 2. kişinin lehine sonuçlandığı tespit edilmiştir.

İlgili tezene tekniklerinin verilen ritmik yapılar üzerinde uygulamalarının değerlendirildiği 3. aşamalar, öğrencilerin konuyla ilgili algı ve uygulamalarının sinandığı aşamalardır. Buna göre:

Kontrol grubu 1. kişinin, 3. aşama sınavlarında puanlarını biraz daha arttırdığı gözlenmiştir. Ders esnasında konular üzerinde uygulamalar yaparken zorlanmış ve bunlarla ilgili özellikle çoklu tekrarlar yapma gereği duymuştur. Hazırlık aşamalarında ise, sınavda gelebilecek tartım kümeleriyle ilgili olarak grup arkadaşıyla beraber sürekli tekrar çalışmaları yaptıkları gözlenmiştir. Hazırlık esnasında sık hata yapmasına rağmen, sınav aşamasında kendinden beklenenin üzerinde bir başarı ortaya koymuştur. 1. kişinin bu aşamalarla ilgili olarak en düşük puanı 1. sınavda, en yüksek puanı ise 3. sınavda aldığı tespit edilmiştir.

Kontrol grubu 2. kişinin de sınavların 3. aşamalarında puanını gittikçe arttırdığı gözlenmiştir. Ders ve hazırlık safhalarında kontrol grubu 1. kişide görülen problemlerin aynısı 2. kişide de görülmüştür. Bu kişi de hazırlık aşamalarında aldığı puanın üzerinde bir durum ortaya koymuştur. En düşük puanı 1. sınavda, en yüksek puanı ise 3. sınavda almıştır. 2. kişinin, eş değeri durumundaki deney grubu 1. kişinin çok altında bir puan aldığı tespit edilmiştir.

Deney grubu 1. kişi, sınavların 3. aşamalarında aldığı puanlarla inişli çıkışlı bir başarı durumu ortaya koymuştur. Ders ve hazırlık süreçlerinde bu aşamalara yönelik uygulamalarda neredeyse hiç hata yapmamıştır. Ancak sınavların bu aşamalarıyla ilgili olarak herhangi bir puan kaybı beklenmezken, öğrencinin aşırı heyecanının küçük puan kayıplarına sebep olduğu gözlenmiştir. 1.kişi en yüksek puanı 1. sınavda, en düşük puanı ise 2. sınavda almıştır. 3. aşamalarla ilgili olarak genelde başarılı bir performans sergileyen bu kişi, eş değer durumdaki kontrol grubu 1. kişiyle arasında küçük de olsa lehte bir puan farkı ortaya koymuştur.

Deney grubu 2. kişi ise, 3. aşama sınavlarının en başarılı öğrencisi olmuştur. Bu kişi de sınavların bu aşamalarıyla ilgili olarak derslerde ve hazırlık aşamalarında önemli bir puan kaybı yaşamamasına rağmen, sınav sırasında aşırı heyecanlanması küçükte olsa puan kayıplarına neden olmuştur. Öğrenci, genel olarak her bir sınavda neredeyse aynı oranlarda bir başarı durumu ortaya koymuştur. Eş değeri durumdaki kontrol grubu 2. kişiye göre önemli oranda bir fark sağladığı gözlenmiştir.

Sınavların 3. aşamaları eş değer durumlar da dikkate alındığında, deney grubu 1. kişinin, kontrol grubu 1. kişiye göre % 4,421297 oranla daha başarılı olduğu ve aynı zamanda bu aşmalarda başarı sırasında deney grubu 2. kişinin ardından 2. sırada yerini aldığı tespit edilmiştir. 2. kişiler arasındaki sonuçlara bakıldığında ise, deney grubu 2. kişinin, kontrol grubu 2. kişiye göre % 25,629574 bir oranla daha başarılı olduğu ve bununla beraber bu aşamaların en başarılı öğrencisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Temel Bağlama Öğretimi Sürecinde; Öğrencilerin Başlangıç, Orta ve İleri Düzey Uygulamalarına Yönelik Yapılan 3 Sınavın 4. Aşamalarına İlişkin Değerlendirmeler.

Öğrencinin, temel bağlama öğretimi süresince, öğrenilen tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içinde ye alan tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlemesi şeklinde tasarlanan sınavların 4. aşamalarına *Tablo 31*'e bakıldığında ise;

Tablo 31. Yapılan Üç Sınavın 4. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Üç Sınavın 4. Aşamalarının Değerlendirilmesi					
	1S4AP (40)	2S4AP (38)	3S4AP (36)	Üç S4AGO (38)	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
	Başarı %	Başarı %	Başarı %	Başarı %	
KG 1. Kişi	%67,5	%43,421053	% 68,0555	%59,658851	%11,300449
DG 1. Kişi	%65	% 63,1579	% 84,72	%70,9593	DG lehine
KG 2. Kişi	%27	% 31,578947	% 75	%44,526316	%29,508084
DG 2. Kişi	%60	% 80,2632	% 81,84	%74,0344	DG lehine

Kontrol grubu 1. kişinin, 1. sınavdan % 67.5, 2. sınavdan % 43.421053, 3. sınavdan ise % 68.0555 puan aldığı, üç sınavın 4. aşamalarının genel ortalamasının % 59.658851 olduğu tespit edilmiştir.

Deney grubu 1. kişi ise, 1. sınavdan % 65, 2. sınavdan % 63.1579, 3. sınavdan ise % 84.72 puan aldığı, üç sınavın 4. aşamalarının genel ortalamasının % 70.9593 olduğu gözlenmiştir.

Kontrol grubu 2. kişinin, 1. sınavdan % 27, 2. sınavdan % 31,578947, 3. sınavdan ise % 75 puan aldığı, üç sınavın 4. aşamalarının genel ortalamasının % 44,526316 olduğu saptanmıştır.

Deney grubu 2. kişi ise, 1. sınavdan % 67, 2. sınavdan % 80.2632, 3. sınavdan ise % 81,84 puan aldığı, üç sınavın 4. aşamalarının genel ortalamasının % 74.0344 olduğu gözlenmiştir.

Eş değer kişiler arasındaki farklara bakıldığında; 1.kişiler arasında % 11.300449'luk fark deney grubu 1. kişinin lehine olduğu gözlenmiş, 2. kişiler arasında ise % 29.508084'luk fark da yine deney grubundan 2. kişinin lehine sonuçlandığı tespit edilmiştir.

Öğrenilen ilgili tezene tekniklerinin, verilen ezgisel ritmik yapılar üzerinde uygulamasının değerlendirildiği sınavların 4. aşamaları, öğrencilerin öğrenilen tekniklerle ilgili olarak kazanımlarının ortaya konduğu aşamalardır. Öğrenilen tekniklerin, ilk defa görülen ezgisel ritmik yapılar üzerinde uygulamalarından ortaya çıkan sonuçlar, hangi tekniğin çözümlenmede daha başarılı olduğunun ortaya konması açısından 4. aşama sınavların son derece önem arz etmektedir. Buna göre:

Kontrol grubu 1. kişinin daha önceden bağlama çalışıyor olması ve klavye üzerinde rahat hareket ediyor olmasının etkisiyle, 1. sınavın 4. aşamasında beklenenin üzerinde bir başarı ortaya koymuştur. Ancak, bu başarıda 2. sınavda tartım kümelerinin zorlaşmaya başlamasıyla birlikte bir düşüş meydana geldiği tespit edilmiştir. 3. sınavda ise öğrenilen tekniğin 2. sınav konularıyla benzerlik göstermesi ve daha rahat uygulanıyor olması nedeniyle puanında bir artış gözlenmiş, ancak puan olarak diğer öğrencilerin altında bir performans ortaya koymuştur. Üç sınavın da genel durumuna bakıldığında ise, 1. kişinin sınavlarda en düşük puanı 4. aşamalardan aldığı tespit edilmiştir. 1. sınav haricindeki diğer sınavların 4. aşamalarında, eş değeri deney grubu 1. kişinin altında puanlar aldığı görülmektedir. Öğrencinin, ders ve hazırlık süreçlerinde hedef davranışları yerine getirmesi ve çalışmaların büyük bir özveri ve uyum içinde yapmasına rağmen, sınavların 4. aşamalarında beklenen başarıyı sergileyemediği tespit edilmiştir.

Deney grubu 1. kişi ise, daha önceden bağlama çalışıyor olması ve klavye üzerinde rahat hareket ediyor olmasına rağmen, beklenen başarıyı, 4. aşama sınavlarında ortaya koyamadığı gözlenmiştir. Öğrenci, sınavlarda bu aşama için verilen zamanları iyi değerlendirememiş, telaşlanarak yanlış uygulamalar ortaya koymuştur. Ders ve hazırlık süreçlerinde bu aşamalarla ilgili olarak bu öğrenci tarafından gösterilen başarı, sınav esnasında beklendiği gibi ortaya konamamıştır. Ayrıca, 3. sınavın hazırlık aşamalarına özel nedenlerinden dolayı katılmamıştır.

Kontrol grubu içinde ilk defa bağlama çalışmaya çalışan 2. kişinin, yeni konular üzerinde uygulama yaparken zorlandığı, bu durumun özellikle 4. aşama sınavlarında da çözümlenmeler yaparken yaşandığı gözlenmiştir. Öğrencinin bu durumu aşmak için kontrol grubu 1. kişiyle çok çalıştığı, buna rağmen çözümlenme yaparken çok hatalar yaptığı tespit edilmiştir. 4. aşama sınavlarında en düşük puanı 1. sınavda alan 2. kişi, en yüksek puanı ise 3. sınavda almıştır. Özellikle 3. sınavda öğrenciden beklenmeyen bir başarı ortaya koymuştur. Bununla birlikte, 3. sınavın 2. sınavla benzer, hatta daha kolay uygulamalara sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. 2. kişinin, üç sınavın da 4. aşamalarında eş değeri 2. kişiden düşük puanlar aldığı tespit edilmiştir. Kontrol grubu 2. kişi, üç sınavın diğer aşamalarına göre en düşük puanı 4. aşamalardan almıştır. Bunun yanı sıra, 2. kişinin öğrenciler

içinde de en düşük başarı ortalamasını yine bu aşamalarda ortaya koyduğu gözlenmiştir.

Deney grubu 2. kişi ise, diğer öğrencilerin aksine, yeni bağlamaya başlamasına rağmen, 4. aşamalarla ilgili olarak her bir sınavda sürekli artış gösteren bir durum ortaya koymuştur. Yeni konuları anlamada ve tekniği uygulamada kısa bir sürede adapte olan 2. kişi, bu aşamalarla ilgili çözümler yaparken de herhangi bir zorlanma yaşamadan başarılı bir performans sergilemiştir. Ancak derslerde ve hazırlık sürecinde gösterdiği başarıyı, sınav esnasında beklenen düzeyde gösterememiştir. Sınav esnasında verilen zamanı iyi kullanamamış ve heyecandan dolayı erken karar vererek hata yapma riskini arttırmıştır. Yaşanan bunca olumsuzluğa rağmen, 4. aşama sınavlarının genel başarı ortalaması değerlendirildiğinde, en başarılı öğrencinin deney grubu 2. kişi olduğu tespit edilmiştir. Eş değeri durumundaki kontrol grubu öğrencisi 2. kişiyle de arasında önemli sayılabilecek bir fark ortaya koyduğu tespit edilmiştir.

Sınavların 4. aşamalarının sonucunda, deney grubu 1. kişinin kontrol grubu 1. kişiye göre % 11,300449 oranla daha başarılı olduğu görülmektedir. Bununla beraber deney grubu 1. kişinin, bu aşamalarda başarı sırası dikkate alındığında deney grubu 2. kişiden sonra yer aldığı tespit edilmiştir. 2. kişiler arasındaki sonuçlara bakıldığında ise, deney grubu 2. kişinin kontrol grubu 2. kişiye göre % 29,508084 bir oranla daha başarılı olduğu ve bunun yanı sıra bu aşamaların en başarılı öğrencisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan sınavların kendi içinde birbirine benzer ancak farklı düzeylerin (temel bağlama öğretiminde; başlangıç, orta, ileri) değerlendirildiği bu aşamalarda, tespitler yapılmış ve araştırmaya ilişkin sonuçlar saptanmaya çalışılmıştır. Buna göre, genel değerlendirmeler yapıldığında ise:

Kontrol grubu öğrencilerinin “kullanılan tezene tekniği” ile ilgili uygulamaları sonucunda, 1. kişinin daha önceden belli bir düzeyde bağlama çalışıyor olması sayesinde konuları daha çabuk algıladığı, 2. kişinin ise yeni başlıyor olmasından dolayı daha zor kavradığı gözlenmiştir. Tekniğe ilişkin işaretlemeler, daha çok tezenenin yönlerine ilişkin semboller olduğu için tartım kümeleri üzerinde uygulamalar esnasında çoklu tekrarlara ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Yeni

konulara ilişkin bilgiler ve uygulamalar yapılırken, aynı seslerle oluşturulan tartım kümeleri üzerinde uygulamalarda da ilk aşamalarda zorluk yaşandığı gözlenmiştir. Bu uygulamalar, özellikle konu bütünlüğü içinde farklı seslerle çözümlenmeye dönük çalışmalar yapılırken, kontrol grubu öğrencilerinin yeni ezgileri deşifre yapma esnasında hemen adapte olamadıkları, ancak çoklu tekrarlarından sonra uygulamaları gerçekleştirebildikleri tespit edilmiştir. Bu gruptaki öğrencilerin ders aşamasında öğrenilen ezgileri ezberlemeye yönelik çalıştıkları gözlenmiştir. 1. kişi daha önceden de belli bir düzeyde bağlama çaldığı için daha çabuk uyum sağlarken, 2. kişi ise bunları uygulamada genellikle zorluk çekmiştir. Ancak her ikisinin de bu öğrenilen ezgi çalışmalarına benzer ezgilerle karşılaştıklarında, ilk anda sağlayamadıkları, çoklu tekrarlar yapıldıktan sonra çözümlenmeyi gerçekleştirdikleri gözlenmiştir. 1. kişinin derslerde öğrenilen ezgileri icra edildiği sınavların 2. aşamasında en başarılı öğrenci olmasına rağmen, çözümlenme aşamaları olan 3. ve 4. aşamalarındaki başarı sıralamasında 3. sırada yer almıştır. Kontrol grubu 2. kişinin ise gerek öğretilen ezgilerin uygulandığı 2. aşama, gerekse deşifre uygulamalarının yer aldığı 3. ve 4. aşama sınavlarında başarı sıralamasında hep 4. sırada olduğu tespit edilmiştir.

Deney grubundaki öğrenciler üzerinde bir değerlendirme yapıldığında ise; öğrencilerin öğretilen konuları anlamada genel olarak herhangi bir problem yaşamadıkları görülmüştür. Özellikle, tekniğin uygulanması sırasında verilen destekleyici ifadelerle ok işaretlerinin bütünlüğünü çabuk kavradıkları, ilk konu çerçevesinde verilen şablonların sonraki konulara uyarlanmasında ve çözümlenmeye dayalı ezgi çalışmalarında hızlı konsantre oldukları tespit edilmiştir. Daha önceden belli bir seviyede bağlama çalabilen 1. kişinin yeni bir teknik uygularken başlangıçta zorladığı, ancak kısa sürede uyum sağladığı gözlenmiştir. 2. kişi ise bağlamaya yeni başladığı ve önceden belli bir teknikle de başlamadığı için bu tekniği çok rahat anladığı ve uygulamalarda herhangi bir zorluk yaşamadığı gözlenmiştir. Bu öğrencilerin özellikle ilk defa karşılaştıkları bir ezgisel yapı üzerinde deşifre yapmada hızlı çözümlenme yapabildikleri, ancak bu ezgilerin icraya dönük çalışılmasıyla ilgili olarak fazla zaman ayırmadıkları görülmüştür. Birlikte çalışma konusunda da sıkıntılar çıkardığı gözlenen gruptaki öğrencilere, bu konularda uyarılar yapılmış, ancak özellikle deşifre konusunda kendilerine güvenleri oldukları için, uyarıları fazla dikkate almadıkları gözlenmiştir. Ders esnasında öğrenilen ezgi

çalışmalarının sınındığı 2. aşamalarda, beklenen başarıyı elde edemedikleri ve özellikle bu aşamalarda büyük puan kayıplarının olduğu gözlenmiştir. 2. aşama sınavlarındaki başarı sıralamasında, deney grubu 1. kişinin 3. sırada, 2.kişinin ise 2. sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Çözümlemeye dayalı 3. ve 4. sınavlarda ise, 1. kişi 2. sırada yer alırken, 2. kişinin ise 1. sırada yer aldığı saptanmıştır.

Tüm sınav aşamaları dikkate alındığında ise; 1. aşamalarda her iki grubun da başarılı olduğu, öğretilen konularla ilgili tüm öğrencilerin sorulara doğru cevap verdikleri gözlenmiştir. Ders içinde öğretilen ezgilerin çalışmalarının irada edildiği 2. aşamalarda ise özellikle kontrol grubu 1. kişinin daha başarılı olduğu ve sırasıyla deney grubu 2. kişi, deney grubu 1. kişi son olarak da kontrol grubu 2. kişinin bu sıralamayı takip ettiği tespit edilmiştir. Aynı seslerden oluşan tartım kümelerine yönelik çözümlerinin yapıldığı 3. aşama sınavlarında, deney grubu 2. kişi en başarılı öğrenci olurken, yine deney grubu öğrencisi 1. kişi 2. sırada yer almıştır. Kontrol grubu öğrencisi 1. kişi 3. sırada ve son olarak da kontrol grubu 2. kişi ise 4. sırada yer almıştır. Benzer durum, ritmik ve ezgisel tartım kümeleri üzerindeki uygulamaların yapıldığı çözümlenmeye dayalı 4. aşamalarda da gerçekleşmiştir. Bu aşamalarda ise, deney grubu 2. kişi en başarılı, deney grubu 1. kişi 2. sırada yer almış, kontrol grubu öğrencisi 1. kişi 3. sırada ve yine son olarak da kontrol grubu 2. kişi 4. sırada yer almıştır.

Temel Bağlama Öğretimi Sürecinde; Öğrencilerin Başlangıç, Orta ve İleri Düzey Uygulamalarına Yönelik Yapılan 3 Sınavın Genel Sonuçlarının Değerlendirilmesi.

Üç sınavın genel sonuçları değerlendirildiğinde *Tablo 32*'deki sonuçlar tespit edilmiştir. Buna göre:

Tablo 32. Yapılan Üç Sınavın Genel Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Üç Sınavın Genel Sonuçlarının Değerlendirilmesi					
	1SS (100)	2SS (100)	3SS (100)	Üç SSGO(100)	Eşdeğer Kişiler Arasındaki Fark
	Başarı %	Başarı %	Başarı %	Başarı %	
KG 1. Kişi	%84	%72,5	% 76,75	%77,75	%0,5833333
DG 1. Kişi	%85	% 75,75	% 70,75	%77,166667	KG lehine
KG 2. Kişi	%51,5	% 58	% 64	%57,833333	%26,916667 DG lehine
DG 2. Kişi	%82,5	% 83	% 88,75	%84,75	

Kontrol grubu 1. kişinin, 1. sınavdan % 84, 2. sınavdan % 72.5, 3. sınavdan ise % 76.75 puan alarak, üç sınavın genel ortalamasının % 77.75 olduğu tespit edilmiştir.

Deney grubu 1. kişi ise, 1. sınavdan % 85, 2. sınavdan % 75.75, 3. sınavdan ise % 70.75 puan alarak, üç sınavın genel ortalamasının % 77.166667 olduğu gözlenmiştir.

Kontrol grubu 2. kişinin, 1. sınavdan % 51.5, 2. sınavdan % 58, 3. sınavdan ise % 64 puan alarak üç sınavın genel ortalamasının % 57,833333 olduğu saptanmıştır.

Deney grubu 2. kişi ise, 1. sınavdan % 82.5, 2. sınavdan % 83, 3. sınavdan ise % 88.75 puan alarak, üç sınavın genel ortalamasının % 84.75 olduğu tespit edilmiştir.

Eş değer kişiler arasındaki farklara bakıldığında; 1.kişiler arasında % 0.5833333'lük fark kontrol grubu 1. kişinin lehine gözlenirken, 2. kişiler arasında ise % 26.916667'lik fark deney grubundan 2. kişinin lehine sonuçlandığı tespit edilmiştir.

Yapılan üç sınavın da sonuçlarını değerlendirdiğimizde gerek eş değer kişiler, gerekse gruplar arasında farklı sonuçların ortaya çıktığı gözlenmiştir. Özellikle eş değer 1. kişiler arasında çok büyük puan farkları çıkmazken, eş değer 2.kişiler arasında önemli sayılacak farkların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Buna göre:

Sınavların hazırlık süreçleriyle sınav sonuçları dikkate alındığında, daha önceden belli bir düzeyde bağlama çalabilen kontrol grubu 1. kişinin, sınav

sonucunda beklenenin üzerinde bir başarı ortaya koyduğu gözlenmiştir. Bu kişinin, en yüksek not aldığı sınav 1. sınav, en düşük not aldığı sınav ise 2. sınav olmuştur. Toplamda aldığı puanlarla, eş değeri deney grubu 1. kişinin çok küçük de olsa önünde bir farkla üstünlük sağlamıştır. Yine daha önceden belli bir düzeyde bağlama çalabilen deney grubu 1. kişinin ise, sınavların hazırlık süreçleriyle sınav sonuçları dikkate alındığında, öğrencinin beklenen seviyede bir sonuç ortaya koyamadığı gözlenmiştir. Hazırlık aşamalarında öğrencinin daha yüksek puanlar aldığı, ancak sınav esnasında bu durumu sağlayamadığı tespit edilmiştir. Bu öğrencinin her sınav sonucunda puanını git gide düşürdüğü saptanmıştır. Özellikle 1 ve 2. sınavlarda eş değeri kontrol grubu 1. kişiye üstünlük sağlayan 1. kişi, 3. sınavda ise kontrol grubu 1. kişinin altında bir puan almıştır

İlk defa bağlama çalan kontrol grubu 2. kişi, hazırlık süreçleriyle sınav sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencinin hazırlık sürecine oranla daha başarılı bir durum ortaya koyduğu ve her yeni bir sınavda puanlarını arttırdığı gözlenmiştir. Ancak, bu durum öğrencinin diğer öğrenciler arasında daha başarılı olmasını sağlayamamıştır. Eş değeri durumundaki deney grubu 2. kişinin çok büyük farkla gerisinde kalmıştır.

İlk defa bağlama çalan deney grubu 2. kişi ise, hazırlık süreçleriyle sınav sonuçları değerlendirildiğinde, hazırlık sürecine oranla daha başarısız bir durum sergilediği gözlenmiştir. Ancak bu kişinin, her yeni sınavda puanlarını arttırdığı ve üç sınavın da genel ortalaması alındığında en başarılı öğrenci olduğu saptanmıştır. Ayrıca, 1. sınav haricinde, diğer sınavlarda en yüksek puanları alan kişi de olmuştur. Eş değeri durumundaki kontrol grubu 2. kişiye hem 1, 2 ve 3. sınavların ayrı ayrı sonuçlarında, hem de üç sınav sonuçlarının genel ortalamasında önemli oranda bir fark sağladığı görülmüştür. Bu değerlendirmeler ışığında, üç sınav sonucunun genel ortalaması alındığında, deney grubu 2. kişinin en yüksek puan alarak sınavı tamamladığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında iki grubun sınav verilerine ilişkin eş değer aşamalar ve genel sınav sonuçları değerlendirildiğinde, deney grubunun uygulamış olduğu 'Önerilen tezene tekniği' kontrol grubunun uyguladığı 'kullanılmakta olan tezene tekniği' ne göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre:

Daha önceden belli bir seviyede bağlama çalabilen 1. kişiler arasında, genel sonuçlarda çok küçük bir puanın kontrol grubundaki öğrencinin lehine olmasına rağmen, birbirlerine yakın sonuçlar ortaya çıkmıştır. Önceden öğretilen ezgilerin sunulduğu 2. aşamada kontrol grubu 1. kişi daha başarılı olurken, yeni ezgi ve ritmik yapıların çözümlendiği 3. ve 4. aşamalarda ise deney grubu 1. kişinin daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

İlk defa bağlama çalmaya çalışan öğrenciler arasında ise, önemli sayılacak sonuçlar ortaya çıkmıştır. Deney grubu 2. kişinin, kontrol grubu 2. kişiye göre sınavların 2. 3. ve 4. aşamalarında ve genel sınav sonuçlarında belirgin bir puan farkı ortaya koyduğu tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda, ilk defa bağlama çalmaya başlayan öğrencilerin deney sürecinde kullandıkları tezene teknikleri karşılaştırıldığında; ‘Önerilen tezene tekniğinin’ ‘kullanılmakta olan tezene tekniğine’ göre daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Daha önceden belli bir seviyede bağlama çalabilen öğrenciler arasında bir değerlendirme yapıldığında ise, 2. aşama sınavları haricinde deney grubundaki 1. kişinin özellikle deşifreye yönelik sınav aşamalarında daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

Kullanılmakta olan tezene tekniğinin, ilk defa bağlama çalan öğrenciler üzerinde uygulanmasının daha zor olduğu, özellikle de ezgi çözümlemeye dayalı aşamalarda hedeflenen noktaya ulaşılmada çoklu tekrarların yapılması gerektiği görülmüştür. Bu tekniğin, daha önceden belli bir aşamada bağlama çalabilen öğrenciler üzerinde uygulanmasında ise, birbirine eşit şekilde yazılmış ok işaretlerinin, tezenenin hareket yönünü belirlediği ve bu doğrultuda bir yönlendirme doğurduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle özellikle ezgi çözümlemeye yönelik aşamalarda, yine çoklu tekrarlardan sonra hedefe ulaşılabilirdiği gözlemlenmiştir. Böylelikle öğrencilere ezgi üzerinde sürekli çoklu tekrarlarla ezbere dayalı bir eğitimin verildiği tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda *kullanılmakta olan tezene tekniğiyle* ilgili olarak;

- Bu teknikte ok işaretlerinin sadece tezenenin hareket yönünü ifade ettiği,
- Tartım kümeleri içinde nota sürelerini ifade etmekte yetersiz kaldığı ve bunu icracıya bırakması nedeniyle süre paylaşımında sorunlar yaşandığı,
- Tekniğin, uygulanışı itibariyle tümden gelim yöntemini yansıttığı,
- Sistematığının ezbere dayalı (çoklu tekrarlar) ve usta-çırak yöntemiyle ilişkili olduğu,
- Konular anlaşılabilir bile uygulanmasında çoklu tekrar ihtiyacı duyulduğu,
- Tartım kümeleri üzerinde uygulamaların çoklu tekrarlarla gerçekleştirildiği,
- İlk defa karşılaşılan ezgilerin çözümlemesinin çoklu tekrarlarla yapılabildiği,
- En karmaşık tartım kümelerinin içinden çıkılmasının zor olduğu,
- Çözümlemelerde çoklu tekrarların yapılmasından dolayı zaman kaybının olduğu, tespit edilmiştir.

Bu tespitler doğrultusunda, *kullanılmakta olan tezene tekniğinin* özellikle ilk defa bağlama çalmaya başlayan öğrenciler ve birden fazla öğrencinin aynı anda eğitim alacağı grup çalışmalarında uygulamasının güç olabileceği söylenebilir.

Önerilen tezene tekniğinin ise, hem ilk defa bağlama çalan öğrenciler, hem de daha önceden belli bir teknikte bağlama çalan öğrenciler üzerinde uygulanmasının daha kolay olduğu gözlenmiştir. Ok işaretleri ve sayma sayılarıyla belli bir sistematik içinde hazırlanmış olan bu tekniğin, özellikle de ilk defa bağlama çalan öğrenciler üzerinde, çok rahat anlaşıldığı ve yeni ezgilerin çözümlenmesi aşamasında ise daha çabuk deşifre yapılabildiği tespit edilmiştir. Tekniğin daha önceden belli bir seviyede bağlama çalan öğrenciler üzerinde uygulanmasında ise, ilk konular çerçevesinde öğrencinin geçmişten gelen alışkanlıklarından dolayı başlarda uyum sorunu yaşadığı, ancak kısa sürede yeni tekniğe alışılmasıyla birlikte bu sorunların da çözümlendiği gözlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda *Önerilen tezene tekniği*yle ilgili olarak ise;

- Bu teknikte, ok işaretlerinin sadece tezenenin hareket yönünü değil, aynı zamanda nota süre değerlerini de ifade etmede yardımcı olduğu,
- Tartım kümeleri içinde nota sürelerini icracıya bırakmaması nedeniyle süre paylaşımında sorunlar yaşanmadığı,
- Tekniğin, uygulanışı itibariyle tüme varım yöntemini yansıttığı,
- Bu tekniğin; farklı ölçülerden kaynaklanan birim süre değerlerinin farklı tartım kümeleri üzerine ok yönleri ve rakamla uygulanması temeline dayanan belli bir sistematığının bulunduğu,
- Tekniğin hem anlatan hem de anlayan için anlatılabilir ve anlaşılabilir olduğu,
- Birbirinden farklı ve en karmaşık tartım kümelerinde bile uygulanabildiğinden kendi içinde tutarlı olduğu,
- İlk defa karşılaşılan ezgilerin deşifresinin bu teknikle daha çabuk ve doğru yapılabildiği,
- Genel müzik uygulamalarında yer alan süre paylaşımı ile ilgili konularda, öğrenciye doğal ve doğru bir metronom alışkanlığı kazandırabildiği,
- Kolay anlatılabilir ve anlaşılabilir olması nedeniyle öğretmenler ve öğrenciler için çalışma zamanından tasarruf edilebildiği, tespit edilmiştir.

Bu tespitler doğrultusunda ise, *önerilen tezene tekniğinin* hem belli bir düzeyde bağlama çalan, hem de ilk defa bağlama çalacak öğrenciler üzerinde uygulanabileceği saptanmıştır. Ayrıca, birden fazla öğrencinin aynı anda eğitim alacağı grup çalışmalarında da bu tekniğin rahatlıkla uygulanabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin derslerde öğrendikleri tekniklerin yanı sıra, ders dışında da çalgılarına ayırdıkları zamanın kullanımı, bu sınavların sonuçlarına önemli derece etken olmuştur. Gerek derslerde öğrenilen konuların pekiştirilmesi, gerekse bu konular çerçevesinde öğrenilen ezgilerin bol tekrarı, öğrencilerin hazır oluşlarını doğrudan etkilediği gözlenmiştir. Buna göre:

- Kontrol grubu öğrencilerinin ders dışında kalan zamanlarını değerlendirmede daha özenli oldukları, bunun yanında, deney grubu öğrencilerinin ise bu konuda bu özeni göstermede yetersiz oldukları,
- Kontrol grubu öğrencilerinin aynı özeni birlikte çalışma konusunda da gösterdikleri, ancak deney grubu öğrencilerinin ise tüm uyarılara rağmen aynı durumu ortaya koyamadıkları gözlenmiştir.

Bu durumun nedeni olarak;

- Öğrencilerin kişisel sorunlarının yanı sıra,
- Kontrol grubu öğrencilerinin derslerde öğrenilen konuların ve ezgi çalışmalarının pekiştirilmesinde, çoklu tekrarlar için daha fazla zamana ihtiyaç duymaları,
- Deney grubu öğrencilerinin ise öğrendikleri tekniğin rahat, anlaşılır, uygulanabilir olmasından dolayı bir öz güven içinde oldukları, bu nedenle de grup arkadaşlarının her ikisi de birlikte çalışmaya gerek duymadıkları sonucu öngörülmüştür.

Yapılan tüm bu gözlemler, değerlendirmeler ve sonuçlar doğrultusunda, temel bağlama öğretiminde önerilen tezene tekniğinin, kullanılmakta olan tezene tekniğine göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın, gelecekte yapılacak çalışmalara da örnek teşkil etmesi ve daha da ileri düzeylere doğru geliştirilmesiyle müzik araştırmaları konusunda önemli bir aşamanın gerçekleştirileceği öngörülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma kapsamında *önerilen tezene tekniğine* ilişkin elde edilen sonuçlara göre ‘öneriler’ ana başlığı oluşturulmuş, “alanda uygulamaya yönelik öneriler” ve “araştırmacılara yönelik öneriler” olmak üzere iki alt başlık altında ifade edilmeye çalışılmıştır. Buna göre alanda uygulamaya yönelik öneriler aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

- Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümünde karşılaştırmalı olarak denenen bu araştırmanın sonuçları bakımından etkinliğinin daha somut biçimde ortaya çıkarılabilmesi için; Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve farklı Devlet Konservatuvarlarının müzik birimleri içinde verilen bağlama derslerinde de denemesi önerilir.
- Bu çalışma kapsamında *önerileni tezene tekniğinin* üniversitelerin müzik eğitimi veren birimlerinde temel bağlama dersi müfredatı içinde de yer verilmesi önerilir.
- '*Önerilen tezene tekniği*' nin MEB bağlı Güzel Sanatlar Liselerinin bağlama dersleri müfredatının temel eğitimi kapsamında kullanılması da önerilir.
- Bu tekniğin, kurumsal olarak müzik eğitimi veren; Belediye Konservatuvarları, Halk Eğitim Merkezleri ve Gençlik Merkezleri'nin yanı sıra, diğer kurumsal ve özel müzik merkezlerinde de verilen *temel bağlama öğretimi* kapsamında kullanılması önerilir.
- *Önerilen tezene tekniği* ilk defa bağlama çalmaya başlayan öğrenciler üzerinde rahatlıkla uygulanabilir.
- Bağlama öğretimiyle ilgili olarak daha önceden farklı bir tezene tekniğiyle belli bir seviyede çalabilen ya da eğitim almış olan kişiler üzerinde önerilen yeni tezene tekniği uygulanabilir
- İlgili tezene tekniğini alan öğrenciler, konu bütünlüğü içindeki seviyeye uygun yeni ezgilerin çözümlemesini daha çabuk yapabilirler.
- Bu teknik birden fazla öğrenciden oluşan toplu gruplar üzerinde uygulanabilir.
- Bu araştırma, Türk halk müziğine ilişkin farklı çalgılarla ilgili çalışmalara örnek teşkil etmesi bakımından bir model olarak kullanılabilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler ise aşağıda belirtildiği gibidir:

- Bu araştırma, bağlamayla doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan derslerle birlikte disiplinler arası bir yaklaşım içinde yapılandırılabilir.
- Bu alışma, çözümlenmesi gereken eserlerin, kişinin önceden seslendirmesine ya da solfej yapmasına gerek kalmadan doğrudan uygulanabilir.
- İlgili alışma; tezene, mızrap, pena vb. ses çıkarmaya yarayan araçların kullanıldığı telli algılar üzerinde, temel eğitim aşamalarında kullanılabilir.
- Yapılan bu araştırmanın Türk halk müziğinin diğer algıları üzerinde de yapılması önerilir.

KAYNAKÇA

- Akın, Ö. (2001). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Keman Öğretim Programı Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akmaz, H. (2002). *Modern Bağlama Metodu*. Ankara: İnkansa Ofset Baskı.
- Altınay, F.R. (2004). *Cumhuriyet Döneminde Türk Halk Müziği*. İzmir: Balçova Kaymakamlığı.
- Ataman, S.Y. *Türk Halk Musikisi ve Bağlama Metodu*. Yazı Ofset.
- Baykurt, Ş. (1976). *Türkiye’de Folklor*, Ankara
- Behar, C. (1998). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz* (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
- Beşiroğlu, Ş. (1998). *Türk Musikisinde Üslup ve Tavır Açısından Meşk*, IV. İstanbul Türk Müziği Günleri Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu. Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *DeneySEL Desenler* (2. Baskı). Ankara: Pagem Yayıncılık.
- Çevik, D.B. (2007). Müzik Öğretim Yöntemlerinden Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış. *BAÜ FBE Dergisi*, Cilt: 9, sayı:1, S:96.
- Değerli, T. (2005). *Uzun Saplı Bağlama Metodu 1* (3. Baskı). İzmir: Değerli Yayınları.
- Durul, K. *Bağlama Metodu-Bağlama Düzeni Temel Pozisyon*. İstanbul: Bemol Müzik Yayınları.
- Ekici, S. (2001). *Bağlama Eğitimi Yöntem Ve Teknikleri*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Emnalar, A. (1998), *Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı*. İzmir: Ege Üniversitesi Basım Evi.
- Gazimihal, M. R. (1975). *Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.

- Gazimihal, M. R. (2006). *Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz*, İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş. Çeviri: Prof. Mehmet Salih Ergan- Öğr.Grv. Ahmet Şahin Ak.
- Gürgen. E. T. (2006). Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntem Ve Yaklaşımlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı:12, S:87-88,91, Malatya.
- Hoşsu, M. (1997). *Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı*. İzmir.
- Kalender, C. – Keskin, L. (2003). *Temel Bağlama Eğitimi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (15. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasap, B. T. (2005). *Suzuki Okulu Metodu*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:6, Sayı:9, S:117, Malatya.
- Kaya, G.E. (2005). *Bağlama Metodu*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Kaygısız, M. (2000). *Türklerde Müzik*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Kınık M. (2010). *Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde Bağlama Dersi Başlangıç Düzeyine Yönelik Öğretim Programı*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kurt, C. (2009). *Bağlama Düzeni Metodu*. Ankara: Sistem Ofset Yayıncılık.
- Koç, A. (2000). *Bağlama Eğitiminde Görülen Problemler ve Bunların Çözüm Yolları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Köprülü, M. F, (1989), *Edebiyat Araştırmaları 1*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Mimaroğlu, İ. (1999). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Oral, M. (2010). *Bağlamada Belli Başlı Yöresel Tavırların İcrasında Bozuk Düzen İle Bağlama Düzeni Arası Transpozisyonda Oluşan Duyum Farklılıkları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Ögel, B. (1987) *Türk Kültür Tarihine Giriş*. C.9, Ankara: Başbakanlık Basım Evi.
- Öztuna, Y. (2006). *Türk Mûsikîsi Ansiklopedik Sözlüğü*. Ankara: Orient Yayınları.

- Parasız, P. (2009). *Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alıştırmaların İşgörüsellik Ve Etkililik Yönünden İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Parlak, E. (2000), *Türkiye’de El ile (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- (2001). *El İle Bağlama Çalma Şelpe Tekniği Metodu 1*. Ekin Yayınları.
- Saçan, A. (2001). *Kara Düzendeki Bağlama Eğitimi*. İzmir: Can Ofset.
- Sağ, A – Erzincan, E. (2009). *Bağlama Metodu*. Cilt I, İstanbul: Pan Yayıncılık.
-(2009) *Bağlama Metodu*. Cilt II, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Tura, Y. (1988). *Türk Musikisi Meseleleri*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar İlkeler Yaklaşımlar* (2. Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uslu, M. (1996). *Türkiye de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde Çok Sesli Müzik Eğitimi Görüşü*, II. Ulusal Eğitim Sempozyumu, 18-20 Eylül Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Yener, S. (2003) *Bağlama Öğretim Metodu 1* (3. Baskı). Kayseri.
-(2003) *Bağlama Öğretim Metodu 1* (4. Baskı). Kayseri.
-(2003) *Bağlama Öğretim Metodu 1* (5. Baskı). Kayseri.
- Yıldırım, K. (1995). *Kodaly eğitimiyle Müzik Eğitimi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yıldırım, A. - Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimler Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayın Evi.
- Yiğit, F. (2000). *Müzik Eğitiminde Kodaly Metodunun Rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

(http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=5548) Atasoy, M.U.
*Geleneksel Türk Halk Müziği Çalgı Eğitiminde Kullanılan Öğretim Yöntem
Ve Teknikleri.* 17.02.2011.

(<http://www.turkuler.com/yazi/GTMusta.asp>) Aydın A. F. *Geleneksel Türk
Müziğinde “Usta-Çırak” İlişkisinin Gerekliliği Üzerine Çeşitli Görüşler.*
17.02.2011,

(http://www.istatistikanaliz.com/guvenilirlik_analizi.asp) *Güvenirlik Analizi,*
31.01.2011.

(<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/gsf/article/viewFile/3281/3170>) Parasız, G.
*Eğitim Müziği Eksenli Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk
Müziği Eserlerinin Tespitine Yönelik Bir Çalışma,* 01.02.2011,

(<http://www.turkuler.com/baglama/tarih3.asp>) Parlak, E. *Anadolu da Bağlama,*
26.01.201.

<http://www.tdk.org.tr/TR/Genel/SozBul.aspx> Türk Dil Kurumu, 13.03.2011.

(<http://www.turkuler.com/yazi/GTMusta.asp>) 17.02.2011

Ek 4. Temel Bağlama Öğretimi Sürecinde Kullanılan Notalar

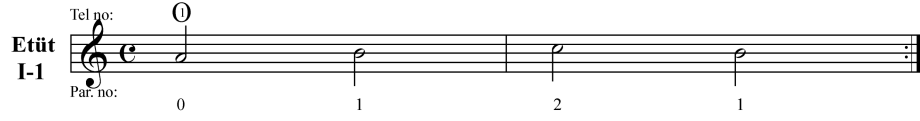
Ek 4.1. Temel Bağlama Öğretimi Başlangıç Düzeyi Notaları

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - I

Servet YAŞAR

Etüt Çalışması - I I

Servet YAŞAR

Tel no: ①

Etüt II-1

Par. no: 2 4 2 4

Etüt II-2

Etüt II-3

Etüt II-4

Etüt II-5

Etüt II-6

Etüt Çalışması - III

Servet YAŞAR

Tel no: ①
Etüt III-1
Par. no: 0 1 2 4

Etüt III-2

Etüt III-3

Etüt III-4

Etüt III-5

Etüt III-6

Etüt III-7

Etüt Çalışması - IV

Servet YAŞAR

Etüt
IV-1

Tel no: ①

Par. no: 1 3 1 3

Etüt
IV-2

Etüt
IV-3

Etüt
IV-4

Etüt
IV-5

Etüt
IV-6

Etüt Çalışması - V

Servet YAŞAR

Etüt V-1

Tel no: ①

Par. no: 4 3 4 3

Etüt V-2

Etüt V-3

Etüt V-4

Etüt V-5

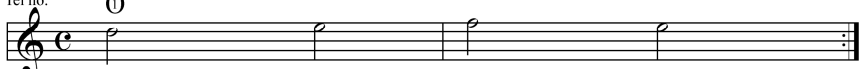
Etüt V-6

Etüt Çalışması - VI

Servet YAŞAR

Tel no: ①

Etüt VI-1

Par. no: 1 3 4 3

Etüt VI-2

Etüt VI-3

Etüt VI-4

Etüt VI-5

Etüt VI-6

Etüt VI-7

1 3 4 3 1 4 1 1 3 1 1

1 2 4 2 1 4 2 1 0 1 2 1 3 2 4 1 2 0

1 3 4 3 1 4 3 1 1 1 3 1 1 3 1 1

1 2 4 2 1 4 2 1 0 1 2 1 3 1 3 4 3 1 2 1 2 0

Etüt Çalışması - VII

Servet YAŞAR

Tel no: ①

Etüt VII-1

Par. no: 1 2 4 2

Etüt VII-2

Etüt VII-3

Etüt VII-4

Etüt VII-5

Etüt VII-6

Etüt VII-7

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - VIII

Servet YAŞAR

Etüt VIII

Tel no: ①

Par. no: 1 2 4 2 1 4 2 1 1 3 4 1 3 4 3 1 4 3 1 1 3 1

1 4 1 1 1 1 2 4 2 1 3 1 3 0 1 2

Etüt Çalışması - IX

Servet YAŞAR

Etüt IX-1

Tel no: ①

Par. no: 1 3 4 3

Etüt IX-2

Etüt IX-3

Etüt IX-4

Etüt IX-5

Etüt IX-6

Etüt IX-7

Etüt IX-8

3 1 1 3 1 2 1

4 1 2 4 2 1 1

1 1 3 1 3 4 1 3 4 3

1 1 2 1 1 4 2 1 0

Etüt Çalışması - X

Servet YAŞAR

Etüt X-1

Tel no: 0

Par. no: 1 3 4 3

Etüt X-2

Etüt X-3

Etüt X-4

Etüt X-5

Etüt X-6

Etüt X-7

Etüt X-8

1 3 4 3 4 3 1 3 1 1 2

1 2 1 3 1 2 1 2 1 1 3

1 1 2 1 2 4 1 3 4 3

4 1 1 4 1 1 3 1 1 2 0

Etüt Çalışması - XI

Servet YAŞAR

Etüt XI-1

Tel no:

Par. no: 1 2 4 2

Etüt XI-2

Etüt XI-3

Etüt XI-4

Etüt XI-5

Etüt XI-6

Etüt XI-7

Etüt XI-8

4 2 1 4 2 1 1 3 4 3

1 2 1 2 4 2 1 2 1 2

1 2 1 2 4 3 1 3

1 2 1 1 3 2 1 0 4 0 1 2 4 2 1 0 4 0

Etüt Çalışması - XIII

Servet YAŞAR

Etüt XIII

Tel no: ①

Poz. no: 12P 10P 8P 7P 5P 3P 2P 7P 12P 11P

Etüt Çalışması - XIV

Servet YAŞAR

Etüt XIV

Tel no: ①

Poz. no: 1P 3P 5P 3P 5P 1P

Etüt Çalışması - XV

Servet YAŞAR

Etüt XV

Tel no: ①

Poz. no: 9P 7P

5P P9 7P

9P 7P 5P

1P 3P

5P 9P 7P 5P

1P 3P 1P

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XVI

Servet YAŞAR

Etüt XVI

Tel no: ①

Poz. no: 1P 3P 5P 1P 3P

Tel no: ①

Etüt Çalışması - XVII

Servet YAŞAR

Etüt
XVII

Tel no: ①

Poz. no: 3P 1P 5P 3P 1P 3P 1P

HALAY

Erzincan

Etüt
XVIII

Tel no: ② ① ② ① ② ① ② ① ② ①

Poz. no: 2P 3P 1P 3P 1P 5P 1P 5P 3P 1P 3P 1P 3P 1P

Etüt Çalışması - XIX

Etüt XIX

Tel no: ①

Poz. no: 10P 8P 7P 5P 3P 1P 5P 10P 5P 1P

Etüt Çalışması - XX

Servet YAŞAR

Etüt XX

Tel no: ①

Poz. no: 3P 5P 7P 5P 1P 5P 3P 1P 3P 1P

Ek 4.2. Temel Bağlama Öğretimi Orta Düzey Notaları

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Three staves of musical notation. The first staff contains a sequence of eighth notes. The second and third staves contain more complex rhythmic patterns, including sixteenth notes and eighth notes, with some notes beamed together.

KIYILI HALAYI

Yozgat

Six staves of musical notation. The music is in 2/4 time and features a mix of eighth and sixteenth notes, with some rests and repeat signs. The notation includes various rhythmic patterns and melodic lines.

SİVAS OYUN HAVASI

Sivas

§

SON

§

The musical score for "Sivas Oyun Havası" is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of five staves of music. The first staff begins with a repeat sign (§). The second staff ends with a double bar line and repeat dots, followed by the word "SON". The fifth staff ends with a repeat sign (§).

DEHLENK OYUN HAVASI

Erzurum

The musical score for "Dehlenk Oyun Havası" is written in 6/8 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef and a common time signature (C). The second staff begins with a double bar line and repeat dots. The third and fourth staves also begin with double bar lines and repeat dots.

Etüt Çalışması - XXI

Etüt XXI

(Kaya, 2005: 171). XXI etütte birim değerler değiştirilmiştir.

GAYDA

Bergama

Etüt Çalışması - XXII

Etüt XXII

ANKARA POSTASI

Erzurum

The musical score for "ANKARA POSTASI" is written in 2/4 time and B-flat major. It consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat, and a 2/4 time signature. The melody is written in a single line. The second staff continues the melody and includes a double bar line with repeat dots, followed by the word "SON". The third and fourth staves continue the melody, with the fourth staff ending with a double bar line and repeat dots. The score is marked with a section symbol (§) at the beginning and end.

Etüt Çalışması - XXIII

Etüt
XXIII

The musical score for "Etüt Çalışması - XXIII" is written in 2/4 time and B-flat major. It consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat, and a 2/4 time signature. The melody is written in a single line. The second staff continues the melody and ends with a double bar line and repeat dots.

Etüt XXIII, 1996-2001 yılları arasında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Ses Eğitimi Bölümü Meslek Çalgısı dersinde hocam Öğr.Grv. İlhan Ersoy tarafından bana öğretilmiştir.

Etüt Çalışması - XXIV

Etüt
XXIV

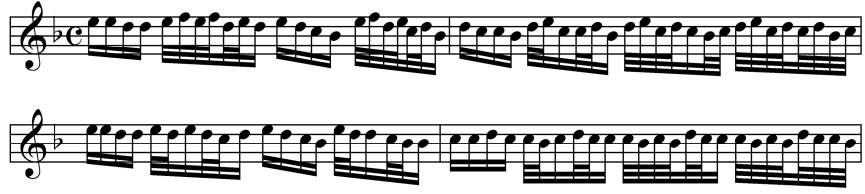
Etüt XXIV, 1996-2001 yılları arasında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü Meslek Çalgısı dersinde hocam Öğr.Grv. İlhan Ersoy tarafından bana öğretilmiştir.

BERDE OYUN HAVASI

Malatya

ŞUR RENGİ

(1. Bölüm)

Azerbaycan

Etüt Çalışması - XXV

Servet YAŞAR

Etüt
XXV

YANLAMA HALAYI

Sivas

ABDURRAHMAN HALAYI

Sivas

Musical score for Abdurrahman Halayi, Sivas. The score consists of eight staves of music in a single system. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is common time (C). The music is written in a single melodic line on a treble clef. The first two staves feature a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The third staff has a repeat sign and includes a measure with a fermata. The fourth staff shows a key change to two flats (B-flat and E-flat). The fifth staff has a repeat sign. The sixth and seventh staves feature a complex rhythmic pattern with many sixteenth notes. The eighth staff concludes with a repeat sign and a final cadence.

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXVI

Servet YAŞAR

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXVII

Servet YAŞAR

Etüt
XXVII

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXVIII

Servet YAŞAR

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXIX

Servet YAŞAR

Etüt XXIX

Etüt Çalışması - XXX

Servet YAŞAR

Etüt
XXX

SON

Ek 4.3. Temel Bağlama Öğretimi İleri Düzey Notaları

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXX I

Etüt
XXXI

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

SEVENLERE GÖNÜL VERDİM

Erzincan

SALINDI BAHÇAYA GİRDİ

Arif SAĞ

§

SON

§

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

BUGÜN BEN BİR GÜZEL GÖRDÜM

Tokat

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

A BRE SÜLÜMAN AGA

Kırklareli

Etüt Çalışması - XXXII

Servet YAŞAR

Etüt
XXXII

The musical score for Etüt XXXII is written in a single melodic line on ten staves. The key signature is one flat (B-flat major), and the time signature is 7/8. The piece begins with a treble clef. The first staff contains the first measure, starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, Bb4, and C5, and ending with a quarter rest. The second staff continues with quarter notes D5, E5, F5, and G5, followed by a quarter rest. The third staff starts with a repeat sign, followed by quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The fourth staff continues with quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The fifth staff starts with a repeat sign, followed by quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The sixth staff continues with quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The seventh staff starts with a repeat sign, followed by quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The eighth staff continues with quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The ninth staff starts with a repeat sign, followed by quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. The tenth staff continues with quarter notes G4, A4, Bb4, and C5, then quarter notes D5, E5, F5, and G5, and ends with a quarter rest. There are first and second endings indicated by repeat signs and first/second ending brackets.

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

DÜNYADA TÜKENMEZ MURAD VAR İMİŞ

Sivas

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXXIII

Servet YAŞAR

Etüt
XXXIII

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXXIV

Servet YAŞAR

Etüt
XXXIV

Tartım Kümeleri Üzerinde Tezene Çalışmaları

Etüt Çalışması - XXXV

Etüt XXXV

Servet YAŞAR

SON

A single staff of musical notation in 3/8 time. The piece is in G minor (one flat). The notation includes eighth and sixteenth notes, with a double bar line and repeat sign at the end. The piece is titled "Etüt XXXV" and is by Servet YAŞAR. The word "SON" is written below the staff. The piece ends with a double bar line and a repeat sign.

Ek 5. Temel Bağlama Öğretimi Başlangıç Düzeyi Ölçme Değerlendirme Formu

Öğrencinin

Adı Soyadı :
Okul Numarası :
Bölümü :
Ana Sanat Dalı :
Grubu :

Sınav Tarihi :
Sınav Yeri :
Aldığı Not (Rakamla) :
Aldığı Not (Yazıyla) :
İmzası

Jüri Üyesinin

Adı Soyadı

Unvanı

İmzası

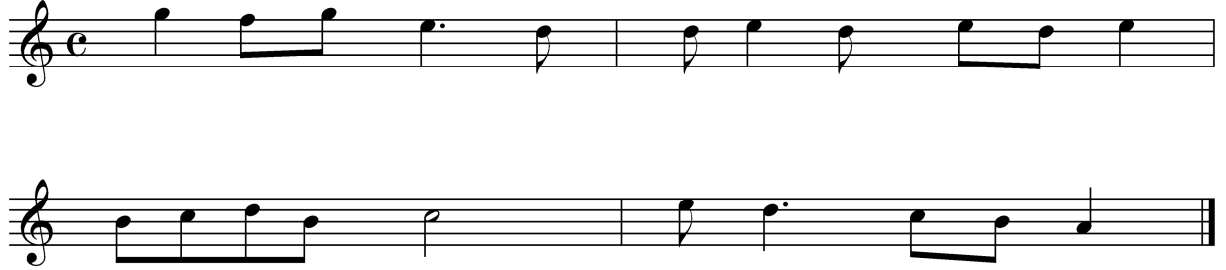
1. Aşama

Öğrencinin, 7 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde işaretlemeler yaparak uygulaması.

Not: Ezgi yada etüt içindeki tartım kümeleri üzerinde tespit edilen hatalı tezene tekniği yazımları, kırmızı kalemle yuvarlak içine alınacaktır.

Şekil 1.1 (2'lik, 4' lük, noktalı 4'lük, 8'lik)

Şekil 1.1

Tablo 1.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Doğru (0,5)	Yanlış (0)	Toplam (4)
1. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
2. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
3. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
4. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
Genel Toplam				

Şekil 1.2 (2'lik, 4'lük, noktalı 4'lük, 8'lik, 16'lık)

Şekil 1.2

Tablo 1.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Doğru (0,5)	Yanlış (0)	Toplam (4)
1. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
2. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
3. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
4. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
Genel Toplam				

2. Asama

Öğrencinin, 7 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi.

2. Aşama değerlendirmesi;

- Jüri tarafından belirlenen eser yada etüt çalışmalarını, tezeneye tele temas etmeden kısa bir süreliğine (30 sn) anımsama çalışması (**değerlendirme dışı**),
- Girişlerde hatalı başlangıç (ses ya da tartım hatası),
- Eser ya da etüt çalışması içinde takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Eser ya da etüt çalışması içinde her bir hatalı ses uygulaması,
- Eser ya da etüt çalışmasında tekrar ve dönüş işaretlemelerindeki her bir hatalı uygulama dikkate alınarak puanlama yapılacak, dört hatanın üzerindeki uygulamalar başarısız (0) sayılacaktır.

Not: Sergilenen performans esnasında, ezgi ya da etüt içindeki hatalı uygulanan tartım kümeleri, kırmızı kalemle yuvarlak içine alınacaktır.

Şekil 2.1 (Etüt VI-7)

Tablo 2.1

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir hatalı uygulama (7)	İki hatalı uygulama (6)	Üç hatalı uygulama (5)	Dört hatalı uygulama (4)	Başarısız (0)	Toplam (8)
Etüt VI-7							
Genel Toplam							

Şekil 2.2 (Etüt XV)

Tablo 2.2

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir hatalı uygulama (7)	İki hatalı uygulama (6)	Üç hatalı uygulama (5)	Dört hatalı uygulama (4)	Başarısız (0)	Toplam (8)
Etüt XV							
Genel Toplam							

Şekil 2.3 (Etüt XVI)

Tablo 2.3

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir hatalı uygulama (7)	İki hatalı uygulama (6)	Üç hatalı uygulama (5)	Dört hatalı uygulama (4)	Başarısız (0)	Toplam (8)
Etüt XVI							
Genel Toplam							

Şekil 2.3 (Etüt XVIII)

Tablo 2.4

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir hatalı uygulama (7)	İki hatalı uygulama (6)	Üç hatalı uygulama (5)	Dört hatalı uygulama (4)	Başarısız (0)	Toplam (8)
Etüt XVIII							
Genel Toplam							

3.2

- Şekil 3.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. (**değerlendirme dışı**)
- Şekil 3.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.2

1.uy
2.uy

Tablo 3.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
1. ölçü	1. tartım kümesi	(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(4)
	2. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.3

- Şekil 3.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. (**değerlendirme dışı**)
- Şekil 3.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.3

1.uy
2.uy

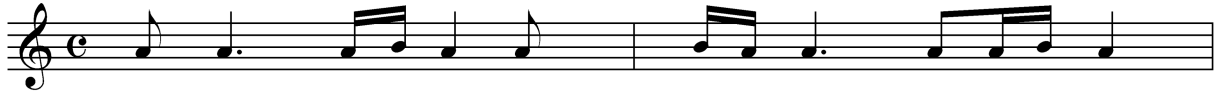
Tablo 3.3

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(6)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.4

- Şekil 3.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. (**değerlendirme dışı**)
- Şekil 3.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.4

1. uy
2. uy

1. uy
2. uy

Tablo 3.4

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(8)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
4. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4. Asama

Öğrencinin, 7 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapması.

4.1

- Şekil 4.1’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.1’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.1’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.1’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.1

1. uy
2. uy

Tablo 4.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(2)	(1)	(1)	(0)	(4)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.2

- Şekil 4.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.2’de verilen 4/4’lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.2

1. uy
2. uy

Tablo 4.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam		(2)	(1)	(1)	(0)	(8)

4.3

- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.3

1. uy
2. uy

Tablo 4.3

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(2)	(1)	(1)	(0)	(12)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.4

- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.3'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 4.4

1. uy
 2. uy

1. uy
 2. uy

Tablo 4.4

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(2)	(1)	(1)	(0)	(16)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
4. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
Genel Toplam						

Ek 6. Temel Bağlama Öğretimi Orta Düzey Ölçme Değerlendirme Formu

Öğrencinin

Adı Soyadı : Sınav Tarihi :
Okul Numarası : Sınav Yeri :
Bölümü : Aldığı Not (Rakamla) :
Ana Sanat Dalı : Aldığı Not (Yazıyla) :
Grubu : İmzası

Jüri Üyesinin

Adı Soyadı Unvanı İmzası

Sınavın 1. Aşaması

Öğrencinin, 8-13 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde işaretlemeler yaparak uygulaması.

Not: Ezgi ya da etüt içindeki tartım kümeleri üzerinde tespit edilen hatalı tezene tekniği yazımları, kırmızı kalemle yuvarlak içine alınacaktır.

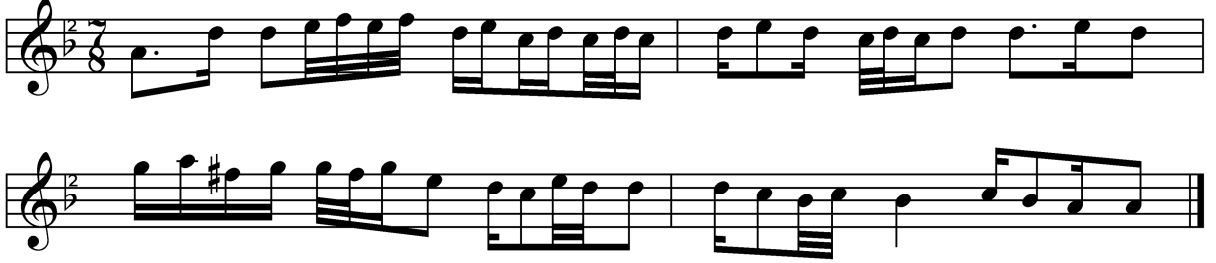
Şekil 1.1

Tablo 1.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Doğru (0,5)	Yanlış (0)	Toplam (6)
1. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
2. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
3. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
4. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
Genel Toplam				

Şekil 1.2

Tablo 1.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Doğru (0,5)	Yanlış (0)	Toplam (6)
1. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
2. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
3. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
4. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
Genel Toplam				

Sınavın 2. Aşaması

Öğrencinin, 8-13 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi.

Sınavın 2. Aşamasının değerlendirilmesi;

- Jüri tarafından belirlenen eser ya da etüt çalışmalarını, tezeneye tele temas etmeden kısa bir süreliğine (30 sn) anımsama çalışması (**değerlendirme dışı**),
- Girişlerde hatalı başlangıç (ses ya da tartım hatası),
- Eser ya da etüt çalışması içinde takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Eser ya da etüt çalışması içinde her bir hatalı ses uygulaması,
- Eser ya da etüt çalışmasında tekrar ve dönüş işaretlemelerindeki her bir hatalı uygulama dikkate alınarak puanlama yapılacak, sekiz (8) hatanın üzerindeki uygulamalar başarısız (0) sayılacaktır.

Sınavın 2. aşamasında kullanılacak kısaltmalar:

h.u: Hatalı uygulama

Not: Sergilenen performans esnasında, ezgi ya da etüt içindeki hatalı uygulanan tartım kümeleri, kırmızı kalemle yuvarlak içine alınacaktır.

Şekil 2.1 (Kıyılı Halayı)

Tablo 2.1

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir h.u. (7,5)	İki h.u. (7)	Üç h.u. (6,5)	Dört h.u. (6)	Beş h.u. (5,5)	Altı h.u. (5)	Yedi h.u. (4,5)	Sekiz h.u. (4)	Başarı sız (0)	Toplam (8)
K.Halayı											
Genel Toplam											

Şekil 2.2 (Yanlama Halayı)

Tablo 2.2

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir h.u. (7,5)	İki h.u. (7)	Üç h.u. (6,5)	Dört h.u. (6)	Beş h.u. (5,5)	Altı h.u. (5)	Yedi h.u. (4,5)	Sekiz h.u. (4)	Başarı sız (0)	Toplam (8)
Y.Halayı											
Genel Toplam											

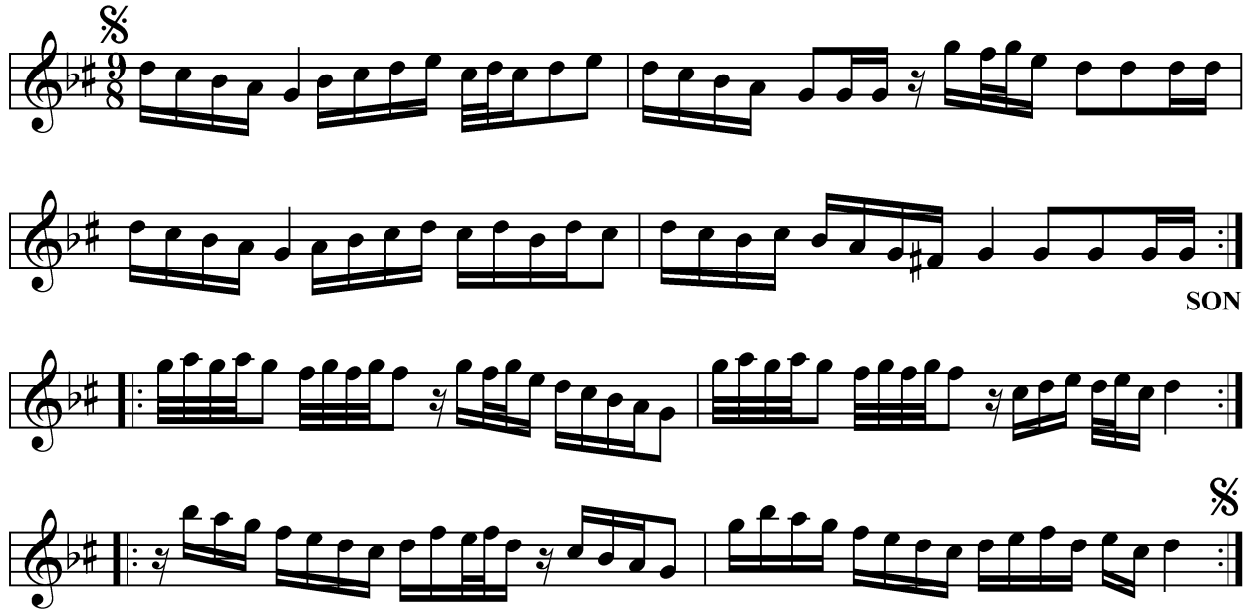
Şekil 2.3 (Etüt XXVII)

Tablo 2.3

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir h.u. (7,5)	İki h.u. (7)	Üç h.u. (6,5)	Dört h.u. (6)	Beş h.u. (5,5)	Altı h.u. (5)	Yedi h.u. (4,5)	Sekiz h.u. (4)	Başarı sız (0)	Toplam (8)
XXVII											
Genel Toplam											

Şekil 2.4 (Etüt XXX)

Tablo 2.4

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (8)	Bir h.u. (7,5)	İki h.u. (7)	Üç h.u. (6,5)	Dört h.u. (6)	Beş h.u. (5,5)	Altı h.u. (5)	Yedi h.u. (4,5)	Sekiz h.u. (4)	Başarı sız (0)	Toplam (8)
XXX											
Genel Toplam											

Sınavın 3. Aşaması

Öğrencinin, 8-13 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlene yapması.

Sınavın 3. Aşamasının değerlendirilmesi;

- Jüri tarafından belirlenen tartım deşifresine, öğrencinin 1. uygulamaya başladığı andan itibaren ritmik bütünlüğü bozacak;
- Hatalı başlangıçlar,
- Takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Her bir hatalı ses uygulaması,
- Aynı tartım kümesi üzerinde doğrudan olsa birden fazla tekrarların yapılması gibi hatalı uygulamalar dikkate alınarak puanlama yapılacaktır.

Sınavın 3. ve 4. Aşamasında Kullanılacak Kısaltmalar:

uy: Uygulama

3.1

- Şekil 3.1’ de verilen 8/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 10 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.1’ de verilen 8/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.1’ de verilen 8/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 3.1

3. uy
4. uy

Tablo 3.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(1,5)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.2

- Şekil 3.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 20 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.2

1.uy
2.uy

Tablo 3.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(4)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.3

- Şekil 3.3'te verilen 7/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 30 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.3'te verilen 7/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.3'te verilen 7/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.3

1.uy
2.uy

1.uy
2.uy

Tablo 3.3

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı (0,5)	İkinci uygulamada yaptı (0,25)	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı (0,25)	Başarısız (0)	Toplam (4,5)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.4

- Şekil 3.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 40 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.4

1. uy

2. uy

1. uy

2. uy

Tablo 3.4

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(8)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
4. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

Sınavın 4. Aşaması

Öğrencinin, 8-13 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapması.

Sınavın 4. Aşamasının değerlendirilmesi;

- Jüri tarafından belirlenen ezgisel deşifreye, öğrencinin 1. uygulamaya başladığı andan itibaren ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozacak;
- Hatalı başlangıçlar (ses ya da tartım hatası),
- Takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Her bir hatalı ses uygulaması,
- Aynı tartım kümesi üzerinde doğrudan olsa birden fazla tekrarların yapılması gibi hatalı uygulamalar dikkate alınarak puanlama yapılacaktır.

4.1

- Şekil 4.1’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. Çalışma süresi; 20 sn. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.1’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.1’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.1’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.1

3. uy
4. uy

Tablo 4.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(4)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.2

- Şekil 4.2’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki iki ölçülek ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. *Çalışma süresi; 40 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 4.2’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki bir ölçülek ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.2’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.2’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.2

3. uy
4. uy

Tablo 4.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(6)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.3

- Şekil 4.3'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki üç ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. *Çalışma süresi; 60 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 4.3'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki bir ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.3'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.3'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.3

1. uy
2. uy
1. uy
2. uy

Tablo 4.3

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(12)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.4

- Şekil 4.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki dört ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. *Çalışma süresi; 80 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 4.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki bir ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.4'te verilen 4/4'lük ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 4.4

1. uy
2. uy

1. uy
2. uy

Tablo 4.4

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(16)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
4. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

Ek 7. Temel Bağlama Öğretimi İleri Düzey Ölçme Değerlendirme Formu

Öğrencinin

Adı Soyadı :
Okul Numarası :
Bölümü :
Ana Sanat Dalı :
Grubu :

Sınav Tarihi :
Sınav Yeri :
Aldığı Not (Rakamla) :
Aldığı Not (Yazıyla) :
İmzası

Jüri Üyesinin

Adı Soyadı

Unvanı

İmzası

Sınavın 1. Aşaması

Öğrencinin, 14-16 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde işaretlemeler yaparak uygulaması.

Not: Ezgi ya da etüt içindeki tartım kümeleri üzerinde tespit edilen hatalı tezene tekniği yazımları, kırmızı kalemle yuvarlak içine alınacaktır.

Şekil 1.1

Tablo 1.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Doğru (0,5)	Yanlış (0)	Toplam (6)
1. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
2. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
3. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
4. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
Genel Toplam				

Şekil 1.2

Tablo 1.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Doğru (0,5)	Yanlış (0)	Toplam (6)
1. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
2. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
3. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
4. ölçü	1. tartım kümesi			
	2. tartım kümesi			
	3. tartım kümesi			
Genel Toplam				

Sınavın 2. Aşaması

Öğrencinin, 14-16 haftalık temel bağlama öğretimi süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi.

Sınavın 2. Aşamasının değerlendirilmesi;

- Jüri tarafından belirlenen eser ya da etüt çalışmalarını, tezeneyle temas etmeden kısa bir süreliğine (25 sn) anımsama çalışması (**değerlendirme dışı**),
- Girişlerde hatalı başlangıç (ses ya da tartım hatası),
- Eser ya da etüt çalışması içinde takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Eser ya da etüt çalışması içinde her bir hatalı ses uygulaması,
- Eser ya da etüt çalışmasında tekrar ve dönüş işaretlemelerindeki her bir hatalı uygulama dikkate alınarak puanlama yapılacak, sekiz (8) hatanın üzerindeki uygulamalar başarısız (0) sayılacaktır.

Sınavın 2. aşamasında kullanılacak kısaltmalar:

h.u.: Hatalı Uygulama

Not: Sergilenen performans esnasında, ezgi ya da etüt içindeki hatalı uygulanan tartım kümeleri, kırmızı kalemle yuvarlak içine alınacaktır.

Şekil 2.1 (Dünyada Tükenmez Murat Var imiş)

The musical score consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature. The melody is written in a simple, rhythmic style. A repeat sign is placed at the beginning of the first staff. The second staff continues the melody. The third staff features a double bar line with the word 'SON' written below it, indicating the end of the piece. The fourth staff continues the melody. The fifth staff continues the melody. The sixth staff continues the melody. The seventh staff ends with a repeat sign.

Tablo 2.1

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (9)	Bir h.u. (8,5)	İki h.u. (8)	Üç h.u. (7,5)	Dört h.u. (7)	Beş h.u. (6,5)	Altı h.u. (6)	Yedi h.u. (5,5)	Sekiz h.u. (5)	Başarı sız (0)	Toplam (9)
DTMV											
Genel Toplam											

Şekil 2.2 (XXXIII)

Tablo 2.2

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (9)	Bir h.u. (8,5)	İki h.u. (8)	Üç h.u. (7,5)	Dört h.u. (7)	Beş h.u. (6,5)	Altı h.u. (6)	Yedi h.u. (5,5)	Sekiz h.u. (5)	Başarı sız (0)	Toplam (9)
XXXIII											
Genel Toplam											

Şekil 2.3 (Etüt XXXIV)

Musical score for Tablo 2.3, consisting of eight staves of music. The score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The word "SON" is written above the fifth staff. The score concludes with a double bar line and a fermata.

Tablo 2.3

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (9)	Bir h.u. (8,5)	İki h.u. (8)	Üç h.u. (7,5)	Dört h.u. (7)	Beş h.u. (6,5)	Altı h.u. (6)	Yedi h.u. (5,5)	Sekiz h.u. (5)	Başarı sız (0)	Toplam (9)
XXXIV											
Genel Toplam											

Şekil 2.4 (Etüt XXXV)

The musical score for Etüt XXXV is written in 9/8 time and consists of eight staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 9/8 time signature. The music is composed of eighth and sixteenth notes, with some rests. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns. The third staff introduces a more complex rhythmic pattern with sixteenth notes. The fourth staff concludes the first section with a double bar line and repeat dots. The fifth staff begins a new section with a key signature change to two flats (B-flat and E-flat) and a repeat sign. The sixth and seventh staves continue this section with various rhythmic figures. The eighth staff concludes the piece with a double bar line, repeat dots, and a final fermata symbol.

Tablo 2.4

Ezgi Adı	Teknik kusursuz uygulandı (9)	Bir h.u. (8,5)	İki h.u. (8)	Üç h.u. (7,5)	Dört h.u. (7)	Beş h.u. (6,5)	Altı h.u. (6)	Yedi h.u. (5,5)	Sekiz h.u. (5)	Başarı sız (0)	Toplam (9)
XXXV											
Genel Toplam											

Sınavın 3. Aşaması

Öğrencinin, 14-16 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlene yapması.

Sınavın 3. Aşamasının değerlendirilmesi;

- Jüri tarafından belirlenen tartım deşifresine, öğrencinin 1. uygulamaya başladığı andan itibaren ritmik bütünlüğü bozacak;
- Hatalı başlangıçlar,
- Takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Her bir hatalı ses uygulaması,
- Aynı tartım kümesi üzerinde doğrudan olsa birden fazla tekrarların yapılması gibi hatalı uygulamalar dikkate alınarak puanlama yapılacaktır.

Sınavın 3. ve 4. Aşamasında Kullanılacak Kısaltmalar:

uy: Uygulama

3.1

- Şekil 3.1’ de verilen 8/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 8 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.1’ de verilen 8/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.1’ de verilen 8/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 3.1

5. uy
6. uy

Tablo 3.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(1,5)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.2

- Şekil 3.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 16 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.2

1.uy
2.uy

Tablo 3.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(4)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.3

- Şekil 3.3'te verilen 7/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 24 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.3'te verilen 7/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.3'te verilen 7/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.3

1.uy
2.uy

1.uy
2.uy

Tablo 3.3

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(4,5)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

3.4

- Şekil 3.4'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden uygulanan serbest algı çalışması. *Çalışma süresi; 32 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 3.4'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 3.4'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki tartım kümelerine, ritmik bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 3.4

1. uy
2. uy

1. uy
2. uy

Tablo 3.4

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(0,5)	(0,25)	(0,25)	(0)	(6)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
4. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

Sınavın 4. Aşaması

Öğrencinin, 14-16 haftalık *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlene yapması.

Sınavın 4. Aşamasının değerlendirilmesi;

- Jüri tarafından belirlenen ezgisel deşifreye, öğrencinin 1. uygulamaya başladığı andan itibaren ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozacak;
- Hatalı başlangıçlar (ses yada tartım hatası),
- Takılmalar ve duraklamalar,
- Öğrenilen ilgili tezene tekniğiyle ilgili her bir hatalı tezene uygulaması,
- Her bir hatalı ses uygulaması,
- Aynı tartım kümesi üzerinde doğrudan olsa birden fazla tekrarların yapılması gibi hatalı uygulamalar dikkate alınarak puanlama yapılacaktır.

4.1

- Şekil 4.1’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. Çalışma süresi; 15 sn. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.1’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.1’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.1’de verilen 7/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.1

5. uy
6. uy

Tablo 4.1

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(3)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.2

- Şekil 4.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki iki ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. *Çalışma süresi; 30 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 4.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki bir ölçülük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.2’de verilen 9/8’lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.2

5. uy
6. uy

Tablo 4.2

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(8)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.3

- Şekil 4.3'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki üç ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. *Çalışma süresi; 45 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 4.3'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki bir ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.3'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.3'te verilen 8/8'lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama.

Şekil 4.3

1. uy
2. uy

1. uy
2. uy

Tablo 4.3

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(9)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
Genel Toplam						

4.4

- Şekil 4.4'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki dört ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas etmeden serbest bir şekilde uygulayarak, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü algılama çalışması. *Çalışma süresi; 60 sn. (değerlendirme dışı)*
- Şekil 4.4'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki bir ölçümlük ezgisel tartım kümelerine, ilgili tezene tekniğiyle tele temas ederek, pozisyon kavrama ve ezgisel bütünlüğü serbest bir şekilde algılama çalışması. **(değerlendirme dışı)**
- Şekil 4.4'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 1. uygulama.
- Şekil 4.4'te verilen 9/8'lik ritmik yapı içindeki ezgisel tartım kümelerine, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan ilgili tezene tekniğiyle 2. uygulama

Şekil 4.4

1. uy
2. uy

1. uy
2. uy

Tablo 4.4

Ezgi içindeki ölçü adı	Ölçü içindeki tartım kümesi adı	Birinci uygulamada yaptı	İkinci uygulamada yaptı	Birinci uygulamada yaptığı tartım kümesini ikinci uygulamada yapamadı	Başarısız	Toplam
		(1)	(0,5)	(0,5)	(0)	(16)
1. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
2. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
3. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
4. ölçü	1. tartım kümesi					
	2. tartım kümesi					
	3. tartım kümesi					
	4. tartım kümesi					
Genel Toplam						

Ek 8. Uzman Grubu Güvenirlik Testi

KİŞİSEL RAPOR

“Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Becerilerini Etkisinin İncelenmesi” (AKÜ Devlet Konservatuvarı Uygulaması) adlı tez çalışmasıyla ilgili olarak Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Programında 070656001 numaralı **Servet YAŞAR** için kişisel rapordur.

Hazırlayan: Dr. Gökhan EKİM, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü

Üç ayrı sınavın yapıldığı (09.11.2009 – 21.12.2009 – 28.01.2010) tarihlerinde, verilen görüntülü kayıtlardan gözlenmiş, bu doğrultuda sınavların uygulanması ve değerlendirilmesinde belirlenen kriterlere göre; ölçme değerlendirmeler yapılarak tablolarda belirtilen sonuçlar tespit edilmiştir.

Her bir sınav dört aşamalı olarak değerlendirilmiştir.

Birinci aşama planı: Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* sürecinde öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki *tartım kümeleri* üzerinde, işaretlemeler yaparak uygulanmasıdır. Buna göre; yapılan 3 sınavın 1. aşamalarını değerlendirdiğimizde; tablo 1’deki sonuçların ortaya çıktığı gözlenmiştir.

Tablo 1: Sınavların 1. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 1. Aşaması Sınav Puan Değeri: 8	2. Sınavın 1. Aşaması Sınav Puan Değeri: 12	3. Sınavın 1. Aşaması Sınav Puan Değeri: 12
Kontrol Grubu 1. Kişi	8	11,5	12
Deney Grubu 1. Kişi	8	12	12
Kontrol Grubu 2. Kişi	8	12	12
Deney Grubu 2. Kişi	8	12	12

İkinci aşama planı: Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi şeklinde düşünülmüştür. Bu aşamada; öğrenciden, dört adet ezgi ya da etüt çalışmasını doğru bir şekilde icra etmesi beklenmiş ve sınavla ilgili değerlendirmelerinde buna göre hazırlandığı gözlenmiştir. Sınavların 2. aşamalarını değerlendirme sonuçları tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2: Sınavların 2. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 2. Aşaması Sınav Puan Değeri: 32	2. Sınavın 2. Aşaması Sınav Puan Değeri: 32	3. Sınavın 2. Aşaması Sınav Puan Değeri: 36
Kontrol Grubu 1. Kişi	32	28,5	25
Deney Grubu 1. Kişi	31	23,5	13,5
Kontrol Grubu 2. Kişi	20	19,5	13
Deney Grubu 2. Kişi	31	23	31,5

Üçüncü aşamada düşünülen plan, Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlemesidir. Sonuçlar tablo 3'te değerlendirilmiştir.

Tablo 3: Sınavların 3. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 3. Aşaması Sınav Puan Değeri: 20	2. Sınavın 3. Aşaması Sınav Puan Değeri: 18	3. Sınavın 3. Aşaması Sınav Puan Değeri: 16
Kontrol Grubu 1. Kişi	17	16	15,25
Deney Grubu 1. Kişi	20	16,25	14,75
Kontrol Grubu 2. Kişi	12,5	14,5	12
Deney Grubu 2. Kişi	19,5	17,5	15,75

Dördüncü aşama planı; Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlemesidir. Sınavların 4. aşamasıyla ilgili değerlendirmelere baktığımızda ise tablo 4' teki sonuçlar tespit edilmiştir.

Tablo 4: Sınavların 4. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 4. Aşaması Sınav Puan Değeri: 40	2. Sınavın 4. Aşaması (Sınav Puan Değeri: 38)	3. Sınavın 4. Aşaması (Sınav Puan Değeri: 36)
Kontrol Grubu 1. Kişi	27	16,5	24,5
Deney Grubu 1. Kişi	26	24	30,5
Kontrol Grubu 2. Kişi	11	12	27
Deney Grubu 2. Kişi	24	31,5	29,5

Yapılan 3 sınavın her bir aşamasının 4 öğrenci üzerinde ayrı ayrı değerlendirilmesinde ise, her bir sınavın öğrenciler üzerinde genel sonuçları tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5: Yapılan 3 Sınavın Genel Sonuçları

Gruplar	1. Sınav Sonucu Sınav Puan Değeri: 100	2. Sınav Sonucu Sınav Puan Değeri: 100	3. Sınav Sonucu Sınav Puan Değeri: 100
Kontrol Grubu 1. Kişi	84	72,5	76,75
Deney Grubu 1. Kişi	85	75,75	70,75
Kontrol Grubu 2. Kişi	51,5	58	64
Deney Grubu 2. Kişi	82,5	83	88,75

SONUÇ ve KARAR

İlgili tarihlerde uzman öğretmenler tarafından yapılan sınavlar ile yukarıdaki değerlendirmelerden elde edilen sonuçlara göre, bulguların birbiriyle paralel olduğu gözlenmiş, tarafımdan uygun görülmüştür.

Dr. Gökhan EKİM

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlilik Programında 070656001 numaralı **Servet YAŞAR**'ın; “Temel Bağlama Öğretiminde Kullanılmakta Olan ve Önerilen Tezene Tekniğinin Öğrencilerin Bağlama Çalma Beceri ve Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi” (AKÜ Devlet Konservatuvarı Uygulaması) adlı tez çalışmasıyla ilgili kişisel rapordur.

Hazırlayan: Dr. Gani PEKŞEN, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü

09.11.2009 – 21.12.2009 – 28.01.2010 tarihlerinde 3 ayrı sınavın yapıldığı, verilen görüntülü kayıtlardan gözlenmiş, bu doğrultuda sınavların uygulanması ve değerlendirilmesinde belirlenen kriterlere göre; ölçme değerlendirmeler yapılarak tablolarda belirtilen sonuçlar tespit edilmiştir.

Her bir sınav dört aşamalı olarak değerlendirilmiştir.

Birinci aşama planı: Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* sürecinde öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa karşılaştığı bir ezgi içindeki *tartım kümeleri* üzerinde, işaretlemeler yaparak uygulanmasıdır. Buna göre; yapılan 3 sınavın 1. aşamalarını değerlendirdiğimizde; tablo 1'deki sonuçların ortaya çıktığı gözlenmiştir.

Tablo 1: Sınavların 1. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 1. Aşaması Sınav Puan Değeri: 8	2. Sınavın 1. Aşaması Sınav Puan Değeri: 12	3. Sınavın 1. Aşaması Sınav Puan Değeri: 12
Kontrol Grubu 1. Kişi	8	11,5	12
Deney Grubu 1. Kişi	8	12	12
Kontrol Grubu 2. Kişi	8	12	12
Deney Grubu 2. Kişi	8	12	12

İkinci aşama planı: Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince, ilgili tezene tekniğiyle öğrendiği ezgi çalışmalarının, sunacağı performansla değerlendirilmesi şeklinde düşünülmüştür. Bu aşamada; öğrenciden, dört adet ezgi yada etüt çalışmasını doğru bir şekilde icra etmesi beklenmiş ve

sınavla ilgili değerlendirmelerinde buna göre hazırlandığı gözlenmiştir. Sınavların 2. aşamalarını değerlendirme sonuçları tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2: Sınavların 2. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 2. Aşaması Sınav Puan Değeri: 32	2. Sınavın 2. Aşaması Sınav Puan Değeri: 32	3. Sınavın 2. Aşaması Sınav Puan Değeri: 36
Kontrol Grubu 1. Kişi	32	28,5	25
Deney Grubu 1. Kişi	31	23,5	13,5
Kontrol Grubu 2. Kişi	20	19,5	13
Deney Grubu 2. Kişi	31	23	31,5

Üçüncü aşamada düşünülen plan, Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü ritmik yapı içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak çözümlemesidir. Sonuçlar tablo 3'te değerlendirilmiştir.

Tablo 3: Sınavların 3. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 3. Aşaması Sınav Puan Değeri: 20	2. Sınavın 3. Aşaması Sınav Puan Değeri: 18	3. Sınavın 3. Aşaması Sınav Puan Değeri: 16
Kontrol Grubu 1. Kişi	17	16	15,25
Deney Grubu 1. Kişi	20	16,25	14,75
Kontrol Grubu 2. Kişi	12,5	14,5	12
Deney Grubu 2. Kişi	19,5	17,5	15,75

Dördüncü aşama planı; Öğrencilerin, belirlenen haftalarda *temel bağlama öğretimi* süresince öğrendiği ilgili tezene tekniğini, ilk defa gördüğü bir ezgi içindeki tartım kümeleri üzerinde uygulayarak, ritmik ve ezgisel bütünlüğü bozmadan çözümlemesidir. Sınavların 4. aşamasıyla ilgili değerlendirmelere baktığımızda ise tablo 4' teki sonuçlar tespit edilmiştir.

Tablo 4: Sınavların 4. Aşamalarının Değerlendirilmesi

Gruplar	1. Sınavın 4. Aşaması Sınav Puan Değeri: 40	2. Sınavın 4. Aşaması Sınav Puan Değeri: 38	3. Sınavın 4. Aşaması Sınav Puan Değeri: 36
Kontrol Grubu 1. Kişi	27	16,5	24,5
Deney Grubu 1. Kişi	26	24	30,5
Kontrol Grubu 2. Kişi	11	12	27
Deney Grubu 2. Kişi	24	31,5	29,5

Yapılan 3 sınavın her bir aşamasının 4 öğrenci üzerinde ayrı ayrı değerlendirilmesinde ise, her bir sınavın öğrenciler üzerinde genel sonuçları tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5: Yapılan 3 Sınavın Genel Sonuçları

Gruplar	1. Sınav Sonucu Sınav Puan Değeri: 100	2. Sınav Sonucu Sınav Puan Değeri: 100	3. Sınav Sonucu Sınav Puan Değeri: 100
Kontrol Grubu 1. Kişi	84	72,5	76,75
Deney Grubu 1. Kişi	85	75,75	70,75
Kontrol Grubu 2. Kişi	51,5	58	64
Deney Grubu 2. Kişi	82,5	83	88,75

SONUÇ ve KARAR

Sınav esnasındaki uzman öğretmenlerin yaptığı değerlendirmeler ile yukarıda tespit edilen bulgular ışığında, yapılan sınav sonuçlarının birbiriyle uyumlu olduğu gözlenmiş, tarafımdan da olumlu karşılanmıştır.

Dr. Gani PEKŞEN

ÖZGEÇMİŞ

Ad SOYAD: Servet YAŞAR

Anabilim Dalı: Müzik Anasanat Dalı

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: Bismil / 1978

Eğitim

Yüksek Lisans: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisans: Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı

İş/İstihdam

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı

Yayınlar

Afyonkarahisar Geleneksel Halk Müziğinden Örnekler CD Projesi (Koordinatör)

Emirdağ Geleneksel Halk Müziğinden Örnekler CD Projesi (Proje Yürütücüsü)

Ödüller

Afyonkarahisar Valiliği Teşekkür Belgesi (2005)

Afyonkarahisar Belediyesi Teşekkür Belgesi (2005)

Afyonkarahisar Valiliği Teşekkür Belgesi (2006)

Kütahya Valiliği Teşekkür Belgesi (2009)

Afyonkarahisar Hava Meydan Komutanlığı Teşekkür Belgesi (2009)

Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü Teşekkür Belgesi (2010)

Yabancı Dil ve Puanı (ÜDS,KPDS, TOEFL):

ÜDS Bahar 2010, 56,250